

26

John Adams Library.

IN THE CUSTODY OF THE
BOSTON PUBLIC LIBRARY.

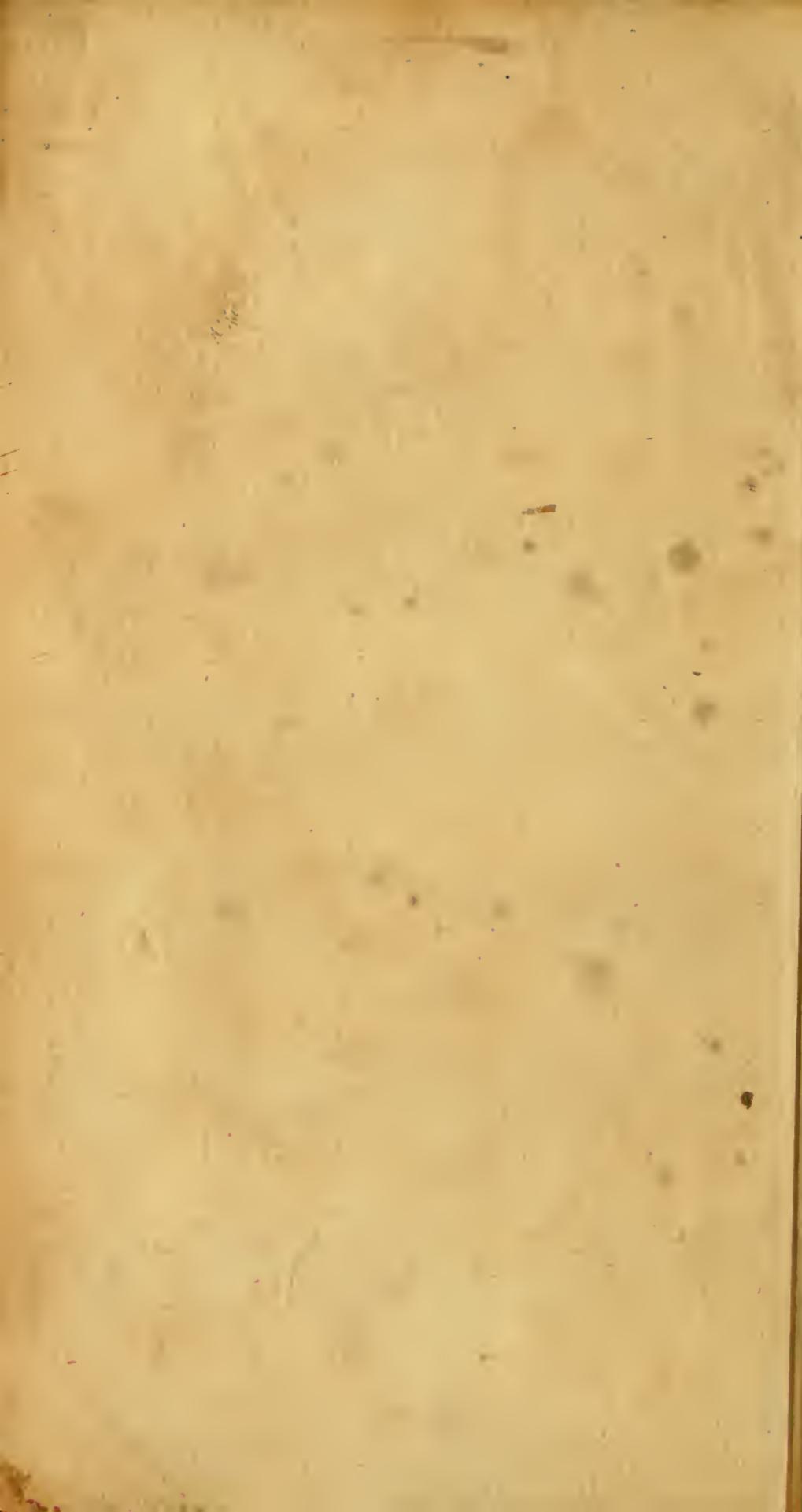

SHELF N°
ADAMS
152.18

12000

Nicholas Scott 689.

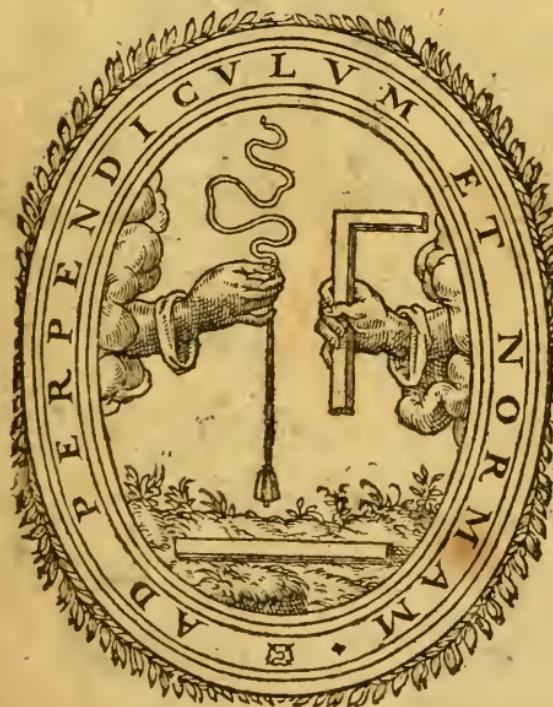

A
D
S
L
I
T
I
A
N
I
O

Societatis Iesu,

S.R.E. CARDINALIS,

institutiones linguae Hebraicæ,
postremo recognitæ, ac
locupletatæ.

SPV D FRANCISCV M FABRVM
M. DC. XIX.

cessaria , tum magis difficilia es-
se , quām vt à tyronibus initio
legi oporteat:quæ tamen, cæte-
ris anteā perlectis , sine
labore vlo intelli-
gentur.

NDEX CAPITVM PAR-
tis primæ, quæ est de ratione
legendi & scribendi.

55

e literis consonantibus. Cap. I. pag. I.
e punctis, quæ locum obtinent vocalium.

2.11

e semipunctis, id est, de sceua, & punctis
raptis. 3.20

e daghes, & raphe. 4.26

e literis quiescentibus, & mappic. 5.31

e accentibus. 6.35

rtis secundæ, quæ est de Nomine.

e ijs, quæ nomini generaliter accidunt.

Cap. I. pag. 48

e variis nominum formis. 2.55

e nominibus numeralibus. 3.65

e pronomine. 4.69

Partis

TABLE II.

PVNCTORVM VOCALIVM HEBRAICARVM MVTATIONE,

TVM AB FIXORVM ADNEXIONE, PROVENTI, BREVITERET PERSPICUE
monstrantes concinnae à LOHANNE GASEBARO MYRICAS O Franco.

卷之三

tiones apud Hebreos complectens.

Fidqi proper accentum, quem etiam in penultimam tenet, ut ne proponeretur illud & benedictus p[ro]p[ter] surget est p[ro]p[ter].

Vau Conuersum: *qquad additur vel*
fugit: Natus *huius Vau* *et unde quoque nonen acceptur mutat* *Futurum significacionem* *In* *Parcetit* & *mutatur* *cum Parte*
frequente daghes, nisi et *prae* *habent Scheta, tunc enim daghes excidit.* *lunctum* *cum prima singulari* *habet ka-*
mezus nyns & dicitani.

Poturijis aliud praescit: Pezteritum, cunctum solim copulat, & punctatur regulariter cum Schela, aut mutat illud iuxta communem eius doctrinam, ut surget, & pinguis factus est, r̄m & expauget, spongiis & cibodieris operis, & fer-
rariis & reperiuntur, non & morifont.

Kamer. *Præpostam nouinibus defectiis; sive clypeus non clypei. 3. *Lophium* *Nypsal*, penitatis operum pectoris vestrum.*
4. *Fimicosa terminatus* in m. n. i. caputiusas omni caputiusas nostra. 5. *Centilla* h. *Saulites*. 6. *Gilia* *nominis*
LTumum in *Rogemus & adfusoribus* in Putsch, ut *intra*-verbum Dominii *ad* verbum *ad* verbum *ad* verbum

Visitacione generis & numerarū &c in religiosis fiscis immutatur maner, utrumque malus, ruris mala est, ma-
lium verbum eius &c.
*P*ropositum remolniter in Schola sanctissimæ Virgini vel coronatum. Exordium

Pma .. mutatur in Chirite, ut ex parte liberum liberum. Et si prima sit gutturalis, in Segol, p̄p̄as p̄p̄as pars eius. **Amictin Formis** .. , & ye ip̄, Ireneswapp, fenes, ms. decor ornam. t̄m̄s. In *regimere*, & cum *advice*

Teni Victimam auxilium tuum. In regimine tamen *longiori* manet dominus adiutor inobum. Sic monachus non
statim, trahit in Scholasticis 197-199.

tim feruntur; ^{et} Deus ^{et} Pater in Chiric sequente deges utrum tempus non
tempus meum. A uero est haec regnum tuum. In ipso ete inveniatur in Schecha, quod sequente alio Schecha
renferuntur in Chiric; ^{et} non solum in omni tempore.

בְּרִירָה: h.c. proper
regimen, vbi

vox ieqvens Latinę
reditur a patro.

Per hanc etiam sequente Segolo utrū patet in *governis plurali, flexione numeri & generis, cumque affinitate, in kantur laum. A p. fuit eis oī meum t̄q̄ oī tuum uā & m̄ yō etius.*

Cholé pro pugnare. Tunc sancte funditum res ipsa metus manus metes mea. Sic in quiete. Laudet omnes deos. sed in doloribus dolores. In miseria mittis ampmunda regis fab' paolet. pro Schera simplici. Exerce m'is traniuum

Verum Limone manere, excepit pueri exercitus militum inimicorum, nunc thelatrus synecchias eius.
¶ tabernaculum sibi &c. Quo perirent, omnis in statuum iugum, non perficiebat.

Hinc VIJGUM in forma *rebus* *adserit*, non in figura. Singulare *immunum* manet, puer Sacerdotis. In quibusdam defensione in Clavis sequente Dignes utrage circuitus in hoc circuitus eius, ne filia ne filia eius &c.

firmobile, ^{et} fructum suum, ^{et} frutus eius, ^{et} capitulo sua, ^{et} capitula eius. Sic ^{et} medicas ^{et} medicas ejus, maxilla, ^{et} maxilla ejus, ubi Scheita compotum ob gutturis intercam.

Grauenmätschautungen, quæcum vulgo Paula vocè lignant, antarctique Schœna in kantez, Tefi, Cholem, Se-
gol, ut ¹⁷⁹² in Paſſa ¹⁷⁹³ defecit, et ¹⁷⁹⁴ in Paſſa ¹⁷⁹⁵ defecit, sive habitauerunt in Paſſa, ¹⁷⁹⁶ in
Accer, verbum tuum ¹⁷⁹⁷. Sapientia Paachet & Scero in maiori Paſſa ¹⁷⁹⁸ sibilauit, sive mera mera in
Paſſa ¹⁷⁹⁹.

Rhetoricus qui Machaph vel Subraio dicitur, ac vocem prece-
terum privat auctor Grammatico, mu-
tarque vocalem longam in brevem, ut „in“, „Chollem“ longum in breve, ut pro β est „ γ “ pro η est „ ϵ “
pro σ est „ τ “.

MONSTRANS. QVARATIONE.
TABVLA SECUND^{A.}

INTERCEDENTIBVS CERTIS PVNCTIS V
ALCIBVS AD FIXA, CVM NOMINIBVS, TVM VERBIS PAR-
TICVLISQVE INDECLINABILIBVS, RITE AC DECENTER ADVNGANTVR:

A V C T O R E I O N G A S E M Y R I C L E O.

Singularibus eius, fuis, meusa, um, ego a. corum, carum, eius, liceat &c. Feminis pluribus etiam, ac eorum remanentibus, habentibus agnatur.
Pluralibus, eus, suis, me, ex a. orum &c. meus, me, &c. &c., ejus, om. corum, carum. Licit ut & quod omnia deputatis a quie-
femibus adhucantur, sic utrumque fructus eorum.
Veritate &c. Singularibus, si, noster, a. um, & vel. in pauca, Tunc a. um, i. &c. &c. Fem. so. corum, &c.; vetera, a. um, &c.
quidem ita. p. Kem.
Pluralibus, &c. noster, aum, &c. &c., tunc a. um, & fem. &c. corum, &c. vetera, a. um, & fem.
Nota. Si Femininis singularibus in n. definitibus adduntur, mutatur n. in nisi pluralibus, additur illud punctis praecedentibus
notis, & a. M. S. singulata.

Singularis. Natura.	<i>nam</i>
Plur. <i>cos</i> .	<i>nam cum</i> <i>cos</i> <i>nam</i> <i>x</i>
Akra Plur. <i>cos</i> .	<i>nam cum</i> <i>cos</i> <i>nam</i> <i>x</i>
Akra singul. <i>cos</i> .	<i>nam cum</i> <i>cos</i> <i>nam</i> <i>x</i>
3. Fem. <i>cos</i> .	<i>nam cum</i> <i>cos</i> <i>nam</i> <i>x</i>
Akra Plur. <i>cos</i> .	<i>nam cum</i> <i>cos</i> <i>nam</i> <i>x</i>

1. <i>Adira</i> singularia <i>Fem. Sing.</i> <i>Adira</i> pluralia <i>Fem. Plur.</i>	אֲדִירָה אֲדִירָה אֲדִירָה אֲדִירָה	אֲדִירָה אֲדִירָה אֲדִירָה אֲדִירָה
		אַתְּ אֲדִירָה אַתְּ אֲדִירָה אַתְּ אֲדִירָה אַתְּ אֲדִירָה

Mat. & Fm. Plur.	םְנִיחָה בְּשָׁרֶב אַדְרָא פְּלָרָה
Abr. Singul. a	םְנִיחָה אַדְרָא
Sing.	םְנִיחָה אַדְרָא
Aff. Singul. a	םְנִיחָה אַדְרָא

Verbis & qui- dem Tempis	J. Communis Adic. singularia Plur.	anno cum tuu earn kuu tua eos tuu cas tuu vo-
A d i c t u u a A f f i n g u l a r i a	anno cum tuu earn kuu tua eos tuu cas tuu vo-	anno cum tuu earn kuu tua eos tuu cas tuu vo-

Præf. mētū
Mācul.
Adīa plurāla
F.Forma p̄p̄ adīxa nalla capit. r̄pa codēm modo adūnū
Adīa singulaia
((cum ī-cam q̄ te v̄-te s̄-me,

March. *Adu. pluvialis* { *ap. cor tri- eas dix v. p. vos t. n. in*
Feminea forma hic sequitur masculinam utrum &c.

Lingua.
▲ *Saxi jugularia* { in ecum n. np. eum qd. v. t.
▲ *dicit. Pinaria* { o-est-i-eus voc.v.2. vos fui no.
○ *o-est-i-eus voc.v.2. vos fui no.*

ne recusat, ut dicuntur.

Quidquam mutatur; ut & in ipso nulla sit mutatio, nisi
ad Singulata. { ut in eum non sit error, ut canit et teat, ut
Singulata. { ut eos sed vos videt yosfus nos.

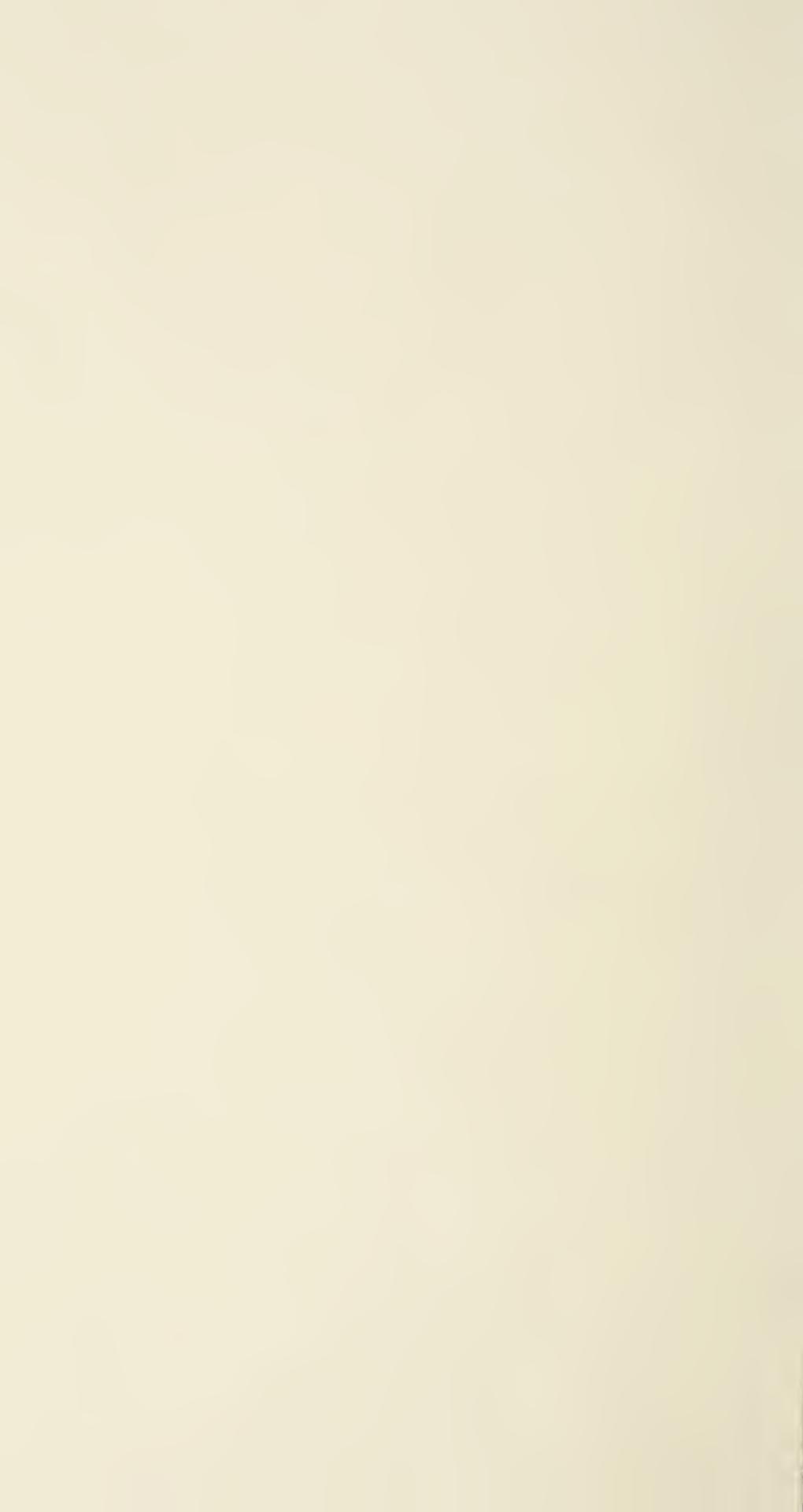
Interparables est, cum nunc est significatio, quod significat illi, ad diversas etiam causas, quae sunt adhuc religiosus h. est levibus.

quidem odio
ranci luxuri
formा nom.
Separataq { ^{רָנְקִי} ubi, & ^{הַגְּכֵכֶן} cum precedente vi
^{רָנְקִי} non, ^{הַגְּכֵכֶן} & ^{רָנְקִי} non-egregius adducere
mañ inf.

parabile uniu.	verbabit.
celiqua fcpa.	inducunt
rata.	{ nisi columnadomini filium ego nisi bene aperiatur bene cibum
	in Canticis sequente

Prapropositio-
nibus que
cum coram me, ipsius proprie-
tate mea, non ab his
miseris & misericordiis deus
meum, qui secundum eum
est, cum eis & eis
ab eo, qui & misericordia
eis, non est.

Quia interponunt quidem ut illa manu non in plurimum contrahatur, hinc admodum
et cetera contra te, et te contra nos, ut portemus portum, et non pot. vos, "¶", alia
etiam, cum alterius, ut per nos, ut per ceterum illis. Et sic processum pro-cessum pro-cessum
tutam etiam sibi in - - - - - pro-cessum pro-cessum pro-cessum.

INSTITVTO-
NV M LINGVÆ
HEBRAICAE

pars prima.

CAPVT I.

De Literis.

ITER AE Hebræorum,
quas ipsi οντος Othi-
joth appellant, omnes
sunt consonantes. Ea-
rum numerum & or-
diuem, qui ex Threnis Hieremiæ,
alisq; similibus Alphabeticis libris
colligitur, necnon figuræ, nomina,
& ipsorum nominum significatio-
nem, denique potestatem siue so-
num ipsarum, & quorum numero-
rum notæ sint, subjecta tabella indis-
cabit:

A

Num;

Num.	Figu.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
1	א	aspiratio lenissima.	Aleph אֵלֹף	Quasi אלף, id est, princeps, quod sit principium Alphabeti.
2	ב	B, Grecū, sive, v. cō- sonans.	Beth בֵּית	Dominus, quod figura sua do- mum imitetur: summa enim li- nea rectum, in- fima paucimen- tum, media pa- rietē, vacuitas ē regione por- tam refert.
3	ג	gh	Gimel גִּמְלָל	Quasi גִּמְלָל gamal, id est, ca- melus, propter gibbum, quem in dorso gerit.
4	ד	dh	Daleth דָּלֶת	Quasi דָּלֶת de- leth, id est, por- ta,

Num.	Figu.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
				<i>ta, quòdeam suis lineis ali- qua ex parte referat.</i>
5	ה	b	He	<i>A sono quem exprimit, no- men accepit.</i>
6	ו	v, consō- nans.	Vau	<i>Uncinus, q eius similitu- dinem præ se- ferat.</i>
7	ז	ג, Græcum.	Zajin	<i>Quasi πίζεν, id est, telum, quòd clava es- se videatur.</i>
8	ח	ch, vel χ Græcum.	Cheth	<i>A sono pro- priosic vocatur</i>
9	ט	ט	Teth	<i>Item à sono.</i>
10	י	ي, consonās.	Iod	<i>Quasi γάρ jad, id est, spatium, quad propter</i>
			A 3	<i>suam.</i>

PARS I. CAP. I.

4

Num.	Figu.	Potestas	Nomen	Significatio.
				<i>suam exiguitatem relinquit.</i>
20	כ ב	c ch ch	Caph כָּפֵח	<i>A curuitate sic dicitur, nam כְּפַח Caphaph, incuruare significat, כְּפִח Caph, rem cur uam, ut volam.</i>
30	ל	l	Lamed לָמֶד	<i>A mal mad, id est, stimulo, seu veru, cuius similiudinem exhibet.</i>
40	מ מ	m m	Mem מָמָן Nun נוּן	<i>A sono, ut in aliis linguis. Item à sono.</i>
50	נ	n		
60	ס	s	Samech סָמֵךְ	<i>Quasi Samuch, id est, continuatum, et in seductum, à</i>

סָמֵךְ

DE LITERIS.

5

Num.	Figu.	Potestas	Nomen	Significatio.
70	y	Aspiratio densissima.	Nghajin	סָמֵךְ continua- uit.
80	פ	p ph ph	Pe	Oculus, quod ejus figuram i- mitetur.
90	ר	ts	Re	Os, seu vulcus, à figura.
	צ	ts	Tsade	Venabulum, quòd ei non dis- simile videa- tur.
100	פ	q, vel -k	Coph	Vel à sono pro- prio sic dicitur, vel à circulo quē describit: nam כּוֹפֵחַ cuph, circuire est.
120	ר		Rosc	Quasi רָאשׁ Rosc, id est, ca- put, quod ali- qua ex parte illius figuram
			Reish	A 3 imit

Num.	Figur.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
300	שׁ	sc ſ vide Iud.c.12. v.6.	שׁין	imitetur. Quasi ^{שׁ} Scen, id est, des, quod dentata sit li- tera.
400	תׁ	th, siue θ Græcum.	תָו	Signum, siue terminus: quod alphabetū ter- minet.

500 600 700 800 900 1000
 רׁ אׁ זׁ נׁ וׁ כׁ נׁ

Admonitio de nominibus literarum He-
braicarum.

Nomina harum literarum vetustis.
 sima esse, atque ex his veluti fonti-
 bus quibusdam deriuata esse nomina a-
 liarum omnium literarum, veteres omne-
 docent, Hebræi, Græci, Latini. Vide Iose-
 phum lib. i. Antiquit. cap. 4. Eupolemum
 apud Clementem Alexandrinum lib. i
 Strom. Augustinum lib. 18. de Ciuitate

Dei

Dei , cap.39. ac præcipue Eusebium lib.9.
 cap.4. & lib.10.capit.2. de Præparatione
 Euangelica, qui ex eo demonstrat , primas
 omnium literarum Hebraicas fuisse , quod
 sole Hebraicæ literæ nomina habeant si-
 gnificatiua. Cur enim Græcilateras suas
 vocent alpha,beta,gamma,delta, & La-
 tini, a, b, c, d, &c. nullam rationem aliam
 reddere possumus , quam quod Hebræos
 imitatisint , qui literis suis nomina posue-
 runt, aleph,beth,gimel,daleth. Cur autem
 Hebræi literas suas ita vocauerint , ratio-
 nem à propria significatione ductam red-
 dit Eusebius loco notato : item Sanctus
 Hieronymus in epistol. ad Paulam Urbi-
 cam,& in Commentario ad Threnos Hie-
 remia: nos quoque aliam ab illis non pa-
 rum diuersam paulò ante reddidimus.

De potestate earumdem literarum.

PRæter ea,quæ in Alphabeto ipso
 annotauimus , sciendum quo-
 que est , literas omnes Hebraicas in
 quinque diuisas esse classes , pro nu-

mero videlicet instrumentorum vocis. 1 Quædam enim dicuntur literæ gutturales, videlicet **עַתָּה**.

2 Aliæ dicuntur literæ labiales, videlicet, **בָּוּם**. 3 Aliæ dicuntur literæ palati, videlicet, **גִּיבָּן**. 4 Aliæ dicuntur literæ linguae, videlicet, **רְטָלֵנָה**. 5 Aliæ denique dicuntur literæ dentium, videlicet, **סְאַרְשָׁה**.

Ex his notandæ potissimum quæ sunt gutturalis & labiorum: gutturales Literæ gutturales diff. præsertim, quarum & Aleph, in sum- culter pro nunciatur. mo gutture, siue in ipso ore forma- tur, respondetq; spiritui leni Græco- rum, ita ut nihil addat ad vocalem, cum qua syllabam necessariò efficit, nisi spiritum illum, qui minimum requiritur ad quamlibet vocem pro- ferendam. ¶ He respondet spiritui denso Græcorum, & nostræ aspira- tioni **ה**, formaturque in gutture, sed paulo inferius quam Aleph. ¶ Cheth est quasi duplex aspiratio densa, & in

i ipso nodo gutturis, hoc est, inferius quam He, formari debet. yNghan, aspiratio est densissima (etsi alij liter sentiant) fitq; dum spiritus narium adjumento in imo gutture quoadammodo stragulantur. Itaque pronciatio harum quatuor literarū à immo gutture ad imum usq; quasi uibusdam gradibus descendit.

*De figuris seu characteribus li-
terarum.*

2 Deinde sciendum est, quinque
iteras dupliciter scribi, vi- פְּנִים
delicet, לָוֶת
quarum priores, id est, contractio-
nes, scribuntur in principio, & in me-
dio dictionis, posteriores autem,

A s quæ

quæ etiam longiores sunt, scribi-
tur solùm in fine.

Appendix.

*Inuenitur tamen extra ordinem Isa.
5.7. ו, in medio, in illa dictione, ה
marbe, ad multiplicationem & lib. 2. Esa
cap. 2, v. 13. מ in fine, in dictione ה*

3 Postremò sciendum est, Hebræ
literis Alphabeti vti ad notas num-
rorum indicandas, vt in ipsa tabu-
literarum ostendimus. Porrò cæt-
ros numeros, quos ibi non expro-
ficiunt: Siquidem ו significat 11,
12. & sic de ceteris, nisi quod pro-
scribunt ו, superstitione quadam
ducti, quia ו est vnum ex nomi-
bus Dei. Sic etiam post ו, quæ li-
ra efficit 400, non semper ponunt
teras illas finales, sed compositos n-
umeros.

900	800	700	600	500
:פָתָח	תָתָח	שָׁתָח	תְרָח	פָתָח

C A P . I I .

*De Punctis, quæ Vocalium loco sunt
apud Hebræos.*

VETERES Hebræi , quod nullas haberent propriè vocales literas , vtebantur interdum earum loco quatuor consonantibus , videlicet, **א**, Aleph, **ה**, He, **ו**, Vau, **י**, Iod. & quidem per Aleph , & He , exprimebant a , & interdum alias vocales: per Vau, o, & u: per Iod, & i.

Appendix.

Erat autem difficilissimus harum vocalium usus, tribus potissimum de causis: primum enim eadem literæ interdum funguntur munere suo , id est , consonantium, interdum alieno, id est , vocalium: nec facile diiudicari poterat quando uno officio, quando altero fungerentur. Deinde quum eadem litera diuersarum vocalium locum obtinere posset, vt jod, e, & i, vau, o, & u, quis facile dimitaret, hujusne , an illius potius

tius locum obtineret. Accedebat postea, quod saepe nulla harum quatuor litterarum expressio in vocibus Hebraicis habebatur, sed subintelligenda erat. Itaque magis usu loquentium, quam praceptis, ratio legendi, vel pronunciandi, apud Hebreos olim conservabatur: quod non oscure indicat B. Hieronibus in epist. 12 quae est ad Euagrium.

Postiores Hebrei, tum ad minuendam difficultatem, tum etiane paulatim scientia linguae Hebraeae penitus interiret, quae ipsi traditione majorum, & usu, didicerant, artem reuocare conati sunt, certe quibusdam excogitatis punctis, quibus locum Vocalium obtinerent.

Appendix.

Pectorum
usu quod
apud Hebr.
cœpit.

Quamquam non est omnino exploratum, quo primum tempore ejusmodi pueri

et literis Hebraicis addita fuerint: atque adeo nonnulli contendunt, Biblia ab if Moyse, aut certe ab alio quopiam præstaruntur.

inæ legis Doctore ante Christi aduen-
n punctis fuisse, accentibusq; distincta:
nen probabilis est sententia Heliæ Le-
æ Germani, qui in Praefatione Mas-
eth affirmat, id factum esse apud Tibe-
dem Palestinæ anno 436. ab euersione
ipli, id est, anno salutis nostræ 476.

Sunt igitur puncta decem, q; iæ à
grammaticis dicuntur nipp; necud-
ot, vel niypp; thenunghoth, prolon-
s Vocalibus quinque, & quinque
o breuibus: quorum characteres,
potestatem, nomina, & significatio-
nes, subjecta tabella indicabit. Alia e-
m tria sunt præterea puncta breuif-
na, siue semipuncta, de quibus in
quenti capite.

Tabula punctorum vocalium.

Fg.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
	a, longum	camets	Dicitur a verbo vpp. Camats, quod est colligere, quia col- lecto

Figur.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
	a, breue	Patach פַתָח	lecto ore obscure pronunciatur, sono quodam medio inter a & o.
	e, longum	Tsere צִירֵ	Dicitur à verbō פְתַח Patach, quo est aperire, quia a perto ore clarissim pronunciatur, plan ut a, Latinum.
{	e, breue	Segol סֶגֹול	A verbo צָרֵר tsar, quod est coarctare quia proferri debet obscure, ut e Italic in vocibus, pena, & penna.

A nomine Cal dæo סֶגֹול Segull, quod botrum significat, quia ejus formam imitari videntur: profertur autem

Fig

gu.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
			clarè, ut e, Latinum in voce penna.
i.	i, longum	Chiric ga- dol	Chiric magnum, à sono quem edit, no- men accepisse vide- tur.
	i, breue	Chiric ca- ton	Chiric paruum, similiter à sono no- men accepit.
o	o, longum	Cholem	A sono, quem ef- ficit priore syllaba, nomen habet.
	o, breue	Camets Chateph	Camets raptum, nam חתף chataph rapere significat.
	u, longum	Sciurec	A sono quem edit priore syllaba: pro- fertur autem ut u magnum Italicum & Germanicum.
	u, breue	Kibbutz	A verbo קבוץ ka- buts, quod est cōgre- gare

gare: quia labiis collectis effertur, vt u Gallicum.

Quo pacto literæ cum punctis syllabam efficiant, subjecta exempla docebunt.

va	va	ve	ve	vi	vi	vo	vo	vau	v
בָּ	בָּ	בָּ	בָּ	בִּ	בִּ	בָּ	בָּ	בָּ	בָּ
da	da	de	de	di	di	do	do	du	d
רָ	רָ	רָ	רָ	רִ	רִ	רָ	רָ	רָ	רָ
ha	ha	he	he	hi	hi	ho	ho	ho	h
הָ	הָ	הָ	הָ	הִ	הִ	הָ	הָ	הָ	הָ

Sexuationes.

1 **O**Mnia puncta subscribuntur literis consonantibus, exceptis Chitic magno Cholē, & Schiurec, quæ ad latus, vel suprà, scribi debent.

2 Cholem dupliciter notatur, un modo cum litera Vau, quæ neque hic, neque in Schiurec pronuntiatur, vt infra dicetur. Altero modo sine Vau: & tunc punctum notatum supra consonantem, cum qua fac syllabam non in medio, sed ad latum

sin

sinistrum hoc modo, הַ בָּ, ut distinguiatur ab accentu Reuiang, de quo nfrà dicemus.

Appendix.

Atque hinc fit, ut compendij causa vnum atque idem punctum dextrum literæ non tantum sonet sc, sed etiam sœpè pro holem proximè præcedentis literis sumatur מְשֻׁחָה, Mosce, Moses, pro מְשֻׁבָּה יִשְׁבָּה pro יִשְׁבָּה loscev, sedens.

3 Camets chateph, quod & canets chatuph, seu chateph camets, appellatur, hoc est camets raptum, apissimè scribitur sine illis duobus punctis additis ad Camets, ita ut figura non distinguiatur à Camets longa vocali. Ut ergo possit intelligi, quando eiusmodi punctum sit Canets, & quando Camets chatuph, iæ regulæ obseruandæ sunt. Prima, in nullum habeat accentum rhetorium, & mox sequatur Sceua, aut Dashes, non est Camets, sed Camets

B chat

chatuph, ut חכְמָה chochma, sapientia, non chachma, בָּלּո collu. finitæ sunt, non callu, Accentus tamen rhetoricus sæpè intelligendus est, quamuis non exprimatur. Secunda, si sequatur accentus Maccaph, & proximè non præcedat נ aut נ, illud est Camets chatuph, ut וְרַעֲלֵל col erets, omnis terra non cal erets.

Appendix:

Tertia, in finibus verborum, si quidem accentus præcedat, est etiam Camets chatuph; ut וְרַעֲלֵל vaijacom, & surrexit, non vaijacam.

Appendix:

Alias semper est camets. Porro quid sit accentus rhetoricus, quid scena, dages, & machaph, paulò infrà suis locis dicetur: quia iamen interdum euphoniacæ causa excidit dages ex litera, quæ proximè sequitur post camets chatuph, ita ut putari possit camets longum id, quod re vera est camets chatuph: idcirco tunc, etiam in libris cor-
recti

rectissimis, scribirur camets. chatiph cum duobus punctis expresse additis ad dexteram ipsius camets, hoc modo, .

4 Obserua in pronunciatione literarum cum suis punctis, prius sonare & audiri debere literā, quām punctum literæ subiectum: non enim dicimus **בָּאַיִן**, sed **בָּאֵין**: excipiuntur tamē duæ literæ gutturales, **הַ**, & **וְ**, quando in fine dictionis existentes sub se habent Patach: tunc enim prius proferri debet punctum, quām litera. Itaq; dicemus **יְהֹוָה** Iehoschiuangh, non Iehoschiungh **מֶשְׁיחָה** **מֶשְׁיחָה** Maschiach, non Maschicha.

Appendix.

Hujus exceptionis ratio est, quia eiusmodi patach non est de essentia illorum nominum, neque additur ad syllabas multiplicandas, sed solum ut literæ illæ ex gutture pronunciari possint; siquidem integrā nominā sunt, in exemplis allatis, **יְהֹוָה** **מֶשְׁיחָה**: experientia autem docet, non posse

in his nominibus ex gutture pronunciari ultimas literas. Quod item accidit in omnibus similibus, vbi haec literæ ultimum locum occupant, nisi precedat camets, aut patach. Quotiescumque igitur istas literas in fine dictionis existentes, non praecessit camets, aut patach, necessario additur patach sub istis literis, ut ritè proferri possint: quod patach suffuratum. idcirco dici solet patach suffuratum, seu patach necessitatis.

5 Quod autem diximus de literis n, quū punctum in venter, & y, habet etiam locum in litera n, tre habet quando punctum habet in ventre, quomodo pronūcietur ut patet in isto nomine אלה, Deus: dicimus enim eloah, non eloha.

CAP V T III.

De Semipunctis.

Punctaria, quæ locum obtinent vocalium tum longarum, tum breuiorum, sunt alia tria puncta, quæ breuissimarum vocalium vices gerant:

Punctaria, quæ locum obtinent vocalium tum longarum, tum breuiorum, sunt alia tria puncta, quæ breuissimarum vocalium vices gerant:

rant: nimirum sceua, chateph patach, & chateph segol, de quibus ordine dicemus.

2 Sceua, Hebreis נֶשׁוּת vel נֶשׁוּת, cō-
stituitur ex duobus punctulis uno
super aliud perpendiculariter posito,
hoc modo, : , quod quidem inter-
dum quiescit, interdum sonat. Quā-
do quiescit, nullum sonum exhibet Sceua qui-
auribus, neque syllabam constituit, scens.
sed potius trahit literam sibi imposi-
tam ad præcedentem, ut cum ea syl-
labam componat, ut quam dicimus
הַלְּחָ halach, ambulauit. Quando sonat, sceua sonas,
idem valet quod e, breuissimum,
& syllabam constituit cum sua lite-
ra consonante more aliarum voca-
lium, ut quam dicimus דְּבָרִ devar, ver-
bum.

Annotatio.

Et hinc fortasse nomen accepit: vide sceua unde dictatur.

tem trahit, & quodammodo redire facit.
 Atque hinc sit, ut omnis litera in fine di-
 ctionis, exceptis quiescentibus, quæ sunt
 א ה ו י, si nullum habeat punctum, censea-
 tur habere sceua, licet non inueniatur ex-
 pressum, nisi sub literis ב ג ד כ פ ת quando
 habent daghes lene, quod tunc demum ap-
 paret, quum aliquid additur, ut ק ר פ visit-
 auit, ת ק ר פ visitasti. Reperitur præterea sce-
 ua finale sub litera נ, licet non habeat da-
 ghes lene, atque in tribus aliis dictio-
 nibus, ט ש ו י declinet, Proverb. cap. 7. ט ש ו י ve-
 ritas, Proverb. 22. פ ש ו י potum dedit, Ge-
 nes. 29.

3 Ad internoscendum autem quâ-
 do sceua sonet, & quando quiescat,
 hæ regulæ seruandæ sunt. Prima, sce-
 ua in initio dictioñis semper pro-
 nunciatur, ut ל מ ז lemōd, disce, non
 lmod. Secunda, in fine dictioñis nun-
 quam pronunciatur, ut ה ש ו י vajest,
 & bībit, & non vajeste. Tertia, in me-
 dio dictioñis pronunciatur solūm
 sub

Sub litera geminata, ut חַלְלוּ halelu,
audate, non hallu, רַבְבוֹן rivevon, decem
milia, non rivvon: sub litera quæ ha-
bet punctum in ventre, ut לִפְרוּ lim-
nedu, docuerunt, non limndu: post alte-
rum sceua, ut לִמְדוּ jilmedu, discent, non
ilmdu: denique post vocalem lon-
gam carentem accentu Gramma-
tico, ut לִמְדָה lameda, didicit, non lam-
da. In ל enim est accentus Rhetori-
cus.

Prima Exceptio.

Quando duo sceuam sunt in fine, v-
erumque quiescit, etiam si primum si post Duo Sceuam
ingam vocalem, & secundum sit post al- in fine di-
erum sceua, vel sub litera habente pun- & tionis qui-
tum in ventre, ut יְשִׁי jest, bibet, non jeste,
יְבִיבְךָ jevch, flebit, non juech. Quamquam
d nonnulli negant, praesertim si ultima li- scunt.
tera sit affecta puncto daghes: tunc enim
ltimum sceua pronunciandum putant, ut
יְשִׁתְהֵה jesthe.

Secunda exceptio.

Scēua post vocalē longā quando tu Grammatico, scēua sequens quiescit, ut quiescit.

למודנה, discite, non lemodena, vel quando vocalis longa eo loco habetur pro breui, ut v coniunctio quum ponitur pro i ve, ne duo scēuam concurrant initio: tunc enim scēua sequens quiescit, ut *ונרפסה* unromemah, & exaliemus, non unerome mah, ut infrā in 4 par. c. 2. fusiūs dicetur.

Appendix.

Regula ser uandavit per pronunciationem semipuncti scēua, quum effecte pronū post scēua sequitur litera gutturalis, ipsum scēua, quorundam sententiā, debere pro ferri ferè ad eum modum, quo profertur punctum subiectum literæ gutturali, & si ad sit accentus, qui dicitur gahaia, profervendum planè eo modo, quo profertur punctum literæ gutturalis: dicimus enim *чи* chi, viuet, non techi. Idem dicendum est de scēua præcedente jod sine chiric: vergi enim tunc scēua ad sonum chiric, & si ad

gahaja, sonat planè vt chiric, ut בִּיד, in manu, non bejad. Quanquam alij robabilius fortasse aliter sentiunt, & semper sceua mobile, vt e, pronunciandum esse intendunt.

4. Hæc de Sceua simplici: nūc de Sceua composito, siue de punctis raptis, dicamus. Chateph patach est punctum compositum ex sceua, & patach, hoc nodo, ., & sonat a breuissimum. Chatheph segol est puctum compositum ex sceua & segol, hoc modo : & sonat e breuissimum.

Annotationes.

1 Utrumque sceua compositum præcipue literis gutturalibus י ח ה נ pro sceua simplici subiicitur: & quidem frequentius chateph patach, quam chateph segol.

2 Immo verò chateph patach sub aliis quoque literis præter gutturales inuenitur interdum, ut בְּרַכֹּה beracu, benedixerunt, גְּלָלָל ghillalu, reuoluerunt, צְלָלָה tsalalu, deneri sunt. Exod. 15.

3 Quatuortamen causæ dicuntur, cur etiam Sceua simplex gutturalibus subjici queat. Prima, si præcedat accentus Grammaticus, שְׁלָחֵנוּ schialachnu, misimus. Secunda, si præcedat chiric sub litera seruili, וַיְהִי jihjeh, erit, תְּחִיה tichjeh, vives. Tertia, si sequitur daghes, יְמִינֵי, iachpots, volet, נָאֶדֶר nedar, magnificus. Quarta, si sequatur litera capax solius daghes fortis, sed eo non affecta, ut יְמִינֵי manghian, fons, סָרֵךְ jechsar, deficiet. Sed hæc facilius n̄ su discuntur.

CAP. IIII.

De Daghēs, & Raphe.

 Vpersunt adhuc alia duo puncta, quæ etsi vocalium literarum munere nequam funguntur, suo modo tamen pronunciationē non parūm iuuant. Ea sunt דָגֵשׁ Daghēs, & רָפֵחַ Raphe.

Daghēs qd. Daghēs est punctum in medio literæ impressum, cuius officium est vim

im quandam addere ipsi literæ. Est
amen duplex Daghes, lene, & forte. ^{Daghes du-}
lene roborat literam: Forte dupli- ^{plex.}
at. Exemplum lenis בֵּית beth, domus,
on veth. Exemplum fortis בְּרֵר dib-
er, loquutus est, non diber. Porro Da- ^{Daghesfor-}
ges forte inueniri potest in omni- ^{ie in quib.}
us literis, exceptis gutturalibus ה נ
נ, & ר.

Appendix.

1 Quamquam etiam aliquando Aleph
, & Resc ר, sed rarissime, daghes reci-
iunt. vide Genes. 43.23.1. Esdr. 8, 18. Le-
it. 23.17. lob 33, 20, & 1. Reg. 1.6. 1. Reg.
0.24.4. Reg. 6.22. Prou. 10.14. Prou. 15.
. Cant. 5.2. Psalm. 52. 5. Hierem. 39, 12.
Iabac. 3.13. Ezech. 16.4.

2 Ratio verò cur infigatur daghes forte
in literis multiplex est. Primum infigitur ^{Causæ in-}
ad supplendum defectum literæ Nun in ^{scribēdi Da}
conjugatione Niphingal, in defectiis pe- ^{gues forte}
un, in נָתַן nathan, in præpositione יְמִינָה min.
secundò, ad supplēdum defectum literæ

gena

geminatæ in verbis duplicatibus vnghaijn,
 & ad supplendum defectum literæ n in
 verbis, quæ habent tertiam radicalem n,
 & quando in hithpael n & v conueniunt.
 Tertio, ad ostendendum coniugationis gra-
 uitatem in Piel, Pual, & Hithpael. Quar-
 to, post n demonstratum, & i versuum,
 nisi sequatur litera sceuata. Quinto, sed ra-
 rò solius euphoniacæ causa.

Daghes le-
ne in quib.
reperiatur
literis. Regula de
daghes:

2 Daghes lene non reperitur nisi
 in sex literis, quæ duabus hisce voci-
 bus continentur בְּרֵךְ, quia tamen
 etiam hæ literæ daghes forte habere
 possunt, ideo ut sciamus, utrum da-
 ghes in his literis infixum, sit forte,
 vel lene, hæc regula notanda est. Ini-
 tio dictionis nunquam esse potest,
 nisi daghes lene, & similiter in me-
 dio, & fine, post sceua quiescens. Ita-
 que in hac dictione תַּזְכֵּר tizcor, recor-
 daberis, utrumque daghes est lene:
 in hac vero דִּבְרָתָה dibbarta, loquu-
 rues, primum est lene, secundum
 for-

orte, tertium lene.

3 Raphe Hebr. *סָכַת*, id est, lene, est virgula quædam literæ suprascrip-
ta hoc modo *ׁ*, quæ linea significat
iteram esse mollius pronunciandā,
quām si haberet daghes. Itaque lite-
ræ *תְּבִיבָה* *בְּנֵה* cum daghes leni pronun-
ciantur lenius, ut latinæ literæ b,g,d,
,p,t. Si verò habeant raphe, *תְּבִיבָה* *בְּנֵה*
pronunciantur asperiùs, *ׁ* ut v con-
sonans, *ׁ*, ut gh, *ׁ*, ut dh, *ׁ*, ut ch, ut
quorundam sententia nihil à litera
i differre pronunciando videatur,
ׁ, ut ph, siue ϕ Græcorum, *ׁ* deni-
que ut θ Græcorum, siue th.

4 In plerisque tamen libris raphe
non exprimitur, sed semper subin-
telligitur, ubi nullum est daghes.

Appendix.

Quod verò ad orthographiam attinet, Quæ sunt per etorum Da-
bi sit ponendum daghes, & ubi raphe, ghes & Ra-
hæ regulæ seruandæ sunt. phelocæ.

I Initio dictionis semper est raphe, præ-
terq

terquam in literis בְּגָדָכְ פָתָח, quæ daghes habent, nisi litera præcedens fuerit una ex quiescentibus, quæ sunt אַהֲרֹן, quamquam etiam his præcedentibus quattuor locis habent daghes. Primum si litera quiescens non quiescat eo loco, ut מִמְּלֵךְ תְּפִלָּה: deinde si habeat accentum distinctum, ut לְבָנָה כּוֹכֶב luna, stella. Tum si dictio, qua incipit ab una ex literis בְּגָדָכְ פָתָח begad chephath, sit monosyllaba, aut habeat accentum in penultima, ut פְּסָחָה בְּחַתָּה sacrifice Palcha. Postremò si maccaph coniungit הַ dictionis monosyllabæ cum dictione incipiente ab una ex literis בְּגָדָכְ פָתָח quæ cupiditas? aut contraria, si dictiōnem hujusmodi monosyllabam prædat dictio desinens in הַ cum maccaph, ut יְזִקְנָה-בְּנֵי sperabit in me.

2 In medio & fine dictionis post longan vocalem semper est raphe, nisi notetur accentus: tunc enim daghes esse potest, ut פְּנַחֲרָה cur: ex quo apparet sciurec interdum parua vocali haberi, quum admittat posse

se daghēs, ut חֹבֶה.

3 In medio, & fine, post vocalem breuem semper est daghes, aut scēua silens, nisi notetur accentu: nam in שְׁבַת habitare, illud בָּ propter accentum nō habet daghes, aut nisi sit camets chateph, præsertim deductum ex cholem, ut קְרַשִׁים.

4 In medio, & in fine post scēua mobile, & puncta rapta, semper est raphe, præterquam in hac voce שְׁתִי שְׁתִים duo.

5 In medio, & in fine post scēua quietis semper est raphe, præterquam in literis בְּנֵד כְּפַת quæ habent daghes lene: exceptis paucissimis, מְלֻכּות, וּ regnum, עֲבָדִי, serui, & similibus.

C A P. V.

De literis quiescentibus, & mappic.

Vattuor literæ, quæ hoc nomine continentur אַחֲרֵי ehe- ui, quiescentes dicūtur, quia Literæ cur interdum proprio punto vocali de- dicātur quie scentes. nullum sonum auribus exhibent,

bent, sed in præcedenti puncto quiescent: cuius rei ratio est quod, ut supra diximus, iis vtebantur olim Hebræi loco vocalium: nunc autem inventa sunt puncta, quæ earundem vocalium munere commodiùs funguntur. Itaque necessariò literæ istæ, post inventa puncta, interdum sonant, interdum quiescent: sonant quando funguntur munere suo, id est consonantium: quiescent quando fungi deberent munere alieno, id est vocalium.

Explicemus de singulis seorsim.

N quibus in **N** locis quiescit in medio, & in fine post scat. omnes vocales longas, & interdum post segol, & patach, vt נָבִי juncus, & יְהוָה dominus.

נ quando quiescit. **נ** quiescit solùm in fine post camets, tsere, cholem, longas vocales, & post segol, & patac, breues, vt נָא os, נָפָך quis: post alias vocales longas non facile reperitur litera נ: tamen, si inuenit

inueniretur, sine dubio etiam in illis
quiesceret.

Exceptio de Mappic.

Est autem obseruandum, interdum non in fine post longam vocalem non quiescere. ¶ Quādo in fine dictio-
nis nō quie-
Ad quod significandū scribitur tunc pun- scit.
Etum quoddam in medio ejus hoc modo , ה ,
vel sub illa, hoc modo, ה : quod quidem pun-
Etum non est daghes , quia non duplicat ,
nec roborat literam , sed est פּוֹן mappic ,
*id est eductor , quia educit sonum , dum facit Mappic
quidnam sit*
vt litera sonet , quæ alioquin quietisset .

Solet verò mappic potissimum adhiberi in pronomine affixo generis fæminini , ut בְּנָה filius ejus : præterea in nomine Dei אֱלֹהֶיךָ in quatuor verbis , admirari , superbire , amare , splendere :

תִּמְךָ גַּבְהָ כַּמְתָּה נִגְתָּה

quiescit in medio , & in fine post , quando sere , segol , & chiric : alijs sonat vt j , quiescit ; consonans . Porrò in fine post canez , patach , cholem , & sciurec coas cit cum præcedente , vt vocalis in

C diphth

diphthongum, ut אָדֹנִי adonai, Dominus, trif syllabum: דְּבָרֵי devarai, verba mea, similiter trif syllabum: יְהִי goi monosyllabum, gens בָּנָיו banui, ædificatus, duarum syllabarum. Interdum etiam ^{quando ad-}
mittit Map-
pic. recipit mappic, ut in dictione מֶלֶכְיֻתָּה regna, & רַאשִׁיתָה principia.

^{quando} quiescit in medio, & in fine sub
quiescit. cholem & in sciurec: alias sonat vt
v, consonans, & in fine post camets,
& patach, tsere, & chiric, coalescit in
diphthōgum, etiamsi intercedat jod
quiescens, ut דְּבָרָיו devaraui, verba ejus,
וְקָעָן kau, linea, וְשָׁלֹו schaleu, quietus, וְפִיעָן piu, os
ejus.

Appendix.

Literæ quiescentes sunt necessariæ. Notandum vero est, quiescentem literam necessariam esse ad longarum vocalium prolationem, & ideo semper eis ve actu, vel potestate adesse: idcirco enim in illa sententia, לא תַּעֲשֵׂה לְךָ פָּסָל non facies tibi sculptile, illud [¶] non habet daghes lene, quia præcedit [¶], virtute

contentum in camets dictionis לְ.

2 Præter hæc puncta jam explicata, quæcumque aliæ lineolæ, notulae, apices, quacumque forma, vel situ occurrant, accentus habendi sunt, excepto signo, vel circulo, id est בְּתִיב, de quo in capite sequenti, appendice secunda.

CAPVT V.

De Accentibus.

 Ccētus Hebræis triplex est, Rheticus, Grammaticus, Musicus: Rheticus retinet syllabam, vel conjungit cum alia, ornatus gratia: Grammaticus attollit syllabam, ut accentus acutus Græ- corum, & præterea distinguit orationem, ut apud Latinos puncta & virgulæ: Musicus designat tonum, quo syllaba cani debet.

Accentus
Rheticus

Accentus
Grammaticus

Accentus

Grammaticus

Accentus

Musicus

2 Porrò Rhetici accentus quatuor sunt. Primus dicitur Metheg, id est, frenum, cuius officium est retine-

re syllabam quem afficit, ne lingua, minis celeriter pronunciando, hæreat, & scribitur sub litera hoc modo, Mazze. Secundus dicitur Mazze, cuius idem est officium, & scribitur supra literam hoc modo. Tertius dicitur Gahaja, & est retinaculum solius puncti sceua, quum methegh & mazze aliis punctis adjungantur: scribitur autem sic. Quartus dicitur Maccaph, cuius officium est conjungere unam dictionem cum alia, ut instar unius vocis prouidentur, & scribitur inter duas dictiones hoc modo, *כָּל־גּוֹי col goi, omnis gens.*

Grammatici accentus numerantur triginta & unus, nimirum vinti reges, & undecim ministri, qui omnes accidunt syllabam quam afficiunt, & praeterea distinguunt orationem: quamquam, quod attinet ad distinctionem, ex tanto numero, solum quatuor sunt propriè Grammati-

matici: reliqui enim magis Musicæ,
quam Grammaticæ deseruiunt.

4 Primus dicitur Soph pasuk siue ^{Quatuor p-}
^{priē sūt ac-}
Siluc, cuius officium est acuere syllabam, & distinguere priodos: scri-^{centus Grā-}
bitur autem sub litera hoc modo, ֤, ^{Soph pa-}
ita ut figura non distinguatur à Me-
theg. Facilè tamen vnum ab alio in-
ternoscet, si animaduertas è duobus
accentibus in eadem dictione posi-
tis, priorem esse Rheticum, poste-
riorem Grammaticum: vel si unus
tantum sit, eum necessariò esse Grā-
maticum: nulla enim est dictio sine
accentu Grammatico, nisi ea quæ
per maccaph cum alia jungitur.

5 Secundus est Athnac, qui, præ-
terquam quod syllabam attollit mo-
re aliorum, distinguit medias perio-
dos, seu membra orationis, & hoc
modo sub litera pingitur, ֤: hunc ta-
men usum non semper habet in li-
bro Job, Psalterio, & Proverbiis.

6 Tertius est Zakeph caton, qui & syllabam acuit, vt cæteri, & incisa distinguit : scribitur vt Sceua , sed hoc modo supra literam notatur, ב.

7 Quartus est Reuia, qui minimis distinctionibus seruit , & hoc modo supra literam scribitur in medio , ב, vel ad latus dextrum ב, vt differat à puncto cholem. Cæterorum nomina, & figuras , quamuis ij negligi potuissent,hic breuiter subjiciemus, ne quid vel à curiosis desideretur.

Accentus Regij.

ב:	סֹנְפָסּוֹק	1
ב:	אַתְנָח	2
ב:	גֶּלֶשׁ	
ב:	זָקָף קָטוֹן	3
ב:	גְּרָטִים	
ב:	זָקָף גָּדוֹל	4
ב:	וִתְבוֹ	
ב:	רְבִיעֵ	5
ב:	זָרְקָא	
ב:	תְּבִיר	6
ב:	פּוֹרְגָרָול	
ב:	טְרַחָא	7
ב:	פּוֹרְקָטוֹן	
ב:	סְנוּלָא	8
ב:	קָרְנִי פָּרָה	
ב:	פּוֹשְׁטָא	9
ב:	שְׁלַשְׁלָת	
ב:	תְּלִוְשָׁא גְּדוֹלָה	10

Accentus ministri.

6 בָ מִירְכָא פְשׁוֹתָה	
7 בָ מִירְכָא בְפּוֹלוֹתָה	ג בָ מְנוֹנָחָה
8 בָ קְרַמָא	צ בָ עַלְיוֹן
9 בָ תְרַסָא	ז בָ מְכַרְבֵל
10 בָ דְרַגָא	בָ מְהֻפֶה
11 בָ יְרַחְבָן יוֹמָה	ט בָ מְאוֹלָה

Appendix prima.

Quod autem ad sedem attinet accentuum, haec regulæ tradi possunt. Accentus grammaticus in penultima syllaba collocatur.

I Primum quidcm in omnibus nominibus, & verbis, quæ habent segol in ultima, ut בְגֵד beged, vestis קְרַשׁ kodesc, sanctitas, סְפִר sepher, liber, מֹות maueth, mors, לְכַת lecheth, ambulare: & idem dicendum est de iis, quæ habent patach in ultima loco segol, quando nimirum ultima, vel penultima est ה, vel י, וְ רַעַת danguath, scientia, פֵסָח pesach, Pascha. Hæc tamen regula locum non habet, quando ultima ethematis est ח: dicimus enim

מֹשֶׁה Mosce, Moses, בָּנוֹת bone, ædificans, nisi forte sequatur dictio monosyllaba, aut millel.

2 Deinde vero in omnibus nominibus, quæ habent camets, vel patach, ante jod mobile, ut מִצְרַיִם mitsraim, Ægyptus, בֵּית baith, domus: ad quam regulam pertinent omnia dualia.

3 In iis nominibus, quæ desinunt in jod precedente chiric, si punctum penultimum fuerit cholem, vel segol, ut שׂוֹק kosci, duritia, חֹלִי choli, infirmitas, שְׁבִי scievi, captiuitas.

4 In iis, quæ terminatur in sciurec precedente ה, ut תְּהִוָּה bohu, vacuitas, תְּהִוָּה tohu, desolatio, פְּקֻדָּה pekadahu, visitavit eum.

5 In præteriti secunda persona singulareis numeri, masculini generis, & prima persona communis generis, utriusque numeri, ut לִמְדָתָה lamadta, didicisti, לִמְדָתִי lamadti, didici, לִמְדָנָה lamadnu, didicimus: nisi forte adsit vanversuum: tunc enim

enim aliquādo accentus ponitur in ultima.

6 In præteriti tertia persona plurali, quando propter paſam vertitur ſceua in punctum longum, ut לְמָדָו lamadu, didicerunt, pro לְמָדָו lamedu. חַפְצָו chaphetsu, voluerūt, pro חַפְצָו chaphetsu: יִכּוֹלָו jacolu, potuerunt, pro יִכּוֹלָו jaceſtu. Idem dicendum eſt de tertia singulari fæminini generis, ut לְמָדָה lameda, didicit, pro לְמָדָה lameda.

7 In præteriti tertia plurali, & tertia singulari fæminini generis, verborum quiescentium, vel duplicantium Nghajin, ut בְּנָו banu, intellexerunt, בְּנָה bana, intellexit, סְבָבָו sabbu, circuierunt, סְבָבָה sabba, circuiuit.

8 In tertia præteriti, quando ſequitur dictio monosyllaba, vel alia habens accentum in prima syllaba, ut בְּנָה עִירֵא bana nghir, ædificauit ciuitatem, קָרָא לִילָה kara lajela, vocauit noctem. Idem ſervatur in participiis verborum quiescentium lamed he, ut בְּנָה עִירֵ א bone nghir,

ædificans ciuitatem.

9 In secunda plurali generis fæminini imperatiui, & secunda ac tertia plurali generis fæminini futuri, ut לְמוֹרָנָה lemودna, discite, תַּלְמֹרָנָה tilmodna, discessis, vel discent.

10 In conjugatione Hiphil, in tertia plurali, & tertia singulari fæminini generis, ut הַפְקִידוּ hiphkidu, præfecerunt, הַפְקִידָה hiphkida, præfecit.

In reliquis omnibus tum nominibus, tum verbis accentus grammaticus collocatur in ultima. Porrò vocabulum hujusmodi quod habeat accentum in ultima, ubi ferè sëpissimè reperitur, vocari solet à Grammaticis Milra: quod autem in penultima, dicitur Millel. Nulla tamen est vox, quæ grammatico siue acuto accentu careat, ut supra dictum est, nisi quæ per Maccaph cum sequenti voce conjungitur.

Appendix secunda.

De Circulo o,

Circulus hic o vocabulis interdum im-
posu

ositus, aliam diuersam lectionem indicat. Quæ quidem lectio in plerisque Bibliorum exemplaribus in margine adscribitur, cum subjecta litera פ, id est, קְרִי keri, lectio, nam ita vox illa ad marginem appellatur. Quæ autem est in ipso contextu cum hoc circulo א, vocatur כתיב cethiv, scriptio, quod scilicet ita ibi scripta quidem sit ea vox, non tamen ita legenda. Verumtamen keri, hoc est vox in margine apposita, pronuncianda iis punctis, quæ punctata habet cethiu, hoc est vox textus. Exempli gratia, Gen. 24. ver. 16, cethiu in textu est וַהֲנָעֵר vehannanghara: in margine vero keri וַהֲנָעֶר vehannanghara. Ergo ad hoc ex illo cethiv transferenda sunt puncta, ut legatur וַהֲנָעֶר vehannanghara, & puella. Hæc autem lectionum varietas adnotata est à Rabbinis in מסורה mesara, vel מסורת masoreth. Ita enim ab ipsis huiusmodi Observationum libri dicuntur.

Appendix textia.

De usu accentuum extra Biblia.

Multiplices illæ accentuum figuræ in sacris libris duntaxat reperiuntur, sine quibus, præsertim distinguentibus, nullam scripturam Hebræi recipiendam putant: tamen si rationem collocationis, aut ordinis, quem in illis cernimus, se propter peccata ignorare fateantur.

Cæterum in aliis Hebræorum scriptis, epistolis, libris, qui hisce characteribus propriè Hebraicis constant (siue à Christians, siue à Iudeis edantur) vnum ex his quatuor subiectis modis ferè obseruari videmus.

Primus modus

Nudæ tantum consonantium figuræ ponuntur: prætermisq; omnino non tantum accentibus omnibus, sed etiam punctis siue vocalibus: additis dumtaxat duobus crassioribus punctis ad periodum, siue comprehensionem.

אַל רחום החמירני בחמד אשר ישר

בעיניך בחכמה דרוש אמת ירוע בתם מלוך
להתלה וכבוד שמהך:

*El rachum hachamideni bachamad
rth ascier jasciar benghenecha bechochma
darosc beemeth jadoang betom milloth
lathehilla ulcavod sciemecha.*

Concede mihi , misericors Deus,
quæ tibi placita sunt ardenter con-
cupiscere, prudenter inuestigare, ve-
raciter agnoscere , perfectè adimple-
re , ad laudem & gloriam nominis
tui.

*Porrò puncta illa crassiora sæpè etiam
mittuntur.*

Secundus modus.

Retinentur omnia puncta vocalia : in-
terdum etiam seruilia , vt dages , ו in
ב, ו c. omisis tamen omnibus omnino ac-
centibus, præter illa duo puncta in extrema
periodo, hoc modo:

שלשה פנום בשלוש הקדושים אב בנו רוח

הקדוש ואלהיים אחריו:

Scieloscia panim bescialusc hakqadosc

av ben veruach hakkodesc veloim echad.

Tres personæ sunt in sancta Trinitate, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sed Deus unus.

Terzius modus.

Surpantur omnia puncta vocalia, seruilia, &c. & in singulis dictionibus accentus grammaticus in sua syllaba, quam ex regulis sibi vindicat, notatur perpendiculari lineola.

שָׁלוֹם לְךָ מֶלֶכה אַמְתָּה חִסְרֵה חַיִּים מִתּוֹךְ
וְתַקְוֹתָנוּ שָׁלוֹם אֲלֵיכָךְ:

*Scialom lac malca, em, chesed, chajim,
mathok, vaticvathenu, scialom elaic.*

Salve regina, mater misericordiae,
vita, dulcedo, & spes nostra salve.

Quartus modus.

Similis tertio, nisi quod illam lineolam perpendiculararem non ubique seruet: sea suis in locis, ad orationem distinguendam soph pasuk, atnach, zakeph caton: praeter ea metheg rhetoricum adhibeat, & mao caph.

נְפִשׁוֹת הַקְרֹשִׁים שָׁמְחוֹת בְּשָׁמִים אֲשֶׁר
רֵדְפוּ אֶת־עֲקָבֵי מֶשֶׁיחַ וּכְיוֹצָקָנוּ רַמָּם בְּאַהֲבָתוֹ
וַעֲלֹו עַס־מֶשֶׁיחַ בְּלֵי סֻךְ:

*Nephascioth hakkedoscim sciemechoth
basciamaim ascier radephis eth nghikve
masciach vechi jatsku daman beahava-
tho, lachen janghlezu nhim masciach beli
soph.*

Gaudent in cælis animæ Sanctorum, qui Christi vestigia sunt sequuntur: & quia pro ejus amore sanguinem suum fuderunt, ideo cum Christo exultant sine fine.

Cæteri modi ad hos facile reuocabuntur. Porro ex his quatuor, quo quisque est ordine superior, eo etiam lectionem difficultorem reddit. Quare postremus potissimum, aut certè tertius videtur usurpan-
dus, præsertim si scribatur ijs, qui
non sint hujus linguae
peritissimi.

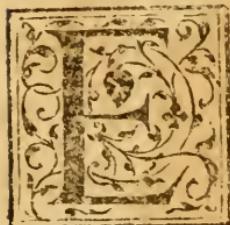

PARS SECUNDA,
QVÆ EST DE
NOMINE:

CAPVT I.

De iis, quæ nomini generaliter accidunt.

Xplicuimus ea, quæ pertainent ad rationem legendi, & scribendi verba Hebraica. Nunc de patibus orationis, quæ tres sunt apud Hebræos: Nomen οὐσιαν, cum quo Pronomen conjungunt: Verbum λέγει pongal, cui etiam Participium annexunt: & dictio ηλθετι milla, quæ Præpositiones, Conjunctiones, Adverbia, & Interiectiones complectitur suo ordine differemus.

I Ac primūm de Nominе in univerſum dicendum est: deinde de singulariſ-

gulis nominata formis, siue specie-
bus. Nominis in vniuersum accidentantur <sup>Nomini ac-
cidunt qua-</sup>
quatuor, genus, numerus, casus, & re-
gimen genitiui. Genera in Hebraicis
nominibus tria sunt, masculinum,
fœmininum, & commune. Neutro
carent Hebræi, sed pro eo fœminini-
num usurpant, ut B. Hieronymus an-
notauit in Commentario ad finem
7. cap. Ecclesiastæ: quod etiam inter-
dum substantiè videtur usurpari,
תְּנִזּוֹתָה, *hoc*, *istud*, pronomen fœmi-
ninum, *טוֹבָה tova*, *bonum*, & *bonitas*.

2 Masculina terminantur quo quis ^{Masculino-}
modo, præterquam in *ה*, præcedente
camets, vel in *ת*, precedente segol,
chiric, vel sciurec, ut *דְּבָרָה davar*, *verbū*,
טַיֵּשׁ isc, *vir*. Excipiuntur numeri cardinales, de quibus suo loco.

3 Fœminina terminatur in *ה*, præ-
cedente camets, & accentu in ultima, ut *תְּשִׁיאָה iscia*, *mulier*, vel in *ת*, præ-
cedente segol, & accentu in penulti-

D ma,

ma, vt תְּשֵׁקָה keshieth, arcus, vel præcedēte chiric, aut sciurec, & accentu in ultima, vt גַּפְרִית gophrith, sulphur, מלכיות malcuth, regnum.

Exceptio.

Sunt tamen præter hæc nonnulla irregnaria, quæ sunt fæminina, & tamen non terminantur altero horum modorum, vt רֹוח ruach, ventus, אֶבֶן even, lapis: præterea omnia nomina urbium, & regionum, necnon membra, quæ natura sunt gemina, vt יְנֵי nghain, oculus, יְנֵי ozan, auris, רְגֵל regel, pes, יְד manus, & cætera, quocunque terminentur modo, fæminina sunt.

4 Communia terminantur communibet modo, more masculinorum, & termin. ferè sunt huius generis nomina animalium, vt בָּקָר bakar, bos, חזִיר chazir, sus, &c.

Numerites 5 Numeri nominum Hebraicorū sunt tres, singularis, pluralis, dualis. Singularis terminatur variis modis,

vt jam diximus. Pluralis in masculi- Modus fo-
nis fit à singulari addito ים, vt à דְבָרִים ^{mandi pl-}
davar, fit דְבָרִים ^{ralem.} devarim. In fœminis,
quæ desinunt in ה, mutatur ipsum
ה cum puncto camets in תי, vt à תֹבֶה
tova, bona, fit תֹבּוֹת tovoth. In iis, quæ de-
sinunt in ה præcedente segol, addi-
tur תי, vt à תַשְׁקֵד kesciet, arcus, fit תַשְׁקֵד
kesciathoth. In iis quæ desinunt in ה
præcedente chiric aut sciurec, muta-
tur vltima syllaba in יות, vt à גִפְרִית go-
phrit, sulphur, fit גִפְרִיות gophrijot, à מַלְכּוֹת
malcuth, regnum, fit מַלְכּוֹת malcijoth.

Appendix.

Obseruandum autem est interdum no- Notæ;
mina, quæ in singulari habent termina-
tionem masculinam, in plurali habere fœ-
mininam, & contrà, ut אָבָ av, pater, אָבוֹת
avot, patres, יְוָנָה jona, columba, יוֹנִים
jonim, columbæ.

4 Dualis numerus pro vtroq; ge-
nere non differt à plurali, nisi quod Dualis que-
penultima litera in plurali est jod modo diffe-
rat à plurali.

quiescens in chiric, ut אלפִים alaphim,
multa millia: in duali autem est jod
 mobile sub se habēs chiric, præcedē-
 te patach, ut אלפִים alpajim, duo millia.
 Sortiūtur autem dualem numerum
 ea solūm nomina, quæ naturā sunt
 geminata, ut עיינִים nghanajim, oculi,
 אוזנִים oznajim, aures, & horum similia.

Appendix.

Nomina uedānius antūm numeri. Porrò sunt quædam nomina, quæ so-
 lum habent numerum singularem, ut צְבָנִים tsion, pecus, זהב zahav, aurum: quæ-
 dam quæ solum habent pluralem, חַיִם chajim, vitæ, בְּתֻולִים bethulim, virgi-
 nes, נֶנְגָּהֲרִים nengurim, pueritiae: quæ-
 dam quæ solum habent dualem, נְמִים maim, aquæ, שְׁמִים sciamaim, cæli,
 רְחִים rechaim, molæ.

Nomina Hebreæ casus 5 Casus Hebraei nullos habet, sed
 eos tamen interdum per articulos
 designant, qui sunt hi. Genitiuus הַ ha, vel השׁ sciel. Datiuus לֵ le. Accusati-
 uus תְּאַתֵּ eth. Vocatiuus הַ ha. Ablatiuus מִ m.

¶. Nominatiuus articulo caret : interdum tamen recipit etiam ה ha demonstratiuum. Exempli gratia, דְבָר davar, verbum, הַדָּבָר haddavar, siue sciel davar, verbi, לְדָבָר ledavar, verbo, הַדָּבָר אֶת־דְבָר eth davar, verbum, הַדָּבָר o verbum, מִדָּבָר middavar, à verbo.

Appendix prima.

Obseruandum autem est, nullum horum esse purum articulum : siquidem ה, est etiam aduerbium vocandi : ל, ת, ו sunt præpositiones, ut infrà docebimus : שֶׁל ferè non est in vsu in diuinis literis , sed solum apud Rabbinos.

Appendix secunda.

Obseruandum est etiam ה, non solùm genituo, sed etiam cæteris omnibus casibus jungi posse : par ratione ל, non solùm datiuo, sed etiam genituo, ו accusatiuo interdum seruire: denique ת, non solùm accusatiuum, sed etiam nominatiuum. datiuum, ו ablatiuum aliquando designare.

Vide plura in fine Grammaticæ, ubi de dictionibus indeclinabilibus agitur.

5 Nomen absolutum vocant Hebræi, quando nullus consequitur genitiuus, siue sit illud nomen solum, ut דְבָר davar, verbum, siue cum alia voce coniunctum, ut דְבָרַ רְאֹוּ davar rau, verbum viderunt, דְבָרַ אֶבֶן davar avad, verbum perijt. Nomen vero dicitur esse in regimine, quum post se genitiuum regit, ut הַדְבָּרִי nabiā davar navi, verbum prophetæ, דְבָרֵי נְبִיאִים divre neviūm, verba prophetarum. Hic davar, & דְבָרֵי divre, sunt in regimine, adeoq; regunt: נְבִיאִ nabiā autem, & נְבִיאִים neviūm, genitiui sunt, quamuis articulo careant.

6 Regimen igitur genitiui in masculinis numeri singularis, non mutat ferè nisi puncta longa in breuia, ut שָׁר sar, princeps, in regimine שָׁרֵץ erets, princeps terræ. In numero autem plurali aufert literam ultimam,

&

& mutat chiric in tsere, vt שָׁרִים *sarim*, *principes*, שָׁרֵי אָرֶץ *sare erets*, *principes terræ*. In duali aufert similiter ultimam literam, & chiric: & mutat patach in tsere, vt עַיְנִים *nghenajim*, *oculi*, in regimine עַיְנִי יְזֹנִים *nghene jonim*, *oculi columbarum*. At in nominibus fœmininis, quæ terminantur in ה præcedente camets, mutatur ה in ח, & camets in patach, vt מֶלֶכה *Malca*, *Regina*, מֶלֶכֶת מִצְרָיִם *Malcath Misraim*, *Regina Aegypti*: quæ terminantur in ח, nihil mutant, & similiter in plurali fœminina omnia nihil mutant.

C A P. I I.

De variis nominum formis, & de gradibus comparationis.

Omina apud Hebræos, vt etiam apud alias gentes, alia sunt propria, alia appellativa, in quibus nihil aliud notandum occurrit, quam quod propria nomi-

na carent numero multitudinis, regimine genitiui, et demonstratiuo, & pronomine affixo, de quo infrà c. 4.

2 Item alia substantiua, alia adjectiua sunt, quæ hoc solum in hac lingua peculiare habent, quod ab Hebreis dicitur nomen **תְּאֵר toar**, id est Adiectiuū. formale, siue adjectiuum omne illud, quod mouetur de masculino in fœmininum per additionem literæ **ה**, ut **מֶלֶךְ Melec**, **Rex**, **מֶלֶכָה Malca**; **Regina**, **טוֹב tov**, **bonus**, **טוֹבָה tova**, **bona**; itaque multa vocant ipsi adjectiua, que nos substantiua nominamus. Porro fœminina à masculinis in recipere videntur interdum etiam **ה**, vt à masculino **עֲבָרִי nghivri**, **Hebreus**, **עֲבָרִיָּה nghivrija**, **עֲבָרִית nghivrit**, **Hebræa**. Quamquam in **ה** ferè aduerbialiter usurpatur, vt **יְהוּדִית Iehudith**, **Iudaicè**, atque alia id genus.

Comparati-
uis & Super-
latiui scarēt
Hebrei.

3 Comparatiua & Superlatiua nō habent, sed circuloquuntur per duas par-

particulas **מִן** min & **מִן** meod , hoc modo **טוֹבִים** **דוֹדִיק** **מִן** tovim dodecha mijain,i.boni amores tui præ vino, Cant.i. quod nos diceremus , meliores rino amores tui. **וְהַנָּה** **טוֹב** **מִן** rehinne toy meod. id est, & ecce bonum valde. Gen. i. quod nos diceremus , & ecce erat optimum. Interdum etiam exprimunt comparatiuum particula **יוֹתֵר** jother, magis ; ve **פִּין** chazak, fortis, **פִּין** **יוֹתֵר** chazak, magis fortis. Frequentius tamen litera **בּ**, quæ propriè significat à , ve lex, & ablative inseruit , vt suprà dictum est.

Superlatiuus quoque , geminato positivo nonnunquam significatur, vt **רַעַם** rangh rangh , malus malus , hoc est pessimus.

4 Sunt alia nomina primitiua, alia deriuatiua. Primitiua dicuntur , quæ non deriuantur aliunde , sed ex ipsis deriuantur alia : talia sunt quæ ipsam radicem continent : vocatur autem

radix illa dictio, siue sit verbum, siue nomen, quæ in dictionario maiusculis literis notatur, quæq; plerumque tribus tantum literis constat, & ex qua per aliquam mutationem deducuntur multæ aliæ dictiones, quæ deriuatiæ dicuntur, quòd à primitiua deriuentur, vt דְגַל degel, id est, vexillum, nomen est primitium: inde enim fit דָגָה daghal, id est erigere vexillum, דָגָל dagul, id est, insignis, siue præclarus, נֶדְגָלוֹת nidgalot, id est, castra cum vexillis.

5 Alia perfecta dicuntur, alia imperfecta.

Perfecta tres literas radicales expressas habent, siue illa primitiua sint, vt אֵזֶן ozen, auris: siue deriuatiua, vt, בָּרְךָ davar, verbum, siue etiam aliæ literæ præter radicales accesserint, vt קְטוּרָה ketoreth, incensum, תְּפִירָה thiphereth, decor.

Imperfecta sunt, quæ vel unam radicem

licalem suppressimunt, יְמַתָּרֶנְגֵּת mattangh,
lanta, à יְמַתָּרֶנְגֵּת natangh, plantare: vel duas,
וְמַתָּתָה mattath, donū, à נְתָנָה natan, dare.

6 Alia denique simplicis, alia compositæ figuræ. Ex compositis quam plurima sunt propria, ut אֲבָשָׁלֹם Avishalom, Absalom, ex אָב pater, & שָׁלֹם shalom, pax, אלְעִמָּנוּ Ngimmanuel, Emmanuel, ex עִמָּנוּ nghimmanu, nobiscum, & אֱלֹהִים el, Deus.

Appellatiua cōposita pauca sunt, ut צְלָמֹת isalmaveth, umbra mortis, è צְלָמָה sel, umbra, & מֹות maveth, mors, חֶלְכָּאִים chelcaim, turba, vel exercitus pauperum, seu affictorum, ex חַיל chail, exercitus, & כְּאָיִם caim, à verbo כָּאָה caa, dolere.

Appendix.

Deriuatiua, quæ descendunt à radice, sine primaria illa dictione, possunt fieri quatuor modis. Primum per additionem. Secundò per detractionem. Tertio per utrumque simul. Quartò, sine additione, vel de-

detractione, per solam mutationem pun-
ctorum. De singulis modis seorsum, & or-
Per additio-dine explicemus. Per additionem forman-
nem.

tur nomina deriusativa, quum ad radicem
additur vna ex his literis, הָמְנַתִּי hee-
mantī, quæ nomina præterea dicuntur

Heemātica. Heemantica. Et quidem ḥ format nomi-
na, quando additur in fine, si tamen accen-
tus ponatur in penultima, ut לִילָה laila,
nox. Si enim accentus ponatur in ultima,
tunc litera ḥ non est formativa nominis,
sed signum generis fæminini, ut צְדָקָה tsē-
daka, etiam in imperfectis nominibus, ut
הַצְלָה hatsala, defensio, à radice נֶצֶל na-
sal, euasit. Addunt quidam ḥ, formati-
uum interdum præponi, ut in voce הַשְׁמֹועָה hascmanghuth, auditus, sed fortasse
falluntur: illud enim ḥ, demonstrativum
esse videtur. Vide infrà par. 4. cap. 2. de li-
teris seru. litera ḥ. Potest etiam esse para-
gicum in fine, ut infra dicetur par. 3. ca. 7.

format nomina quando præponitur,
& sub se habet patach, aut segol, ut עֲבָדָה etsb

tsbangh, digitus, אַשְׁמָוֹרָה asculta, cu-
todia. Vix in Hebraica lingua dictio-
em claudit, חִגָּא chogga, pauor, Esa.
9. In Chaldaica sapissime, בֵּיפָא Cepha.
etrus, מלכָא Malca, Rex, עֲבָדָא nghav-
la, seruus.

Præponitur, & sub se chiric, aut pa-
ach, aut segol requirit, ut Mizmor,
Psalmus, מְאֻכָּל maachol, cibus,
מְרֻכָּב, nerca, ephippium, stratum: interdum,
ed raro, postponitur, ut שְׁלֵשׁ scilicet, om-
nibus tertius.

Præponitur, quum format nomina
propria, ut נִמְרוֹד Nimrod, Na-
phthali: postponitur autem quum format
cætera, & interdum est simul nota di-
minutio, ut שְׁבַתּוֹן sciabbathon, sabba-
tulum, אִישָׁן isciun, paruus vir. Sic au-
tem dicitur pupilla.

Præponitur interdum, & sub se ha-
bet chiric, aut patach, תְּרֵרֶת thidhar,
cedrus, תְּלִמְזִיד talmid, discipulus: sa-
pius postponitur, גִּפְרִית gophrith, sul-
phur,

phur, מֶלֶכְוֹת malcuth, regnum: interdum præponitur, & postponitur, ut תְּפָאָרָת thiphereth, gloria: interdum etiam habet scena, ut תְּהִלָּה theilla, laus.

Siæpe præponitur quum format nomina propria, ut יַחֲנָן Ianghakov, Iacob, פָּנָסְיָה Itschak, Isaac: & hinc apparet nomen illud יְהֹוָה Iehova, esse proprium nomen Dei: raro enim appellatiis præponitur, ut טְקוּלָה jalkut, pera, sacculus, יְנֻשָּׂעֵף jansciuph, vlula, וְצָהָר itsear, oleum. Postponitur autem potissimum, quin format nomina gentilia, vel patronymica, vel numeralia ordinalia, עֲבָרִי Nghivri, Hebræus, יוֹנָנִי Ievani, Græcus, רְומָנִי Romji, Romanus, אַיטְלָקִי Italki, Italus, (Rabbinorū vox à Latinis desumpta,) אַשְׁכְּנָזִי Sepharadi, Hispanus, אַסְכְּנָזִי Ascenazi, Germanus, צְרָפְּתִי Tsarpati, Gallus. Sic מְשִׁיחִי Mescichi, Christianus, אַמְשִׁיחָה Masciach, Christus: quamquam à Iudeis Christum Dominum perfide negantibus, Christus ferè appellatur

tur נוצרי Notseri, Nazarenus, à ciuitate Galileæ נצְרָת Natserath : נָבִי scieni, secundus, לְוִישׁ scelisci, tertius.

Per detractionem formantur nomina ab illis radicibus, quarum prima litera est Nun, vel Iod, ut נֵזֶן si, sublimitas, à verbo נַשְׁׁה nasa, leuare, & נֵזֶן tse, sordes, à verbo נֵזֶן jatsa, exiuit. Item ab illis, quarum secunda litera est vau, ut נְגִהָה gher, peregrinus, à נְגָר ghur, peregrinari, צָרֵר isar, hostis, à צָרֵר tsur, obsidere. Item ab illis, quarum tertia est פּ, ut בְּנֵי ben, filius, à בְּנָה bana, ædificare, אָבִי av, pater, ab אָבָה ava, voluit: denique ab illis, quarum secunda & tertia sunt similes, ut עֲנָךְ chets, sagitta, à עֲנָךְ chatsats, sagittare, יְמִינָה nghoz, fortitudo, à יְמִינָה nghazaz, fortificare.

Per additionem & detractionem simul formantur illa nomina, quæ deriuantur à radicibus proximè notatis, & simul asciscunt unam ex literis heemanticis, id est ex illis sex האמנתי heemanti. Quæ enim

nim fiunt à radice , cuius prima litera est nun , asciscunt plerumque mem in principio cum patach , ut יְתַבֵּ מ mattangh , plantatio , à verbo יְנַתֵּ natangh , plantare : & quæ fiunt à radice , cuius prima litera est jod , asciscunt mem , vel tau in principio cum cholem , ut מִשְׁבָּחַ mosciav , cathedra , à verbo בָּשֵׁי jasciav , sedere , חֲדֹרָה toda . confessio , à חָדָרָה jada , confiteri .

Quæ fiunt à radice , cuius secunda litera est vau , asciscunt mem in principio cum camets , ut דִּקְפָּחַ makom , locus , à verbo דִּקְפָּחַ surgere : asciscunt etiam & alias literas , ut tau initio vel in fine : הָ וָ , in fine : sed hæc omnia usus melius docebit .

Quæ fiunt à radice , cuius tertia est he , asciscunt ferè mem in capite cum patach , aut chiric , ut מְרַאַת maree , visio , à רְאַת raa , videre , נְקַדְּתַ מִקְנֶה mikne , possessio , à קְנַדְּתַ kana , possidere .

Quæ denique fiunt à radice , cuius secunda , & tertia sunt similes , asciscunt initio

mem cum camets, aut tseret, ut קָרְבָּן
masac, aulæuin, à קָרְבָּן sacac, tegere,
מִסְבֵּן mesev, circuitus, à סְבָבָה savav, cir-
cuire.

Per solum mutationem pectorum, quæ
deriuantur nomina à suis radicibus, facil-
lima sunt, ut מלך Melec, Rex, à מלך ma-
lac, regnare, דֶּרֶךְ derēc, via, à דֶּרֶךְ da-
rac, tendere : siquidem & quæ citò repes-
tiuntur, atque ipsæ radices.

CAP. III.

De nominib[us] numeralibus.

Nomina numeralia cardinalia,
tria quædam apud He-
bræos habent propria: V-
num, quod masculina à tribus ad
decem habent terminationem fœ-
mininorum, & contrà fœminina ma-
sculinorum, paucis exceptis. Alte-
rum, quod nomina ista numeralia
numeri singularis junguntur substâ-
tiuis numeri pluralis, & contrà dici-

Eius

mus enim חמש שנים chamesc scianim,
 quinque anni, חמשים שנה chamiscim scia-
 na, quinquaginta annus. Tertiū, quod
 numeri minores præponuntur ma-
 joribus, in compositione præcipue,
 ut perspicuum est ex illis verbis Gen.
 5. Et vixit Seth postquam genuit E-
 nos מאות שנה שבע שנים ושמונה scie-
 nangh scianim usciemone meoth sciana,
 septem annos & octingentos annos. Por-
 ro, ad majorem commoditatem stu-
 diosorum, tabulam omnium nume-
 rorum subjiciemus.

¶ Numeri cardinales.	
Generis masculini Generis feminini	
Regim. Absolut. Regim. Absolut.	
אחד Achad Achath unus.	
שניהם Shanim Shetim duo	
שלושה Shelosh Shelosh Tres	
ארבעה Arba'ah Arba'ah Arbu	
חמשה Chamesh Chamesh Quinque	
שש Shev Shesh Sex	
שבע Shiva Shiva Septem	

שְׁמֹנוֹתָה	שְׁמֹנוֹתָה	Octo
הַשְׁעָה	תִּשְׁעָה	Nouem
עָשָׂר	עָשָׂרָה	Decem
עָשָׂרָה	אַחַת	Undecim
עָשָׂרָה	שְׁתִים	Duodecim
עָשָׂרָה	שְׁלַשׁ	Tredecim
אַרְבָּעָת עָשָׂרָה		Quatuordec.
חֲמֵשׁ	עָשָׂרָה	Quindecim
שֶׁשׁ	עָשָׂרָה	Sexdecim
שְׁבַע	עָשָׂרָה	Septendecim
שְׁמֹנוֹת עָשָׂרָה	עָשָׂרָה	Octodecim
הַשְׁעָה	עָשָׂרָה	Nouēdecim

Schosia:

Duo illi scietum scienam, scienam, compositi cum alijs numeris, mutant secundum, ac tertium punctum in vnum sciere, scietem sciem: cum alijs nominibus aut perduntur, sciene anascim, duo viri, aut nihil mutant, ut scienam anascim.

Deinceps communis sunt generis usque in infinitum.

68 PARS II. CAP. IIII.

Quinquaginta.	Quadraginta.	Triginta.	Viginti.
חַמְשִׁים	אֶרְבָּעִים	שְׁלָשִׁים	עֲשָׂרִים
Nonaginta.	Oktoginta.	Septuaginta.	Sexaginta.
תְּשׁוּבָה	שְׁמֻנוֹת	שְׁבָעִים	שְׁשִׁים
Mille.	Pluries centum.	Bis centum.	Centum.
מֵאוֹת	מְאֻתִים	מֵאָה	מֵאָה
Decem millia.	Pluries mille.	Bis mille.	
רַבָּה רַבָּה	אַלְפִים	אַלְפִים	אַלְפִים
Pluries decem millia.		Bis decem millia.	
רַבָּות וְלַרְבָּות			רַבָּותִים

Numerus ordinalis.

Generis feminini	
secunda.	Prima.
ראשונה	שניהם
Quarta.	Tertia.
שלישית	רביעית
sexta.	Quinta.
חסidata	חסידות
Octaua.	Septima.
שביעית	שמינית
Decima.	Nona.
תשיעית עשרה	

Generis masculini	
secundus.	Primus.
ראשון	שני
Quartus.	Tertius.
שלישי	רביעי
Sextus.	Quintus.
חמשי	שישי
Octauus.	Septimus.
שביעי	שמיני
Decimus.	Nonus.
תשיעי עשר	

Deinceps utuntur Hebrei solo numero cardinali.

CAP. I I I.

De Pronomine.

Vatuor sunt Hebræis Pro-
nomina, Primitiūm, De-
riuatium, seu Posseffi-
uum, Demonstratiūm, & Rela-
tiūm.

Pronomina
Hebr. qua-
tuor.

Inflexio Pronominis Primitiūi sin-
gularis.

Nomi. sing.	Genitiūs.	Datiūs.	Accusatiūs.	Ablatiūs.
ego com. gen.	mei com. gen.	miki com. ge.	mo com. gen.	à me.com.g.
אני	שלו	לו	אתו	מן
tui masc. gen.	tui mas. gen.	tibi mas. gen.	te masc. gen.	à te mas. ge.
אתה	שלך	לך	אתך	מך
tui fœm. gen.	tui fœm. gen.	tibi fœm. gen.	te fœm. gen.	à te fœm. ge.
את	שלה	לה	אתה	מזה
ille masc. gen.	illius mas. ge.	illi masc. gen.	illum mas. g.	ab illo m. ge.
הוּא	שלו	לו	אותו	מן
illius fœm. gen.	illius fœm. g.	illi fœm. gen.	illam fœm. g.	ab illa fœ. g.
הוּא	שלה	לה	אותה	מנת

Inflexio Pronominis Primitivi
pluralis.

Nomin. plur.	Genitius.	Datius.	Accusatus.	Ablatius.
nos com. gen.	nostrum com. gen.	nobis com. ge. gen.	nos com. gen.	à nobis com. gen.
אַנְחָנוּ	שָׁלֹגֶן	לָנוּ	אֲוֹתָנוּ	מִפְנָנוּ
vos mascul. gen.	vestrum mas. gen.	vobis mascul. gen.	vos mascul. gen.	à vobis mascul. gen.
אַתָּהֶם	שָׁלֹכֶם	לְכֶם	אֲתָבֶם	מִפְנָכֶם
yois fæm. gen.	vestrumfæm. gen.	vobis fæmin. gen.	yois fæm. gen.	à vobu fæm. gen.
אַתָּהָנוּ	שָׁלֹבֶן	לְבֶן	אֲתָבָנוּ	מִפְנָבֶן
ille masc. gen.	illorū mas. ge.	illis masc. gen.	illos mas. gen.	ab illis m. ge.
הֵם	שָׁלֹהֶם	לְהֶם	אֲזָהֶם	מֵהֶם
ille fæm. gen.	illarum fæm. gen.	illis fæm. gen.	illas fæm. ge.	ab illū fæm. gen.
הֵן	שָׁלֹתֶן	לְתוּ	אֲזָתֶן	מִתְהָן

2 Est autem hoc loco obseruan-
dum, Pronomen ipsum integrum
esse illud, quod habetur in nomina-
tione, quo etiam utimur pro vocati-
o. Pro casibus reliquis fit quædam
compositio ex articulis, & ultimis li-
teris Pronominis, ut ex præmissa ta-
bella

bella intelligi potest.

3 Iam verò Pronomen Possessiuū Pronomen Possessiuū. fit ex vltimis literis Pronominis Pri-
mitiui, adjunctis cūcunq; nōmini, eo modo quō ad junguntur, articu-
lis: quæ propterea à Grammaticis di-
cuntur affixa הכינוי *haccinnuim*. In
quibus quoque, ut in primitiuis, pri-
ma persona semper est cōmūnis.

Appendix.

1 Quamquam casus hujusmodi, qui per-
formantur, genitiui propriè non viden-
tur, sed periphrases ad possessionem signifi-
candam: quæ tamen per affixa, seu posses-
sua Pronomina, de quibus in sequenti ta-
bella, frequentius exprimuntur. Nam וְ
adi, dicimus potius, manus mea, quam
אֵשׁ רַ jad scielli, manus quæ mihi.

2 Vocatiuus in Pronominibus primæ
& tertiae personæ non reperitur, in secun-
da semper est idem ac nominatiuus.

3 Usurpantur interdum quidam hujus
pronominis primitiui casus alijs literis, pū-

etisve insignii. Nam in prima persona legimus quoque ani, & אַנְכָו anochi, ego. Posterius modo Milra, modo Milel. Item in ablative פֶּנְנִי menni, & פֶּנְנִי minni, à me. In plurali נַחֲנָנוּ nachnu, nos, pro quo נַחֲנָה anu, quibusdam non placet. In secunda persona masculina הַתְּחִנָּא atta, vel הַתְּחִנָּא atha, tu. Utrumque milel. In datiuo, qui habet siph pasuc, dicimus לְךָ lac, atque ita differt à fœminino. Prætereat recipit לְכָה leca, ubi, ut ejusdem accusatus אַתְּחִנָּא othecha, te, pro quo interdum אַתְּחִנָּא othac. In ablative plurali פֶּנְנֵיכֶם miccem. In fœminino פֶּנְנֵיכֶן miccen, à vobis. In nominativo plurali generis fœminini ejusdem personæ, הַתְּחִנָּא attena, vos, & in datiuo לְכָנָה, lachena, pro לְכָנָה lachen, vobis. In tertia personæ ablative masculino inuenitur etiam פֶּנְנֵה minnehu, & פֶּנְנֵה minhu, ab eo. In plurali הַתְּחִנָּא hemma, illi, & הַתְּחִנָּא henna, illæ. In datiuo generis masculini לְמַלְאָמוֹ lamo, & לְמַלְאָמוֹ lahenna, illis. In ablative item ma-

sculino מְהֻמָּה mehemma, & *fæminino* מְהַנָּה mehenna, ab illis.

Paradigma Masculinum Pronominis Possessui.

Prima pers. fona commu. generu.	Secunda pers. fona mas. ge neris.	Secunda pers. fona fæ minin gen	Tertia pers. na mas. ge neris.	Tertia pers. na fæminini generu.
verbum rum.	verbum tuū.	verbum iūn	verbum e- ius.	verbum e- ius.
הִכְרֵי	הִכְרֶבֶּךָ	הִכְרֶבֶּךָ	הִכְרֹוּ	הִכְרֶתֶּךָ
verbum no- strum.	verbum ve- strum.	verbum ve- strum.	verbum eo- rum.	verbum ea- rum.
הַכְרֵנָה	הַכְרֶבֶּיכָם	הַכְרֶבֶּיכָם	הַכְרֹמָה	הַכְרֶתֶּיכָם
verba mea.	verba tua.	verba tñia.	verba ejus.	verba ejus.
הַכְרֵי	הַכְרֶוּךָ	הַכְרֶוּךָ	הַכְרֹוּ	הַכְרֶתֶּיךָ
verba nostra.	verba vestra.	verba vestra.	verba eorum.	verba eorum.
הַכְרֵנוּךָ	הַכְרֶיכָם	הַכְרֶיכָם	הַכְרִיחֲמָה	הַכְרֶתֶּיכָם

Paradigma Fæmininum Pronominis Possessui singulare תורתה lex.

Prima pers. comm gen.	Secunda pers. mas. gen.	Secunda pers. fæm. gen.	Tertia pers. mas. gen.	Tertia pers. fæm. gen.
lex mea.	lex tua.	lex tua.	lex eis.	lex ejus.
תוֹרַתִּי	תוֹרַתְּךָ	תוֹרַתְּךָ	תוֹרַתְּךָ	תוֹרַתְּךָ
lex nostra.	lex vestra.	lex vestra.	lex eorum.	lex eorum.
תוֹרַתְּנוּךָ	תוֹרַתְּכָן	תוֹרַתְּכָן	תוֹרַתְּכָן	תוֹרַתְּכָן

Plurale תורת leges.

Prima persona commun. generu.	Secunda persona masculin. generu.	Secunda persona feminin. gen.	Terteria persona masculin. generu.	Terteria persona feminin. generu.
leges mea.	leges tua.	leges tua.	leges eisus.	leges ejus.
תורתִי	תורתָך	תודותָך	תורתָנו	תורתָה
leges nostra.	leges vestra.	leges vestra.	leges eorum.	leges earum.
תורתִינוּם	תורתִיכֶם	תודותִיכֶם	תורתִיהם	תורתֵהן

Admonitio.

In his duobus Paradigmatis describendis, & ediscendis, - hujus linguae studiosus initio se diligenter exercebit, ut rationem punctorum, significationem, & naturam affixorum perdiscat: quae in omnibus orationis partibus latissime patent.

Demonstratiuum.

Pronomen demonstratiuum. 4 Demonstratiuum pronomen numeri singularis masculinigenere est **ni** ze, **hic**, **iste**: **fœminini** generis, **ii** zo, **ni** zoh. **nni** zoh, **haec**, **ista**: communis generis, **ii** zu, **hic** & **haec**. In numero autem plurali utriusque generis, **לְ** el, & **לְנָ** elle, **isti**, & **istæ**.

Relatiuum.

Relatiuum. 5 Relatiuum pronomen extra interrog

terrogationem, est **q̄n** *ascier*, utriusque generis, & numeri: significat enim, qui, quæ, quos, quas, cuius, cui, quorum, quarum, quibus, &c. & loco hujus sæpe ponitur sola litera **v**, ut infrà dicetur fusilijs 4. par. cap. 2. num. 8.

Interrogarium.

¶ Interrogatiua sunt ¶ מה מִה מִי
me, ma, ma, mi : quorum primum di-
citur solùm de homine, vt בְּנֵי אֶתְהָ
mi atta beni, quis tu fili mi? Gen. 17. Re-
liqua tria dicútur de omnibus rebus
excepto homine, vt משפט האיש
me miscpat haisc, quod judicium, siue quis
habitus illius viri? 2. Reg. 1.

7 Est autem obseruandum, quādo
post יְמִי, vel מֵמָה, sequitur aliud
relatiuum, tunc ipsum יְמִי, vel מֵמָה,
non sonare quis vel quid, sed is,
vel id, ut יְמִי מֵמָה sciehaja, id quād
fuit. Eccles. i.

Appendix.

1 Demonstrativa, Relatum, & Interrogativa, Articulos, more Nominum, admitunt. **לִזְהָב** laze, huic, **בְּנֵי** eth ze, hanc, **מִזְבֵּחַ** mizze, ab hoc. Atque ita tria fæminina singularia **אֶלְלָה** leelle, his **אֶלְלָה** eth elle, hos, has, **מִלְלָה** meelle, ab his. Sic **לְאַשְׁר** laascier, cui, quibus, **אֲתִ-אַשְׁר** eth ascier, quæ, quam, quos, quas, quod, quæ. **מְאַשְׁר** meascier, à quo, à qua, à quibus. Sic **לְמַיִם** lemi, cuius? cui? quorum? quarum? quibus? **אֲתִ-מַיִם** eth mi, quem? quā? quos? quas? **מַיִם** mimmi, à quo? à qua? à quibus? Eodemqz modo cætera interrogativa.

2 Quando post **מַה**, **מָה** mi, ma, &c. sequitur relatum **אַשְׁר** ascier, vel **כִּי** scie, illud **כִּי** mi, vel **מַה** ma, non censetur esse interrogativum, sed relatum, ut Eccles. I. **מַה** **כִּי** ma sciehaja, id quod fuit. Quamquam hoc quoque vulgatus Interpres vertit, Quid est quod fuit? & Septuaginta, **τί τὸ γεγονός;**

3 Eis

3 Etsi reciprocis Hebræi carere videntur, eorum tamen loco vntuntur affixi teræ personæ in verbis, nominibus, & alijs rationis partibus, quæ affixa recipiunt. In eteris integra pronomina ejusdem personæ adhibent. Ergo בְּרֹהֶן devaro, explicatur verbum ejus, & verbum suum: שָׁמַר sciemaro, vel יִנְשֹׁר sciamar otho, custodiuit eum, vel custodiuit ē: וְלֹא nghalau, super eum, & super e: Porro, ex orationis contextu vera significatio sit usurpanda, facile intelligetur.

Appendix de mutatione punctorum in nominibus.

1 Quinque sunt causæ, cur aliquando puncta vocalia mutentur in nominibus. Prima est accentus. Secunda, regimen generi. Tertia, numerus multitudinis. Quarta, genus fæmininum. Quinta, conjunctio cum pronomine possessivo, quod & affixum dici solet.

2 Accentus duobus modis puncta mutare solet: nam accentus distinguentes, nimirum

mirum Siluc, Achnach, Zakeph caton,
 & Revia, frequenter mutant vocales bre-
 ues in longas, ut - אַ in אֶ, אָ in וְ, אֵ in אִ, אַ in אֵ. Hinc propter hujusmodi ac-
 census saepe legimus שְׁמַע sciamesc, sol,
 pro שְׁמַע sciemesc. אַרְצָה arets, terra, pro
 אַרְצָה erets. יְהוּנָה ismachu, lætabuntur,
 pro יְהוּנָה ismechu. צְפָן chaphetsu,
 volent, pro צְפָן chaphetsu, & similia:
 contrà verò accentus, qui dicitur maccaph,
 plerumque vocales longas mutat in bre-
 ues: hinc בְּ ma, ante maccaph vertitur in
 מְ ma, & בְּ col, vertitur in בָּ col,
 & sic de cæteris.

3 Aliæ quatuor causæ non mutant o-
 mnia puncta, sed solum quatuor, videlicet
 אַ, אֵ, אַ, אֵ, de quorum mutatione antequam
 explicemus, obseruāda sunt duo: unum est,
 præter illa quatuor puncta, etiam sceua
 sceua non- quam mu- interdum mutari: sed ideo non numerari
 tatur. inter puncta mutabilia, quod nec sit pun-
 etiam propriè, sed semipunctum; nec mute-
 tur ob illas causas, ob quas mutantur alia
 pun-

puncta, sed solum ne duo sceuam initio
 concurrant, ut virumque videatur legen-
 dum: sunc enim primum sceua vertitur in
 chiric, ut verbi gratia dicimus לְמַזֵּה לִל-
 mod, ad descendū, pro לְמַזֵּה lelmod:
 si autem primum sceua sit compositum, ve-
 sub guinalibus ferè contingit, auferatur so-
 lūm ipsum sceua, & remaneat purum pa-
 racch, aut purum segol, ut pro נָנוֹן nghan-
 ve, dicimus נָנוֹן nghanve, mansueri, &
 pro נָגֵל ngheglo, dicimus נָגֵל nghe-
 glo, viculus ejus. Alterum est, quod ob-
 seruari volumus, nomina omnia aut esse
 monosyllaba, aut dissyllaba, aut polysylla-
 ba: sed tamen eandem esse rationem hoc
 loco dissyllaborum, & polysyllaborum: in po-
 lysyllabis enim non mutantur nisi duo ul-
 tra puncta, prioribus immetis permane-
 tibus, nisi forte sceua mutandum sit in chi-
 ric, ne duo sceuam simul elegantur, ut in no-
 minibus fœmininis plerumque accidit: di-
 cimus ergo ordine, qua ratione mutantur
 singula puncta, tam in monosyllabis, quam

in ultima, & penultima polysyllaborum.

De . . . in monosyllabis.

4 Monosyllaba, quæ habet puncta mutabilia, illa sunt, quæ sunt à radicibus incipientibus à nun, vel à jod, vel quæ derivantur à radicibus duplicantibus secundam, vel habentibus literam vau in secunda, aut literam he in tertia.

De monosyllabillis ex radice Pe nun.

5 Et quidem primit ordinis unum tantum est monosyllabum, nimirū נָרְדָה nardus, quod in plurali facit נָרְרִים neradim, cum affixo נָרְדוּ nirdi.

De monosyllabis ex radice Pe jod.

6 Secundi ordinis duo solum inueniuntur, nimirum נָגֵל tse, egestio, à verbo נָגַי jatsa, exire, & יְדָנָגְה deangh, scientia, à verbo יְדָנָגְה jadangh, scire, quæ puctum suum nunquam mutant.

De monosyllabis ex radice duplicante secundam.

7 Tertiij ordinis multa sunt monosyllaba, quæ quidem puncta sua non mutant, donec

donec monosyllaba manent: si autem propter affixa pronomina, aut aliam quamlibet causam fiant polysyllaba, mutant longas vocales in breues, camets in patach, tsere in chiric, cholem in kibbuts: quia tunc accedente tertia litera incipit daghes apparet, quod latebat in secunda, ut יְנָגָהֶז, fortis, in plurali facit יְנָגָהֶזִים. יְנָגֶהֶז, capra, in plurali יְנָגֶהֶזִים. יְנָגֶהֶז, fortitudo, in plurali יְנָגֶהֶזִים. Sunt etiam quinque huius ordinis, quae irregulariter mutant patach in chiric, ut צְדָהֶם tsaddim, latera, פְּסָמֵד missim, tributa, פְּתָהֶם pittim, buccellæ, סְפִּים sippim, limina, סְכִּים scicim, laquei. סָפַה saph, limen, סָכָא sciac, laqueus, צָד tsad, latus, מָס mas, tributum, פָּתָה pat, buccella.

De monosyllabis ex radice

Nghain vau.

8 Quarti ordinis monosyllaba sunt etiam permulta, sed quæ fere puncta vocalia non mutant. Sunt tamen hic aliquot exceptio-

ues. Prima quarumdam vocum, quæ longas vocales in alias longas irregulariter mutant, nimirum יומ jom, dies, ראש rosc, caput, עיר nghir, ciuitas, quæ faciunt in plurali ימים jamim, ורבים rascim, טוב טובים ngharim, טוב tov, bonū, quod in regimine facit טוב tuy. Secunda est eorum nominum, quæ habet patach sequente jod mobili, ut זית zaith, oliua, זיין jain, vinum, quæ in regimine, cum affixis, et in plurali, mutant patach in tsere, et jod mobile in jod quiescens: dicimus enim זית zaith, oliua, זית zetho, זית eius, זיתים zethim, oliuæ, חסדה zeth hassade, oliua campi, similiter בית baith, domus, חיל chail, exercitus, זיין nghain, oculus, in regimini singulari faciunt בית חיל עין nghen, chel beth, at in plurali paulò aliter, nimirum בתי battim, חילים chajalim, עין nghe naim. Idem accidit quibusdam nominibus, quæ van mobile vertunt in van quiescens: dicimus enim מות maveth, mois

מוֹתָהּ mothau, mors eius. *Tertia exceptio est eorum, quae van quiescens mutant in van mobile, nimirum שׂור scor, bos, piשׁ sciok, armus, vel platea, הדּ dud, lebes, quae in plurali faciunt שׂוּרִים scievarim, זְבּוּרִים שׂוּקִים scievakim, devadim.*

De monosyllabis ex radice.

Lamed he.

9 *Quinti ordinis monosyllaba, quae plurima sunt, si habeant camets, illud sèpè mutant in regimine plurali in sceua: alias autem nihil mutant, ut יְדּ iad, manus, in regimine יְדּ jad, cum affixo יְדוּ jado, in plurali יְדוּם jadaim, in regimine plurali יְדוּ jede.*

Exceptiones.

Excipiuntur אָבּ av, pater, וְאַחֲ ach, frater, quæ in regimine, & cum affixis recipiunt, jod, ut אָבּוֹ aviu, pater eius, אָחִיכּ achica, frater tuus. Si autem habeant tsere, non mutant suum punctum, ut וְנְגֵהֶט nghets, lignum, וְעֵזֶם nghetsim, ixu-

nghetso. *Excipiuntur* בְּ ben, filius, וְ sciem, nomen, quæ in regimine singulari mutant isere in segol, וְ cum affixis in sceua: in plurali autem בְּ ben, sequitur regulam masculinorum, וְ sciem, fœmininorum, hoc modo: בְּ ben, in regimine בְּ ben, cum affixo בֶּנוּ beno, in plurali בְּ banim. וְ sciem, in regimine וְ sciem, cum affixo בַּמְּ sciemo, in plurali שְׁבָותְּ sciemoth. Sunt etiam duo, quæ habent segol, הַ pe, os, וְ הַ se, agnus: quorum prius vertit segol in chiric in regimine, וְ omnibus affixis, ac numero plurali: dicimus enim הַ pe, in regimine בִּ pi, cum affixo פֵּיקְ pica, in plurali פִּים pim. Posterius autem vertit segol in isere in regimine: cum affixis vero loco he, recipit jod mobile, hoc modo הַ se, in regimine הַ se, cum affixo שְׂיָה seiehu.

De polysyllabis.

De camets sub penultima.

10 Nunc de polysyllabis explicandum est. Camets igitur sub penultima litera exi-

existens mutatur semper in scena simplex, nisi litera suprascripta sit gutturalis: tunc enim mutatur in scena compositum, quæcumque accidat causa mutationis, ut ^{שְׁכִינָה} sciacen, vicinus, ^{שְׁכִינָה} sciecenim, vicini, ^{שְׁכִינָה} sciecheno, vicinus clus, ^{שְׁכִינָה} sciecena, vicina.

11 Excipiuntur illa, quæ deriuantur à radice duplicante secundam literam: ea siquidem non mutant unquam suum camets: dicimus enim מַגְהֵן maghen, clypeus, in regimine מַגְהֵן maghen, cum affixo מַגְהִנִּי maghinni, in plurali מַגְהִנִּים maghinnim.

12 Quædam etiam ex iis, quæ deriuantur à radice habente ה in tertia, non mutant suum camets, ut שְׂדֵה sade, ager, quod in regimine quidem facit שְׂדָה sede: in plurali vero, & cum affixis, abiicit ה radicalē, sed punctum camets non mutat: dicimus enim שְׂדֵי sadi שְׂדָקָה sadeca, שְׂדִים sadim, שְׂדֹת sadoth.

De camets sub vltima.

13 Camets sub vltima mutatur in singulari in patach ob regimen, & cum affixis, כְּ chem, בְּ chen: in plurali vero mutatur in sceua ob regimen, & cum affixis כְּ chem, בְּ chen, הַן וְ hem, & hen: alias inuariatum permanet, ut נָברְ davar: in plurali נִבְרִים devarim, in regimine נִבְרֵי divre, cum affixis. Vide exempla superius pag. 73.

Exceptiones.

Excipiuntur nomina, quæ habent & in fine: illa enim in regimine singulari non mutant camets in patach, sed manet camets, & in eo quiescit litera נ, ut צְבָא tsava, exercitus, in regimine צְבָא tseva.

Excipiuntur etiam nomina, quæ derivantur ex radice duplicante secundam: illa enim in plurali, & affixis, mutant camets in patach, ut daghes in secunda litera infixum vim suam exercere possit, ut supra dictum est, quum de monosyllabis a-

ger

geremus.

De tsere sub penultima.

14 *Tsere in penultima nunquam mutatur, nisi post se habeat camets, aut segol: tunc autem mutatur in sceua, vel chiric, ne duo sceuam simul concurrant in principio, ut שְׁבָרֶךְ sciecar, sicera, in regimine שְׁבָרֶךְ sciecar, cum affixo שְׁבָרֵן sciecaro, in plurali שְׁבָרִים sciecarim, in regimine plurli שְׁבָרִי scicre. Excipiuntur illa, quæ post tsere habent, : illa enim nunquam mutant suum tsere, ut הַוּבָל hecal, tem- plum, הַכְּלֹו hecalo, templum eius.*

15 *Notandum vero est, nomina, quæ habent sub una litera, sub altera, quæ dicuntur quinque punctorum, in regimine singulari nihil mutare.*

16 *Notandum etiam nomina, quæ habent suprà eiusmodi punctum, נ, aut י, mutare suum non in :, sed in ., quando sequuntur affixa, ut ab שְׁבָע nghefey, herba, fit שְׁבָע nghisbo, ab קְמַע nghemek, vallis, fit קְמַע nghimko. Sæpe e-*

ziām vertitur in compositum, ut ^{אָ}, vel ^{בְּ} ;
 nam in singulari cum omnibus affixis, &
 in plurali in regimine, & cum affixis, בְּ
 chen, בְּ chem, בְּ hen, בְּ hem, muta-
 tur in ^{אָ}, &, ne duo sceuam concurrant,
 ex ^{אָ} tollitur, & remanet purum ^{בְּ}, in plu-
 rali autem status absoluti, & cæteris affi-
 xis, vertitur in ^{אָ}, exemplum בְּ nghe-
 gel, vitulus, cum affixo in singulari אֲגָלֵן
 nghéglo, cum affixo in plurali אֲגָלָן
 nghagalau.

De tsere sub vltima.

17 Tsere sub vltima, si in penultima
 fuerit, mutatur in patach, vel in sceua,
 vel non mutatur ad eum modum prorsus,
 quo camets sub vltima: sunt enim omnino
 similia nomina, quæ habent duplex camets
 & tsere, ut בְּ davar, & quæ habent ca-
 metis & tsere, ut בְּ sciacen, vicinus.
 At vero si ante non sit, ipsum in regi-
 mine singulari manet immotum, alias aü-
 tem semper in permutatur, quæcumque
 acci-

accidat mutationis causa. Exemplum כּוֹרֵם corem, vinitor, in regimine כּוֹרֵם corem, cum affixo בּוֹרְמָה cormo, in plurali כּוֹרְמִים cormim, & sic de aliis.

I 8 Sunt autem duæ exceptiones observandæ: Prima, si accidat propter mutationem huius in : , ut duo scenam in medio dictionis videantur legenda, tunc ex hoc descendens vertetur in segol, ut כּוֹרְמָכּם coremcem, כּוֹרְמָכּן & coremcen dicemus, pro כּוֹרְמָכּם cormechem, & coremechen. Secunda, in iis nominibus, quæ deriuantur à radice duplicante secundam, sub ultima non mutatur in : , sed in : , ut מַגְהָן maghen, clypeus, in regimine מַגְהָן maghen, cum affixo מַגְהָנוֹ maghino, in plurali מַגְהִנִּים maghinnim.

De segol sub penultima.

Segol sub penultima, quando sequitur alterum segol, in regimine singulari nihil mutat: alias autem, quæcumque accidat mutationis causa, veriutur in scena, & ne duæ scenam initio concurrant, primum ver-

titur in chiric, aut in patach, בְּגָדֶן beghed, vestis, in regimine בְּגָד beghed, cum affixo בְּגָדוֹ bigdo, in plurali בְּגָדִים begadim item מלך Melcc, Rex, in regimine מלך Melec, cum affixo מלכו Malco, in plurali מלכים Melacim.

De segol sub ultima.

20 Segol sub ultima, extra regimen singularē, ubi manet, ferè mutatur in scena; præterquam quod in plurali, tam status absoluti, quam cū affixis aliis, à בְּם chem, בְּנֵן chen, בְּהֵם hem, בְּהֵן hen, quibus in locis mutatur in camets. Exemplum, ut מלך melec, cum affixo מלכו מלכו malci, &c In plurali מלכים melacim cum affixis מלכיהם melachau, מלכיהם milchechem. Excipiuntur dualia, quæ ubique mutant ultimum in, ut אָזְנָן ozan, auris, אָזְנָיִם oznaim, אָזְנָיִן oznau.

21 Est autem hoc loco obseruandum, si alicuius nominis tertia litera sit נ aut י, tunc loco ultimi substitui: quod si media litera sit נ, aut י, tunc pro utroque duplex

patach constituetur: quæ puncta -- quum
ocum obtineant . , eodem modo mutabun-
ur , quo ipsum . mutari solet. Exempla
unt פסח Pesach, Pascha , non פסח Pe-
sch, זרעה zeranhh, semen , non יזרע ze-
engh. נחל nachal, torrēs, non נחל ne-
chel. באל banghal, dominus, non באל
benghel. Fallit tamen in duobus : dici-
mus enim רחם rechem, matrix, ולחם
lechem, panis.

De Cholem sub penultima.

22 Cholem sub penultima non mutatur
vñquam, nisi post se habeat segol, aut pa-
tach, ut שד chodesc, mensis , תאר tar-
ar , forma : aut certè chiric sequente jod
in quiescentibus lamed he, ut חליoli choli,
infirmitas: . tunc autem mutatur semper
in ., quæcumque accidat causa mutatio-
nis, exceptio regimine singulari, vbi nulla
fit mutatio. Exemplum חרט chodesc, in
regimine שד chodesc, cum affixo חרטו chodescio, in plurali חרטם chodascim,
in regimine חרטוי chodscie, cum affixo,
הרט

חֹדֶשׁ chodasciau.

23 Est autem obseruandum, si media litera sit gutturalis, tunc sub prima ponatur camets, sub secunda אַהֲלָה ohel, tabernaculum, cum affixo אַהֲלָהּ ohol: præterquam in plurali absolute, & affixis ei cognatis, id est alijs, præter הַהְנִה hen, הַהְמִם hem, בְּנֵי chen, בְּנֵם chem: tunc enim prima litera est cum cholem, vel cum cæeph camets, secunda cum camets.

De Cholem sub ultima.

24 Cholem sub ultima semper manet immobile, ut גָּדוֹל gadol, magnus, in regimine גָּדוֹל ghedol, cum affixo גָּדוֹלִים ghedolo, in plurali גָּדוֹלִים ghe dolim: & cæteris ad eundem modum.

P A R S   T E R-
T I A , Q V Æ E S T
D E V E R B O .

C A P V T   I .

De Verbo in genere.

Verbo in vniuersum acci-^{Verbo quæ}
dunt sex: modus, tempus,^{accidunt.}
persona, genus, numerus,
coniugatio.

De modis, & temporibus verborum.

2 Modos Hebræi habent tres, im-<sup>Modi ver-
borum tres:</sup>
peratiuum, infinitium, & indicati-
uum: per quos Hebræi eadem esse-
tunt, quæ Latini per quinque: tem-<sup>Tempora
tria.</sup>
pora tria, præteritum, præsens, & fu-
turum. Quæ omnia hunc habent
ordinem.

Primo loco statuunt נְהַגָּה וְרַבְעָה, d est præteritum, tum quod ordine
naturæ præcedat reliqua tempora,
tum

tum quòd eo contineatur thema, siue radix ipsa, vnde reliqua ferè tempora formantur. Porrò hoc vnum
 Præteritum variismodis explicatur. præteritum pro loci exigentia expli-
 candum est ita, ut modò perfectum,
 modò imperfectum, modò plusquā perfectum tempus designet: & idem
 non modò ad indicatiūm, sed addi-
 tis præsertim certis particulis, ad optatiūm, & ad coniunctiūm refe-
 ratur: coniunctiūm tamen per gerundia sæpius efferunt.

Benoni.

Secundo loco בְּנֵנוֹן Benoni, id est intermedium, quod nos vocamus participium actiūm, siue præsens, præsentis temporis, vt לָמַד lomed, di-scens. Quinetiam hoc Hebræi verbū ipsum præsentis temporis, quo carent, & interdum etiam imperfecti, circumloquuntur, tum verò solent cum pronomine jungere, vt אֶנְיַ אָנִ ani poked, ego visito. Sæpe etiam usurpatur substantiūe pro nomine verbalī,

bali, sine vlla temporis notatione, vt
שׁומר sciomer, custos, שׁופט sciophet, judex.
 Semper tamen participium, vt in a-
 liis linguis, ita in hac more nominū
 flectitur, caretq; idcirco personis.
 Vocatur autem Intermedium, quia
 utimur eo ad significandum præsens
 tempus, quod est medium inter præ-
 teritum, & futurum. Et tunc solent
 præponere pronomen, vt **אני שׁוד א-**
נִי poked, ego visito.

Tertio loco ponunt participium
 passiuum, quod ipsi vocant **לִי p-a-** ^{Participiū} _{passiuum.}
nghul, quæ vox desumpta est ab anti-
 quo paradigmate, vt si nos partici-
 piūm passiuum vocaremus, Amatus.
 Indicat autem rem quæ fiat, vt **נְגַנְתָּה nagah,** vapulans. Latini, quia partici-
 piūm passiuo præsentis temporis ca-
 rent, sæpè una voce hoc reddere ne-
 queunt: interdum tamē videtur pa-
 ul habere vim participij præteriti, vt
שׁמָר sciamur, custoditus, seu qui
custo-

cuſtodiſtur.

Quarto loco ponunt Infinitium, quem מָקוֹר makor appellant, id est fontē, quod videlicet modus significandi ab eo fluat, & in diuersa discriminetur tempora. Ex infinituo, qui nullius est certi generis, numeri, vel personæ Gerundiū formant, auxilio harum quatuor literarū בְּכַל biclam, ut infrā demonstrabimus.

Quinto loco ponunt Imperatiuum, quem dicunt יִצְרָרְנֵי, qui solum secundam personam vtriusque generis, in utroque numero comprehendit.

Postremò addunt Futurum, quod nominant יִתְהַחֲדִיד nghathid, id est paratum, quod significat rem futuram jam esse paratam, ut fiat.

Porrò hoc etiam tempus modò per indicatiuum, modò per optatiuum, modò per subiunctiuum, pro loci exigentia, vertendum erit. Est autem

autem hujus temporis usus & varius
& frequetissimus: saepè enim sumi-
tur pro preterito perfecto, ac potis-
simum apud Prophetas: interdum
pro imperfecto, ut Num. 10, יְלִי
יְהוָה יְהוָה nghal pi Iehova jachanu, juxta
præceptum Domini castrametabatur, in-
terdum etiam pro præsenti, vel pro
potestiali, quod Græci, & Latini ap-
pellant: quando videlicet continua-
tio quædam actionis indicatur, vñ
Eccl. i. *Quid habet homo amplius in om-
ni labore suo, נִמְעַשׁ scie janghamol, quo
laborat sub Sole, vel δύνηται, laborare
solet.* Denique etiam non raro usur-
patur pro imperativo, præsertim in
tertia persona utriusque numeri, &
prima pluralis, quibus personis im-
peratius carer apud Hebræos, vñ
Gen. i. אָזֶן jehi or, fiat lux.

De personis.

3 Personæ sunt tres, prima, secun-
da, tertia. Incipiunt autem Hebræi, à

G   tertia

Cur à tertia & ab ea per secundam veniūt
incipiat **Hēbræi**. ad primā: propterea quòd semper
verbū in tertia persona simplicius
est, & inde per additionem quarū-
dam literarum, quæ ferè ex vltimis
pronominum syllabis desumun-
tur, formantur cæteræ voces.

Porrò prima persona utriusque
numeri semper est communis ge-
neris, vt etiam præteriti tertia plura-
lis. Reliquis personis propria gene-
ra attribuuntur.

De Genere.

**Genus in ver-
bis triplex.** 4 Genus triplex est in verbis, vt in
nominibus, masculinū, fœmininū,
cōmune: & sæpiissimè ex verbo co-
gnoscitur cuius generis sit nomen
quod cum eo conjungitur. Ac pro-
pterea hoc genus à nonnullis dici-
tur nominale, vt ab eo differat;
quod est magis verborū propriū, &
verbale appellari solet: quod ferè est
quadruplex, Actuum, Passuum,

Neut

Neutrum, Commune.

De Numero:

§ Numeri in verbis non sunt nisi Numeri dicitur duo, singularis, & pluralis: duali numero verba carent, cujus loco Pluralis usurpatur:

De Conjugatione:

¶ Conjugatio propriè nō est nisi Conjugatio vna propriæ vna: omnia enim verba eodē modo inflectuntur: quia tamen hæc vna conjugatio (quod ad significatiōnem spectat & primas voces) octo modis variatur, eosq; modos conjugationes alij vocāt, loquemur & nos cum multis: & octo esse conjugationes admittimus, nimirū Kal, Niphal, Piel, Pual, Poel, Hiphil, Hophal, Hitpael: quæ omnes ita appellantur ab antiquo paradigmate hyd panghal, fecit, vt si Latini primam conjugationem appellarent Amo, secundam Amor, &c.

Cæterū ex hoc Paradigmate id

solum usus loquendi retinuit, ut prima litera cujuscunque radicis dicitur **P**e, secunda **y** **Nghain**, tertia **Lamed**, eodem scilicet ordine, quae tres literae in hoc verbo colloquuntur sunt. Quare diligenter erunt notandas, quod ubique hujusmodi appellations magno usui.

CAP. II.

De verbo perfecto.

Iximus de verbo in generale, nunc devtraque verborum forma dicendum est.

Sunt enim verborum Hebraicorum alia perfecta, alia imperfecta. Perfecta dicuntur, quae solum tres literas habent in themate, quae radicales dicuntur, & ex iis nulla excidit inter conjugandum. Imperfecta dicuntur, quae vel constant pluribus quam tribus literis radicalibus, aut ex tribus inter conjugandum aliquam admittunt.

Perfecta
verba quenam

2 Et quamquam sunt omnes conjugationes, cum perfectis, cum imperfectis communes: earum tamen naturam, discrimina, usum, regulas, in perfectis potissimum declarabimus: non modò quia de iis priùs agendum videtur, ut ordo ipse postulat: verum etiam quia illis cognitis, imperfecta facilius cognoscuntur.

3 Prima igitur conjugatio לְפָנֶה panghal, vel usitatiùs לְקָלַ, id est leuis, seu expedita vocatur, quod nullam, initio præteriti, literam, præter tres radicales adsciscatur: neq. daghes forti oneretur in secunda radicali.

4 Continet autem verba partim absoluta, ut נְגַם nghamad, stetit, partim trāsitiua, ut שְׁמַר sciamar, custodiuit.

Paradigma verbi perfecti in prima conjugatione Kal.

לִמְדָת Didicit m. g. Indicatus.
Did:ic:g. לִמְרָד Præteritum.

לִמְדָתִי Didicisti m. g. עֲבֹר G 3 Didi

<i>Discite f.g.</i>	<i>Qui docentur.</i>	<i>Didicerunt c.g.</i>
לִמְדָנָה:	לִמְדוֹדִים	לִמְדוֹרָו
Futurum.	Que docetur.	Didicistis m.g.
עַתִּיב	לִמְדָה	לִמְרָתָם
<i>Discam c.g.</i>	Que docentur.	<i>Didicimus c.g.</i>
אַלְמָנוֹה	לִמְרוֹתָה:	לִמְרָנוֹג
<i>Discet m.g.</i>	Iphinitius.	<i>Didicit f.g.</i>
וַיַּלְמֹד	פָּקוֹר	לִמְרָה
<i>Disces m.g.</i>	<i>Disse</i> re	<i>Didicisti f.g.</i>
תַּלְמֹוד	לִמְזָד vel לִמְזָד	לִמְרָתָה
<i>Discemus c.g.</i>	in discendo	<i>Didicistis f.g.</i>
גַּלְמֹוד	בְּלִימֹוד	לִמְרָתָן:
<i>Discent m.g.</i>	quum discerem, c.c. Particip. actiu.	
וַיַּלְמֹדוּ	בְּלִימֹוד	בְּנוּנֵי
<i>Discetis m.g.</i>	ad descendum	<i>Discens m.g.</i>
תַּלְמֹדוֹ	לִלְמֹוד	לוֹמֶד
<i>Discet f.g.</i>	ad descendō	<i>Discentes m.g.</i>
תַּלְמֹודָה	מַלְמֹודָה:	לוֹמְדוֹם
<i>Disces f.g.</i>	Imperatiuus.	<i>Discens f.g.</i>
תַּלְמֹדוֹ	צָוֹוִה	לוֹמְרָה vel לוֹמְדָת
<i>Discent, & de- sæcis f.g.</i>	<i>Discit m.g.</i>	<i>Discentes f.g.</i>
	לִמְדָה	לוֹמְדוֹתָה:
	<i>Discit m.g.</i>	Particip. Passiu.
תַּלְמֹודָנָה	לִמְדוֹן	בְּאֹולָם
	<i>Discit f.g.</i>	Qui doceatur.
	לִסְפָּרוֹן	לִסְפָּהָה

Admonitio.

Tum in hoc Paradigmate, tum in cōsequentibus non modo literæ, quæ radicælibus aut præponuntur, aut adduntur, siue inseruntur, sed etiam puncta singula diligenter obseruanda. Paradigmata enim instar regularum esse debent. Quare nos ea tātūm persequemur, quæ ex paradigmatis cognosci nequeunt, aut à communī norma recedunt.

REGVL AE.

De Præterito.

I Tertia persona, quæ est ipsa radix, vel thema, tres habet pūctorum formas. Prima est cum - , ut רְלָמַד lamad. Quæ <sup>Tres terminaciones ter-
personæ.</sup> Præteriti, forma verborum est communis. Secunda cum. וְ , ut זָקֵן zaken, senuit. Cæterū eodem prossus modo declinatur, quo prima. נָזַק zakanta, senvisti, מָזַק zakanti, senvui, excepto Benoni, de quo paulò infrā. Tertia cū. וְיִצְחֹל jachol, potuit: quæ tamen est rarissima, et retinet suum cholem in Præterio, præter-

quam in tertia persona fœminini singula-
ris, יִכְלַח jacela, potuit, & tertia plura-
lis, יִבְלֹו jacelu, potuerunt.

Exceptiones.

1 Tertia persona singularis fœminini
sub ultima radicali y vel n, habet patach
pro sceua, לְקָחָה lakachat, accepisti,
שְׁמָעָת sciamanghat,

2 Secunda radicalis interdum habet
segol in secunda persona plurali סָלְחָה scie-
eltem, postulastis, à quo etiam שָׁלְחָתִי sciaalti, sicut à לְדַי jalad, genuit,
לְרַחֲתִי jalidti, & יְרַשְּׁתֶם jerisctem, hæredita-
tem adiistis, à יְרַשְׁׁתָּךְ jarasc.

De Benoni.

1 Benoni sèpè habet cholem sine vau
מְבָרֵךְ nghomed, stans, לְמָרֵךְ lonied, di-
scens. Interdum etiam secundum punctum
est chiric gadol, תּוֹמִיק tomic, sustentās.

2 In verbis secundæ formæ, ubi secun-
dum Præteriti punctum est tñere, Benoni
à Præterito non differt, ut ipsi zaken, se-
nuit, & senescens, seu senex: nam sæ-
pè

pè benoni tanquam nomen toar videtur
vsurpari.

3 Prior vox fœminina status est abso-
luti, posterior regiminis, & affixorū. Quòd
si ultima radicis sit gutturalis, pro dupli-
cē segol ponitur duplex patach, נְעַמֵּשׁ scio-
manghath: quod pro sequentibus etiam
conjugationibus obseruandum.

De Paul.

Hoc participiū differt à particio con-
jugationis secundæ, quòd hoc significet rem
fieri, dum adhuc fit, quæ adhuc perma-
neat. Interdum pro sciurec inuenitur kib-
butz, ut בְּשָׂל lavusc, indutus. Intransiti-
ua hoc tempore carēt, ut נְפָל naphal, ce-
cidit, עֲמָךְ nghamad, stetit. Quædam
nomina huic participio similia videntur.
שְׁכֹונֶה sciacun, habitator, אֲצֹוּ ngha-
tsum, fortis.

Appendix.

I Quædam sunt participio utriq; com-
munia, id est patach necessitatis, פְּתָחָה po-
theach, aperiens, פְּתָחָה pathuach, qui

aperitur, יְמִשׁ scioneangh, audiens,
יְמִשׁ sciamuangh, qui auditur. Quin
etiam in Benoni retrocedit interdum pa-
rach ad secundam, loco ifere, יְנִטּ no-
tangh, plantans, pro יְנִטּ noteangh,
quæ apud Græcos & Latinos diceretur
syncope.

2 In participiis est regimen ut in sub-
stantiis. Ergo propterea etiam puncta
mutant, פָעַלְיָ אָנוֹ ponghale aven, fa-
cientes iniquitatem.

Nonnulla utrumque participium de-
siderant, קָרְבָּ karav, appropinquauit,
רָחָקָ rachak, elongauit, & alia multa.
Ergo in his nomen Toar loco utriusque
participij adhibetur, קָרְבָּ karov, pro-
pinquus, רָחָקָ rachok, longinquus.

De infinitiuo.

Infinitiui formæ tres inueniuntur, לְמוֹד, לְמוֹד, לְמוֹד lemod, lemod, lemad. Pri-
ma (לְמוֹד lamod) ferè usus est, vt junga-
tur alijs modis augendi causa, vt dicetur
par. 4. cap. 3. de Syntaxi. Chalem in ultimis

ma hic frequentius habent actiua, quam
parach, etiam illa quorum tertia est gutturalis: חנָה pethoach, aperire, ימַשׁ
sciemoangh, audire. Neutra fere amant parach, שׁבּ sciechav, domire.

De Gerundius.

1 Cerūdia formātur è secunda, & ter-
tia forma Infinitiui, præpositis literis qua-
euor huius vocis בְּלָם, ^{Literæ quæ}
literæ bichlam, vel Gerundy appellatur.
Porrò ex his primæ tres בְּלָם bichla, hoc
habent commune cum tribus literis futuri
יְהִי jten, quod recipiunt chiric paruum
pro sceua, sequente sceua, ne duo sceuam
initio concurrant: מ verò habet chiric se-
quente daghes, quia non est simplex lite-
ra, sed integræ præpositio מ min, que
abjecta secunda litera, solet ejus loco insi-
gere daghes.

2 Si prima radicis est gutturalis, que
requirit sceua cōpositum: autem, tunc lite-
rae בְּלָם bichla, & literæ יְהִי jten, sub se
habebunt punctum affine sequenti, hoc est
- vel

-vel-, ut בְּבָזֶר banghavor, in trans-eundo, בָּאֹר bee佐, in auxiliando, תַּחַבֵּר tanghavor, transibis. Idem ferè seruatur in Imperativo, & Futuro.

3 Quèd si, ut sèpè fit, gutturales simplifici scena contentæ sint, tamen literæ seruiles, formatiæ gerundij, & futuri, suum -vel- retinebunt, ut חִפְּזָה jachphots, vollet, וְיַלְּגָה langhzor, ad auxiliadū. Porrò hæc tertia, & secunda regula Gerudio-rum etiā Præterito Niphal cōmunitis est.

Appendix.

1 Quod autem ad usum, significacionemq. literarum בְּכָלָם bichlam attinet, in gerundijs: duæ priores בְּכָ bich, tempus aliquando præsens, & frequentius imperfectum perfectumq; respiciunt: duæ posteriores לְ lam, ad futurum ferè referuntur. בְּ significat In, Inter, Qum, Quando, Posteaquam. Idem ferè כְּ. לְ autem significa ad, ut. D è, ex, de, à, ne.

2 Ex his gerundiis efficitur usitatisima circumlocutio conjunctiui, ut ex his exemplis

plis patebit: בַּלְכָוד נֶעֶר bilmod na-
nghar, in discendo puer, id est quum
discit puer, quum disceret, postquam didi-
cit, quum didicerit, vel didicisset, &c. Idē
ferè significat בַּלְמֹוד נֶעֶר chilmod na-
nghar. Ita etiam לִלְמֹוד נֶעֶר lilmod na-
nghar, ad discendum puer, id est ut
discat: מַלְמֹוד נֶעֶר millemod nanghar,
à discendo puer, id est ne discat, &c.

3 Infinitius, & Cerundia cum ה par-
agogico habent plerumque sub prima
radicali, ut לְמַשְׁחָה lemosccha, ad vn-
gendum. Interdum idem est punctum
sub secunda, לְרַחֲקָה lerachoka, ad elo-
gandum: vel sub prima חַמֵּץ chum-
tsa, fermentare. לְחַמְלָה lechumla, ad
parcendum. Quæ sequuntur tertia for-
mam (לְמַד lemad) habent chiric sub pri-
ma radicali, ut לְרַבָּעָה lerivngha, ad
accumbendum: vel propter guttura-
lem לְאַפְתָּה leafcma, ad delinuen-
dum. Quòd si secunda thematis sit guttu-
ralis, sub ea erit, sub prima לְחַאְבָה le-
tha

thaava, ad expetendum.

De Imperativo.

1 Fere imperatiuus sequitur terminatio-
nem infiniti: interdum tamen in pa-
tach desinit, quum scilicet verbum est neut-
rum, aut quum secunda thematis est gut-
turalis, aut tertia est, π, vel γ, ut שְׁבַבָּ scie-
cav, jace, לְאַגְּ gheal, redime, חַחַפָּ pe-
tach, aperi.

2 Pluralis feminina abicit interdum
ultimo η cum precedente camet, inter-
dum retinet camets abjecto η, ut שְׁמַעַן
sciens ang han, audite, pro שְׁמַנְהָ scie-
manghena, קְרָאֵנָ Kerena, vocate, pro
קְרָאָנָה Ketena.

Appendix.

1 Propter η paragogicum prima radi-
cis haber plerumque camets cāō, נִכְרָה
zocra, memento: Interdum tamen ha-
bet camets longum נִכְרָה sciamera, cu-
stodi, vel cholem, נִסְמָה zonghema,
detestare: atq; adeo chiric, & segol, נִכְרָה
michra, vende, עֲרָכָה nghercha, or-
dina:

dina.

2 Pluralis masculina habet interdum sub prima radicis camets catón, ut חֶרְבּוּ וְ chorbu, desolamini, מִשְׁכּוּ וְ moscu, trahite.

3 Cum accentibus distinguenteribus (de quibus par. 1.c.6.) pluralis masculina, à forma שְׂמֹר sciemor, facit שְׂמֹרָנוּ sciemoru, custodite, וְרוּ ghezoru, diuidite: à forma תְּלַחֵשׁ scielach, וְתְּלַחֲשׁ scielachu: יְמַנֵּשׁ sciemanghu, audite.

De Futuro.

1 Formatur ab imperativo additis quatuor literis, videlicet אַתָּה etan, quarum נָא est signum primæ personæ communis generis, numeri singularis, ut תְּלַמִּידָא nelmod, discam: אַתָּה est signum tertiae personæ, generis masculini viriusque numeri, ut יְלַמְּדָה jlmod, discet, יְלַמְּדוּ jlmedu, discēt. תְּלַמִּידָה est signum secundæ personæ, generis masculini, viriusque numeri, ut תְּלַמִּידָה tilmod, disces, תְּלַמִּידָה tilmedu, discetis, & omniū personarum generis feminini.

1 tilmod, discet, תְּלִמְדֵּן tilmod, discet, תְּלִמְדֵּן tilme-di, disces, תְּלִמְדֵּנָה tilmodna, discetis, & discent. **נ** est signum primæ personæ communis generis, numeri pluralis, ut נַלְמֹר nilmod, discemus.

2 Ultimum pūctum non solūm est cholem, ut לְמוֹד ilmod: sed etiam patach, in ijs præsertim, quæ vel neutra sunt, ut יְשַׁבֵּפְךָ isccav, dormiet: vel secūdām, tertiam ve gutturalem habent, ut יְגַלְּיָה ighe-al, redimet, יְפַתְּחָ iphtach, aperiet. Sūt quæ veroque modo efferuntur, ut יְשֻׁבּוּתָה ischboth, vel יְשֻׁבּוּתָה iscbath, desinet.

Appendix.

1 Plurale fœmininum interdum abiicit **ת** ultimum, ut תְּלִבְשֵׁן tilbascna, indu-tis f.

2 In voce יְעַמְּדֵנָה ianghamodna, stabant, ponuur jod loco תְּהִת, ut in יְשֻׁפּוֹתְךָ ischphutu, judicabūt, הַעֲבוֹרִי tanghavu-ri, transibis, sciurec pro cholem.

3 Cholem primæ personæ futuri propter **ת** paragogicum transit in scena, ut אַשְׁפְּרָה escm

escmera, custodiam: rariū in camēs
caton, ut נִפְנַח eskota, quiescam.
Quod si persona fiait Milel, manet cholem
תְּרֵה eskmora, custodiam.

4 Observandum est tertiam personam
fœminini generis, numeri singularis, & se-
cundam masculinam ejusdem numeri, sē-
per esse, tum in perfectis, tum in imperfe-
ctis verbis, eandem, ut nihil unquam neq;
punctis inter se, neque literis differant.

Conjugatio secunda Niphal.

נִפְנַח niphnghal. Litera Nun præpo-
sita initio, est character hujus conju-
gationis. In qua verbum passiuam
habet significationem, si in prima
habuerit actiuam, ut נִסְר masar, tra-
didit, נִסְר nimfar, traditus est. Alioquin
hic habebit actiuam, more deponē-
tium apud Latinos, ut יָשַׁב niscbangh,
jurauit, מִלְחָם nilcham, pugnauit. Est e-
nim generalis regula, ut ea verba,
quæ in Kal non sunt usitata, cujuscum-
que conjugationis sint, explicen-

tur juxta significationem verborum in Kal. Interdum etiam Niphal habet reciprocam significationem, ut Hit-pael נִשְׁמַר niscmar, custodiuit se.

Indicatus.

Præteritum.

גָּלַמְךָ נִלְמַד הַלְמָדֵנוֹ vel גָּלַמְתָּ נִלְמַדְתָּה הַלְמָדְנָהָה

Futurum. גָּלַמְדוֹתָה נִלְמְדוֹתָה

גָּלַמְרוֹ אַלְמָד Infinitius.

גָּלַמְתָּה סְ הַלְמָד יְלָמֵד

גָּלַמְדָן בְּהַלְמָד תַּלְמֵד

גָּלַמְדָה בְּהַלְמֵד גָּלַמְדָה

גָּלַמְרָתָה לְהַלְמָד יְלָמֵד

גָּלַמְרָתָה מְהַלְמָד תַּלְמֵד Imperatiu. Benoni.

גָּלַמְדָה הַלְמָד תַּלְמֵדי

גָּלַמְדוֹם הַלְמָדָה תַּלְמְדָנָה

Regulae conjugationis Niphal.

De Præterito.

1 Litera Nun characteristica habet chiric, sequente sceua muto.

2 Quod

2 Quòd si prima radicalis fuerit gutturalis, Nun habebit segol, vel patach pro chiric; eodem modo, quo dictum est suprà in secunda, & tercia regula Gerundiorum, ut נָגַר nāgharac, ordinatus est, נְעַבֵּר nə'abber, turbatus est:

Appendix.

1 Repertur tamen etiam prima radicalis cum segol, נְהַפְּכִו nehephcu, versi sunt, נְחַרְבּוּ necherbu, occisi sunt.

2 Tertia masculina interdum desinit in cholem, נְחֹלֶם nachtom, signatum est, נְנַגְּתָוּ nanghtor, execrabilis fuit.

De Benoni.

1 Benoni habet ultimum punctum camets, ut differat à præterito, quod habet patach.

2 Paul participio passiuo carent quatuor conjugationes, Niphal, Pu-al, Hophal, & Hitpael.

Appendix.

Fœminina vox posterior ob gutturalem

tertiam recipit duplex patach, נִשְׁלָחַת ni-
sclachath, missa est, ut suprà dictum est.

*De Infinitiuo, Imperatiuo,
& Futuro.*

1 Hæc tria carent litera figuratiua
, & ideo loco ejus infigitur daghes
in prima thematis: atque ut id senti-
ri possit, additur ad Infinitium, &
Imperatiuum litera ה, quod non fuit
necessæ in futuro, quum idem præ-
stare possent literæ אֵת etan.

2 Si prima thematis sit gutturalis,
aut ר, quæ nō recipiunt daghes, mu-
tatur punctum breue literæ præce-
dētis in longum, id est chiric vel se-
gol in tsere, ut pro הָעֵבֶר hinghaver, di-
cimus הָעֵבֶר henghaver, & pro
עֵבֶר אֵבֶר engraver.

3 In Infinitiuo cum literis בְּכָלָם bi-
chlam interdū omittitur illud הנְּאָדָה addi-
titum, licet non semper, ut בְּנְגַהְתֵּפָה behenghateph, quum deficeret, Thren. 2. legi-
mus pro בְּנְגַהְתֵּפָה behenghateph. Reperi-
tur

tur etiam, licet ratissimè, & pro ḥ, nec non ipsum , seruatum in Infinitiuo, & Imperatiuo. Item chiric sub & in Futuro, loco segol.

4 In Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro, ultimum punctum fere est tse-re, sed illud mutatur interdum in segol , quando videlicet accentus retrahitur ad penultimam, ut הַשְׁמֵר hisciamer, custodiri vel custodire: interdum in patach, quando scilicet ultima litera est n, vel y, quod fit gratia breuitatis, ut יַשְׁמַר hisciamangh, audiri, vel audire, pro יַשְׁמַר hisciamangh.

5 Infinitiuus, & Imperatiuuus interdum perfectus usurpatur, hoc est cū litera נ figurativa, נִשְׁלֹחַ niscloach, mittere, & mitti. נִלְחֹם nilchom, pugna, & pugnare.

Conjugatio tertia Piel.

בְּ pinghel. Character hujus conjugationis est daghes impressum secundæ literæ radicali, præcedente

chiric paruo, **לִמְדָה** limmed, diligenter didicit. Ac primū quidem actiua hīc vehementiorem habēt significacionem, ut **שְׁבַר** sciavar, fregit in Kal, in Piel **שְׁבֵר** scibber, confregit. **מִסְרָה** masar, tradidit, **מִסְרָה** misser, diligenter tradidit. Deinde quæ in Kal erant neutra, hīc sunt actiua, **הַלְךָ** halac, ambulauit, **הַלְכֵה**, ambulare fecit, deduxit: qua in re cum Hiphil conuenit. Tertiō sunt hīc verba contrariæ significationis, ut **שׂוֹרֵשׂ** scioresc in Poel radices egit, **שְׁרֶשֶׂת** scieresc, radicitus euellit. Denique reperiuntur hīc verba, quæ in Kal non sunt usitata, ut **הַלְלָה** hilled, laudauit, **אָזֶן** izzen, auscultauit: vel quæ utrobius idem significant, ut **גָּרָשׂ** garasc, & **גָּרְשָׂת** gheresc, ejecit.

Indicatiuus.

Præteritum.

לִמְדָה	לִמְדָה	diligenter
לִמְדָת	לִמְדָת	didicere,
לִמְדָתָה	לִמְדָתָה	

Ben

מלְפָרֹת בְּנָוִנִי Benoni.

Futurum. Infinitius. מלְפָרָה

אלְפָרָה	לְמָה	מלְפָרִים
וְלְפָרָה	בְּלְפָרָה	מלְפָרָה vel
תְּלְפָרָה	בְּלְפָרָה	מלְפָרָת
נְלְפָרָה	לְלְפָרָה	מלְפָרָות
וְלְפָרָה	מְלְפָרָה	מְלְפָרָה Paul.

מלְפָרָה Imperatiu. תְּלְפָרָה

תְּلְפָרָה	לְפָרָה	מְלְפָרִים
תְּלְפָרָה	לְפָרָה	מְלְפָרָה
תְּלְפָרָה	לְפָרָה	מְלְפָרָת vel

Regulae conjugationis Piel.

1 Secundum punctum interdum est patach, שׁ scibbar, contriuit, præsertim si ultima radicalis sit n aut y. חַ scillach, dimisit, בְּלֻ billangh, perdit.

2 Tsere ob maccaph mutatur in segol, אַzik' bikkeslets, quasiuit illusor. Idem accidit sine maccaph, דַּבֵּר dibber, locutus est, כַּבֵּר chibber, expiavit.

Hę duæ regulæ etiam in Futuro, Imperatiuo & Infinitiuo locum ha-

bent, נְגַלֵּךְ jegallach, radet, נְשִׁלָּךְ scialach,
dimitte, & dimittere.

De Participiis, & Infinitiuo.

Participia hujus conjugationis, atque adeò Hiphil & Hitpael, initio asciscunt ו: & quod punctum habet hec litera, idem quoque habent literæ יְתַנֵּן etan in his tribus conjugationibus.

2 Infinitui ultimum punctum est etiam cholem יְסֹר jassor, corrigere.

Regula generalis hujus conjugationis.

Quando secunda radicalis est gutturalis, aut ר, quæ daghes nō admittunt, ad illud supplendum puncta breuia sub prima radicali per omnes modos mutantur in longa, scilicet chiric in tsere, patach in camets, kibbutz in cholem, ut בְּרַךְ berech, benedixit, מְבָרֵךְ mebarech, benedicens, מְבָרָךְ meborach, benedictus, יְבָרֵךְ jebarech, benedicet, בָּרָךְ barech, benedicere & benedic.

Adnotatio.

Sapè tamē non suppletur punctum dāghes, ut נִחְם nicham, consolatus est, מְרַחֵפֶת mepached, expauescens, מְרַחֵפֶת merachepheh, cubans, יְנָהֵג jenaheg. ducet, מָהֵר maher, festina, לְבָאֵר lebāgher, ad succendendum. Idq; præser-tim quum secunda est y, n, aut ח, vt in his exemplis apparet.

Conjugatio quarta Pual.

לְפָנָה punghal. Characteris loco ha-bet in prima radicali kibbutz sequē-te daghes forti, לְפָר lummad. Est au-tem passiva superioris actiuæ: ratiùs tamen usurpatur, caretq; Imperatiuo & Gerundiis.

לְמִדּוֹתָה:	לְמִרְךָה	Præteritū.
Infinitiuus.	לְמִרְךָת	
	לְמִרְךָתָן	
Futurum. Benoni.	לְמִרְךָתִי	
	לְמִרְךָו	
	אַלְמִרְךָ	
	לְמִרְכָּם	lēmidathm
	לְמִרְכָּנָה	lēmidathnā
	H	לְמִרְטָר

תְּלִפְרֹן	תְּלִפְרֹן	נְלִפְרֹן
תְּלִפְרָנָה	תְּלִפְרָנָה	נְלִפְרָנָה

Observationes.

1 Pro kibbutz interdum reperitur camets sceua, ut שֵׁהֶד scioddad, vastatus est, & sciurec abjecto dages, ut יְלָד julad, natus est. Quædam tamē exempla habent יְלָד julad.

2 Quando secunda est gutturalis, aut resc, prima habet cholem, דַעַךְ donghach, extinctus est, טָרַף toraph, rapitus est. Sic futurum יְכֹרֶךְ jeborac, benedicetur. n tamen ante se recipit kibbutz, רַחֲתָר ruchats, lotus est.

Conjugatio quinta Poel.

וַיְיִזְרֹעֵל ponghel. Cujus figuratiua est vau quiescens in cholem post primam thematis, ut שֻׁמֶּר sciomer. Dicitur וַיְיִזְרֹעֵל binjan merubbangh, conjugatio quadrata, propter quatuor literas quibus constat: etsi vau puncti potius quam literæ munus obit. Significationem habet communē, hoc

hoc est modò actiuam, modò passiuam, ut apud Latinos dicitur, amplector.

Præteritum.

לֹמַדְו	מָלוּמָרוֹת	לֹמֶרֶת
לֹמַדְיו	Paul.	לֹמֶרֶת
לֹמַרְנָה:	מָלוּמָךְ	לֹמֶרֶתִי
Futurum.	מָלוּמָרִים	לֹמֶרֶו
אַלְוָמֵד	מָלוּמָה	לֹמֶרֶתְס
וְלֹמֶד	מָלוּמָרוֹתָה	לֹמֶרֶנוּ
Infinitiuus.	תַּלְוָמֵךְ	לֹמֶרֶה
נְלֹמָרָה	לֹמֶרֶת	לֹמֶרֶתָה
וְלֹמְדוֹ	בְּלֹמֶרֶת	זְמָרְתָה:
תַּלְוָמְרוֹ	בְּלֹמֶרֶת	Benoni.
תַּלְוָמֵד	מָלוּמָךְ	מָלוּמָךְ
תַּלְוָמָרוֹ	מָלוּמָרוֹת	מָלוּמָרוֹת Imperatiu.
		vel לֹמֶרֶת

Observationes.

1. Hæc conjugatio non differt, quod ad inflexionem, à Piel, nisi in prima radicali, quæ semper habet yau quiescens in cholem,

2 Interdum terminatur verba hu-
jus conjugationis in patach, vel ca-
mets, quum potissimum sumuntur
in passiva significatione.

Adnotatio.

*Verba perfecta raro admodum in hac
conjugatione usurpantur, sed per eam po-
tius inflectuntur, quorum secunda vau, vel
jod quiescit, ut בָּנִי bin, intelligere,
כְּנַעֲנֵנִי cun, parare. Item nonnūquam defectua
nghajin, ut לְלִזְבֹּחַ golel, voluere. De qui-
bus suo loco.*

Conjugatio sexta Hiphil.

Pro charactere habet ה initio, &
jod ante ultimam, ut הַלְמִיד hilmid. Si-
gnificat propriè alicujus actionis es-
se auctorem, suasorem, impulsorem,
ut שְׁכַב zekab, jacuit, in Kal, in Hi-
phil שְׁכַח hischiv, fecit jacere, hoc est
prostravit, aut aliquid hujusmodi.
Ergo quæ in Kal sunt Neutra, hic
sunt Activa: & quæ ibi simplicem a-
ctionem significabant, hic duplicem
indic

indicant: ut **עָשָׂה sciamangh**, audiuit,
הָשַׁמְעָה hiscianagh, fecit audire, auditum
 restituit. Quędam tamen h̄ic simpli-
 cem tantum actionem habent: ve-
 rūm ea erunt in Kalfere inusitata, ut
הִשְׁלִיך hisclic, projecit.

הַלְמִידוֹ Præteritum.

הַלְמִיד Paul. fecit di-
scere.

הַלְמִרְתָּה

Futurum. **הַלְמִרְתָּי**

הַלְמִידוֹ

הַלְמִרְתָּם

הַלְמִידנוּ

הַלְמִירָתָה

הַלְמִידתָּה

הַלְמִידתָּן

Benoni.

הַלְמִיד

מַהֲלִימִיד

מַלְמִיד

מַלְמִידתָּה

Imperatiu. **הַלְמִיד** vel

מַלְמִידתָּה

Obseruationes Conjugationis

Hiphil.

De

De Præterito.

1 Si prima sit gutturalis, quæ plerumque habet sceua compositum; figuratiua **ה** habebit segol, **הַמִּיד** **הָנְגֵהֲמִיד**, constituit: vel patach, si vau copulatiua præfigatur, **וְהַעֲבֹדָת**, **וְהַעֲבֹרָת**, & seruire fecisti: interdum tñere, **חַעֲבָרָת** **הַנְּגָהָרָת**, transire fecisti. Segol etiam, sed rarissime. **הַכְּלָמָנָה** **הַכְּלָמָנָה**, erubescere fecimus.

De Participiis.

1 In utroque participio abjicitur litera **ה**, & punctum ejus trahitur ad literam **ו** euphoniaz gratia: dicitur enim **מַהְלָמִיד**, pro **מַהְלָמִיד** **מַלְמִיד**, quod idem seruatur in futuro sub literis **אִיתָן** **etan**, ut **אַלְמִיד** **almid**, pro **אַהֲלָמִיד** **ahalmid**. Aliquando tamen præter regulam in futuro repetitur **ה** simul cum literis **אִיתָן** **etan**, ut **יְהֹשִׁיבָה** **jehosciangh**, saluabit, pro **יְהֹשִׁיבָה** **josciangh**.

2 Benoni sub **ו** detinet patach etiam

tiam ante gutturales, vt מַמְרִיד manghamid, constituens. In plurali reperi-
tur nonnunquam sceua pro jod, vt מְחַלְמִים machlemim, somniantes.

3 Paul sub מ habet interdum ca-
mets sceua, vt מְשׂוֹר moszar, duplicatus
est, & chiric, מְשֻׁחָת miscchat, corruptus.

4 Prima radicis, si fuerit gutturalis,
requirit camets sceua, & camets sub
מ, vt מְעַמֵּך manghomad, statutus. Quod
idem in toto Hophal quoq; serua-
tur, vt sint puncta similia.

*De Infinitiuo, Imperatiuo, &
Futuro.*

1 Horū triū vltima syllabarecipit
sæpè tsere pro chiric, vt הַשְׁלִקְתָּ haslech,
projice : etiam jod quiescente inter-
dum adscripto, vt יְמִסֵּר jamser, trade-
re faciet. Verùm tsere ob maccaph,
transit in segol, vt הַשְׁלִקְנָה hasclena,
projice quæso.

2 Eadem vltima reperitur etiam
cum patach, vt הַנְּחַת hanchath, descen-
dere

dere, fac, præsertim propter gutturales נ, ע, ר, ut יבְטָח javtach, faciet fidere, הַשְׁמָעַ hascmangh, fac audire; הַפְּצָרָה haphsar, fac transgredi.

3 In futuro plurali secunda radicalis inuenitur cum sceua, vt זְרֻכּוּ jadrechu, tendent, pro זְרִיכּוּ jadrichu.

4 Gerundij litera ל formatiua, interdum absicit ה, ejusq; punctum ponit sub litera formatiua, vt לְשֹׁבֵית lascbish, ad cessare faciendum, pro לְהַשְׁבֹּית lehascbuh.

Appendix.

1 Iod ultimæ sœpè desideratur, manente solùm chiric paruo sub secunda radicali, ut יְשַׁמֵּל lascmiangh, ad faciendū audire, שְׁמַדְתָּה hascmidam, disperdere eos.

2 Infinitiuus sub ה interdum habet chiric, ita vt voce à præterito non differat, vt שְׁמַרְתָּ hiscmid, disperdere: interdum segol propter primā gutturalem, vt חִזְקִיָּה hecheziki, apprehendere me.

3 Aleph

3 Aleph reperitur pro אָשָׁבּוּם ut manè surgere, אָבְרַךְ avrec, genuflecte. Hoc enim per Imperatiuum plerique explicant.

Conjugatio septima Hophal.

לְהִפְעַל hophnghal. Characteristicam habet literam ה cum ceteris categ. Continet Passiva respondentia Actius in Hiphil, ut הַלְמָד holmad, factus est discere, hoc est alterius auctoritate didicit, &c. Caret non modo Paul Participio, sed etiam Imperatiuo, & Gerundiis:

rundis, & Im Benoni. Præteritum.

peratiuo caret הַלְמָד Præteritum.

hæc cojugatio. הַלְמָרוֹת

Futurum. הַלְמָרְתִי

אלמָר הַלְמָרוֹת

ולמָר הַלְמָרוֹת

Infinitius. תְלִמְרָן הַלְמָרְנוֹ

תְלִמְרָן הַלְמָרָה

Participio, וְלִמְרוֹן הַדְמָרָת

Præterito, Ge תְלִמְרָתוֹן הַלְמָרְתוֹן

T תְלִמְתָּה

תְּלִפְרָנָה

תְּלִפְרָה

תְּלִפְךָ

Observationes conjugationis Hophal.

1 Sub He, & literis futuri interdū loco chatephcamets inuenitur kibuts, vt חַלְבָּה *husclecha*, projecta est, vel 1, vt הַחֲלָה *huchal*, coptum est.

2 Si prima thematis fuerit gutturalis, sub illa erit camets sceua, & sub n camets in tota conjugatione, vt הַעֲבָר *hanghovar*, traectus est:

Appendix.

Conjugationes mere passiuæ, ut Pual,
& Hophal, magna ex parte sunt mutilæ,
& olim Præteritum, & Futurum habebant. Porro in his nomen agentis non exprimitur: ideo carent Imperatiuo. *Niphil* tamen quum est reciprocum, habet Imperatiuum, vt שְׁמַר *hischamer*, custodi te, caue. alias ferè illo carerat.

Conjugatio octauæ Hithpael.

לְמַרְאֵה hithpanghel. Formatur ab Imperatiuo piel, cui characteris loco גַּם syllaba præfigitur, vt לְמַרְאֵה
lamm

DE VERBO PÆRFECTO. 131
 lammed, fit הַתְלִמֵּד hithlammed. Est autem actiua, & passiua simul. Significat actionem eiusdem in seipsum, ac propterea nulla est passiua, quæ illi respondeat. Interdum tamen est significationis Kal, ut הַתְהַלֵּךְ hithhallex, ambulauit. Quædam etiam hic simulationem declarant, ut הַתְעַשֵּׂר hithnghascier, simulauit se diuite, הַתְחַלֵּל hithchal, simulauit se ægrotum: quod Itali dicent, *Fece dell' ammalato*, *Si fece ricco*:

Præteritum.

Imperatiu.	מַתְלִמְדִים	הַתְלִמֵּד
	מַתְלִמְדָה	הַתְלִמְדָת
vel	מַתְלִמְדָת	הַתְלִמְדָתִי
	מַתְלִמְדוֹת	הַתְלִמְדוֹן
	מַתְלִמְדוֹתָה:	הַתְלִמְדוֹתָה
Futuru[m].	הַתְלִמְדָנָה:	הַתְלִמְדָנָה
	Infinitiuus:	
	אַתְלִמֵּד	הַתְלִמֵּד
	וַתְלִמֵּד	בַהֲתִלְפֵד
	תַלְמֵד	בְהַתְלִמֵּד
	נַתְלִמֵּד	לְהַתְלִפֵּד
	יַתְלִמְדָגָג	סְהַתְלִמֵּדָה:
		מַתְלִמֵּד
		הַתְלִל

תְּתַלְפָרָנָה תְּתַלְפָרָנוֹת
תְּתַלְפָרָן תְּתַלְפָרָן

*Observationes Conjugationis
Hithpael.*

1 Secunda radicalis habet dages, ut in Piel. Ideo, si illa fuerit נ, י, aut ר, præcedens habebit camets pro patach, ut חִפֵּאֶר hithpaer, gloriatus est.

2 Tercere ultimæ syllabæ mutatur in segol, si sequatur maccaph, ut נוֹחַ-חִלְלָקָה hithhalleg Noach, ambulauit Noë.

3 Ultima admittit etiam patach, ut פִּנְחָזָה hithchazzak.

4 Interdum sub litera נ ponitur camets sceua, vel kibbutz, loco chiric, ut חִפְקָדָה hothpakked.

5 Interdum ה excidit, & loco ejus ponitur dages in prima thematis: quod ferè vsu venit, quando prima thematis est נ, vel נ, vel ר, ne duæ litteræ ejusdem soni concurrent, ut מְנֻדָּחָה hitaher, mundauit se, pro מְנֻדָּחָה hitte

Appendix.

1 Syllaba ḥn semper preponitur Imperatiuo Piel, exceptis verbis, quæ primam radicalem habent unam ex his quatuor, ט,צ,ס,ז, quæ enim inchoantur à מ, vel ט, non ponunt n illius syllabæ characteristicae ante primam radicalem, sed post, ut הַשְׁתֵּמֶר hischammer, custodiuit se, non הַשְׁתֵּמֶר hithsciammer, à רְשֵׁי sciammar, הַשְׁבֵּל histhabbel, onerauit se, nō הַשְׁבֵּל hithsabbel, à סְבִּל saval. Quæ à ז, non modò postponunt n, sed etiam mutant in ט, ut הַצְּדָקָה hitstaddek, justificauit se, non הַצְּדָקָה hitstaddek, à פְּצָדָק tsadak. Quæ à ז, postpositum illud n vertunt in ר, ut הַרְקָעָה hizdammen, constituit se, non הַרְקָעָה hizhammen, à זְמָן zaman. Fit autem hujusmodi in his omnibus immutatio ad cacophoniam extandam.

2 Nennunquam loco n prime hujus conjugationis literæ reperiatur נ, ut אֲחַבָּר ethch

ethchabber, pro הרתchapּ hithchabber,

3 Ea verba, quæ habent Poel, (de quibus suprà, (mutant etiam Hitpacl in Hitpoel, quod eodem modo flectitur, quo Poel,

Exemplum omnium conjugatio.

8	7	6	5
ה תפָעֵל	ה פָעֵל	ה פָעִיל	פּוּאַל
visitauit seipsum.	prefectus est ad visitandum.	prefecit ad visitandum.	visitauit, v. visitatus est.
מ תפְקִיד	ה פְקִד	ה פְקִיד	מ פּוֹקֵד
visitans seipsum.	prefectus ad visitandum.	preficiens ad visitan- dum.	visitans, vel visitatus.
caret.	caret.	prefectus ad visitan- dum.	visitans, vel qui visita- uit.
ה תפְקִיד	ה פְקִיד	ה פְקִיד	פּוֹקֵד
visitare seipsum.	prefici ad vi- sitandum.	preficere ad visitandum.	visitare, vel visitari.
ה תפְקִיד		ה פְקִיד	פּוֹקֵד
visita tec- psum.	caret.	prefice ad vi- sitandum.	visita, vel visitare.
א תפְקִיד	א פְקִיד	א פְקִיד	א פּוֹקֵד
visitabo me ipsum.	preficiar ad visitandum.	preficia ad visitabonem.	visitabo vel visitabor.

prap.

præpositis literis duabus characteristicis
הַת. Atque hæc de verbis perfectis dicta
sunt.

num, temporum, ac modorum Verbi.

4 פָעֵל	3 פָעֵל	2 נְפָעֵל	1 קָל	
פָקַר diligenter vi- sitatus est.	פָקַר diligenter vi- sitauit.	נִפְקָר visitatus est.	פָקַר visitauit.	עֲבָר Præteritum.
פָקַר diligenter vi- sitatus.	מִפָקַר diligenter vi- sitans.	נִפְקָר visitatus.	פָקָד visitans.	בִּינּוֹנִי participium præsens seu actiuum.
caret. diligenter vi- sitatus.	סְפָקַר diligenter vi- sitatus.	caret.	פָקוֹד visitatus.	פָעֹל participium præteritum seu passiuum
פָקוֹד diligenter vi- sitari.	פָקַר diligenter vi- sitare.	הַפָקַר visitari.	פָקוֹד visitare.	מִקְוָר infinitius.
caret. diligenter vi- sita.	פָקַר diligenter vi- sita.	הַפָקַר visitare.	פָקוֹד visita.	צְוֹוִי imperatiuus.
אֲפָקַר diligenter vi- sitabor.	אֲפָקַר diligenter vi- sitabo.	אֲפָקַר visitabor.	אֲפָקֹד visitabo.	עֲתִידָה futurum.

CAP. III.

De Verbis defectiis.

Verba defe-
ctiva.

Erba imperfecta ad quatuor classes reuocari possunt: quædam enim sunt defectiva, quæ videlicet inter conjugandum aliquam literam perdunt, & ejus loco substituunt dages; Quiescentia quædam sunt quiescentia, ea nimirum, quæ literam aliquam inter conjugandum amittunt, & ejus absentiam longa motio- ne compensant.

Composita.

2 Alia dicuntur composita, quod ex defectiis, & quiescentibus, vel ex vario genere quiescentium constent.

3 Alia denique quatuor, vel quinque Verba 4. vel 5. literarum verba nominantur, quibus anomala quædam addi possunt. Atque ve- à defectiis incipiamus:

4 Verba defectiva tribus generibus cō-
genera tinentur: Primum enim defectiva sunt, quorum prima radicalis est *v*, ut *vix* na-
gasc, appropinquavit, & quorum pri-
ma radicalis est *s*, fauente *s*, que fermè sunt,

sunt sex, יָצַב jatsav, stetit, יָצַב jatsag, posuit, יָצַב jatsangh, stravit, יָצַב jatsak, fudit, יָצַב jatsar, formauit, יָצַב jatsath, combusſit, Excipitur נִצְבָּא jatsa, exiuit, quod est ex quiescentibus compositis. Postremo quæ tertiam thematis habent similem secundæ, ut נִלְבָּה galal, volvit.

5. Porro hæc omnia tria genera et si defectiva dicuntur, non tamen propterea ubique deficiunt. Omnia enim in certis quibusdam conjugationibus, aut modis, aut temporibus leges Perfectorum sequuntur. Multa vero per omnes fermè conjugationes perfecta sunt, neque ullum usquam defectum patientur, ea præsertim quæ inchoantur אֶת, & secundam radicis quiescentem, aut gutturalem habent, ut נָנָא nav, crescere, נָנָה nuach, quiescere, quæ daghes non admittunt, quo absentia litteræ demonstretur. Sed hæc usu facilius cognoscuntur.

6. Nunc singulorum generum exempla subiiciemus: atque, ut consulatur breuitati,

138 PARS III. CAP. III.
ea ferè referentur in tabulas, quæ discre-
pant à perfectis. In extremum tamen li-
brum paradigmata eadem integra conij-
cientur, ne quis forte illa desideret.

Conjugationes defectiuorum Pe

Nun, & Pe Iod.

Niphal. Imperatiu. Verbū Kal.

Præteritum. ^{accide} נִשְׁתָּו vel נִשְׁתָּא appropinquauit.

נִשְׁתָּה נִשְׁתָּה &c. accedam.

נִשְׁתָּה נִשְׁתָּה Benoni.

גַּלְמָד ut נִשְׁתָּה נִשְׁתָּה appropinquans.

Benoni. Futurum. כֹּנֶגֶשִׁים &c.

נִשְׁתָּה אֲפֵשׁ Paul.

נִשְׁתָּה יְבָשׁ

Hiphil. תִּנְשָׁתָּה &c. accedam.

Præteritum. תִּנְשָׁתָּה Infinitiuus.

הַנִּשְׁתָּה יְגַשׁ appropinquate.

הַנִּשְׁתָּה תִּנְשָׁתָּה בְּנִשְׁתָּה.

Benoni. תִּנְשָׁתָּה בְּנִשְׁתָּה.

מְנִישָׁה תִּנְשָׁתָּה לְנִשְׁתָּה.

מְגִישִׁים תִּנְשָׁתָּה מְנִשְׁתָּה.

Paul.

פְּנִישָׁה

מְנוּשָׁה

מְנֻשִׁים יָבֵשׁ חֲפֹשִׁים Infinitius. Infinitius.

הַגְּשׁ Hophal. הַגְּשׁ

Futurum. Præteritum. בְּהַפְּעָל

שָׁאֵל Imperatiu.

יָגַשׁ הַגְּשׁתָּה הַגְּשׁ

תְּנַשֵּׂא Benoni. הַגְּשׁוֹתָה

Futurum. אַגְּשׁוֹתָה

Regulae.

Kal. לְקַחַ lakach, cepit.

Præteritum, Benoni, & Paul de more perfecta sunt, nisi quod pro לְקַחַ lakach, semel invenitur נְקַחַ kach, & cum affixo מְקַחַ Kacham, cepit eos.

וְקַחַן קַחַ Infinitius.

תְּקַחַת קַחַת : לְקַחַן capere, vel קַחַת Futurum. קַחַת

תְּקַחַי capiam. אַקְרֵא Imperatiu.

תְּקַחַנָּה : יְקַחַן capere, vel נְקַחַ קַחַ

תְּקַחַנָּה : יְקַחַן capere, vel נְקַחַ קַחַ

תְּקַחַנָּה : נְקַחַ קַחַ

In reliquis perfectorum more flectitur.

Inus

Inuenitur tamen נְפִי jukkach, capie-
tur, ex futuro Hophal pro נְפִי iolkach

1 Eadem ratione inflectuntur
verba, quæ inchoantur per nun, &
quæ per iod, sequente s, ut בְּצָבָא
stare, excepto verbo נְצָבָא, exire,
quod non ex defectiis, sed ex quie-
scentibus est.

1 Ad hanc eandem formam per-
tinent quatuor alia verba, נְפִלָּה lakach,
accepit, וְנִלְתַּחֲנֵה lathangh, eradicavit, חִנֵּחַ ja-
nach, reliquit, & יְקִרְבָּה jakaph, circuiuit. Ve-
rum tamen tum hæc, tum cætera de-
fectiua. Pe Nun, & Pe Iod in Præteri-
to, & in Participiis Kal, & in Infiniti-
uo, Imperatiuo, & Futuro Niphal,
& in toto Piel, Pual, & Hithpael, ni-
hil differunt à perfectis. Ex his qua-
tuor, quia primum est usitatissimū,
libuit ejus inflexionem, qua defec-
tiuum est, adscribere.

3 In futuro Kal, & Hiphil, si secun-
da thematis non sit capax daghes,
debet

debet sub literis יְתַעֲנֵא etan constitui sere, vel certe more perfectorum inflectendum ejusmodi futurum non abjecto nun, ut תַּיְגַּחַת , descendet, pro תַּיְגַּחַת : גִּנְאָפָה , adulterium committet, pro גִּנְאָפָה iaph. Quamquam multa reperiuntur, quæ possent daghes suscipere, & tamen more perfectorum inflectuntur.

4 Imperatiuus Kal in his omnibus interdum pro patach habet cholem, ut שְׁגָסֶךָ accede, & tsere, quod propter maccaph migrat in segol, הַלְאָרֶת שְׁגָסֶךָ halea, accede huc.

5 Infinitiuus Kal abjecta primia radicali, adiungit tertię literę n. Quod si tertia sit gutturalis, capit geminum patach pro dupli segol, ut אַבְנָגָה , tetigit, נַעֲגָה ganghath.

6 Futurum horum verborum interdum terminatur in cholem more perfectorum, ut יְפֹלֵא ippol, cadet, pro יְפֹלֵא ippal.

7 Interdum excidit daghes ob euphoniam, & nullo modo absentia ejus suppletur, vt וַיְסֹד vajisenghu, & profecti sunt.

8 Præteritum Niphal siquidem habeat secundam gutturalem, & à perfectis desciscat, habebit quoque tñere sub Nun, vt נָרָת neara, projecisti à corde, נָאָר near, project à corde. Verùm si secunda fuerit n, nulla sit compensatio, vt נִחְם nicham, pœnitentia ductus est. Quædam habent cholem, vt נִמְלָל nimmol, circumcisus est. Legitur etiā נִגְגָּפָה nig goph, percuti, pro חַנְגָּה hinnagheph.

9 Futurum Hiphil in quibusdam daghes longa vocali compensat, vt וְבֵל vannavel, & cecidimus, וְיָזֶד vaya-
zed, & pulmentum coxit, וְיָשָׁר vayasár, & secuit. At לְנָפִיל lanphil, ad deturban-
dum, pro לְהָנָפִיל lehanphil.

*Conjugationes defectiuorum dupli-
cantium secundam.*

Hæc verba sèpè perfectorum mo-

re flectuntur. In tribus certè conjugationibus, Piel, Pual, & Hithpaēl, non inueniuntur, nisi perfecta. In reliquis tamen s̄epius abijciunt secundam radicis, & ejus loco infiunt daghes in tertia: si quidem alia sequatur litera: nam daghes forte aliqui sentiri non posset. Nec raro euphonix causa inflectuntur per Poel, ut נולל golel, volvit, &c. atque inde formatur Hithpoel, ut התיגול hithgolel, volvit scilicet.

Kal.

Infinitiuus. Benoni. Præteritum.

סוב	סב	סב circuuit.
בְּסֻוב	סְבִוִים	סְבֹות
בְּסֻוב	סְבַת	סְבֹות
לְסֻוב	סְבֹות:	סְבֹו
מְסֻוב:	Paul.	סְבֹותם
 Imperatiu.		
סֻוב	סְבֻוב	סְבָנו
סֻובו	סְמַבִים	סְבָה
סֻובי	סְבֻובָה	סְבָות
סֻובי	סְבֻובָות:	סְבֹותן
		סְבִי

Benoni. תְּסִבּוֹנֵה:

תְּסִבּוֹ

תְּסִבּוֹנָה:

תְּסִבּוֹנָה:

Hiphil.

Præteritum. Infinitius.

הַסּוֹבֵל וְהַסּוֹבֵה

הַסּוֹבּוֹת

הַסּוֹבּוֹתִי

הַסּוֹבּוֹ

הַסּוֹבּוֹתֶם

הַסּוֹבּוֹן

הַסּוֹבּוֹןִי

הַסּוֹבּוֹנָה:

הַסּוֹבּוֹנָה:

Benoni:

מִסּוֹבֵבָה

מִסּוֹבִים

מִסּוֹבָה

מִסּוֹבּוֹתֶם

Paul.

מוֹסִבָּה

מוֹסִבִּים

Benoni.

נִסְבָּה

נִסְכִּים

נִסְבָּה

נִסְכּוֹת :

נִסְכּוֹת

נִסְכּוֹת

נִסְכּוֹבָה

נִסְכּוֹבָה

נִסְכּוֹבָה

נִסְכּוֹבָה :

נִסְכּוֹבָה :

נִסְכּוֹבָה

Niphil.

הַסּוֹבּוֹת

הַסּוֹבּוֹתִי

הַסּוֹבּוֹתֶם

הַסּוֹבּוֹנִי

הַסּוֹבּוֹנָה:

הַסּוֹבּוֹנָה:

הַסּוֹבּוֹנָה:

הַסּוֹבּוֹנָה:

הַסּוֹבּוֹנָה:

הַסּוֹבּוֹנָה:

הַסּוֹבּוֹנָה:

מָם

הוֹסֵבֶר	נִסְבָּה	מוֹסֵבָה
הוֹסֵבּוֹת	יִסְבּוֹ	מוֹסֵבּוֹתָה
הוֹסֵבּוֹתָן	תַּסְבֵּץ	Infinitius:
Infinitius:	תַּסְבֵּבָה	הַסְבֵּבָה
הוֹסֵבּ	תַּסְבֵּבִי	בְּהַסְבֵּבָה
Futurum.	תַּסְבֵּנָה:	בְּהַסְבֵּנָה
אוֹסֵבּ		Imperatiu.
יִזְבּוֹ	Hophal:	הַסְבֵּבָה
הוֹסֵבּוֹתָן	Præteritum:	גַּסְכּוֹ
נוֹסֵבּ	הוֹסֵבּ	חַסְכּוֹ
יְוֹסֵבּוֹ	הוֹסֵבּוֹת	הַסְבּוֹנָה
הוֹסֵבּוֹתָן	הוֹסֵבּוֹתָן	Futurum.
תוֹסֵבּ	הוֹסֵבּוֹ	אַסְבּ
תוֹסֵבּוֹ	הוֹסֵבּוֹתָן	יִסְבּ
הוֹסֵבּוֹנוֹ	הוֹסֵבּוֹנוֹ	תַּסְבֵּבָה

Observationes geminantium secundam
prima conjugationis Kal.

i Præteriti prima syllaba habebit
camets, si tertia radicis respuat da-
ghes, ut אֲרֹתִי aroti, maledixi, ab
arar: ob n̄ camen nihil mutatur, ve
רְשַׁחַת sciachoti, humiliavi me, à פְּרַשְׁׁחַת scia-

K- cach,

chach:legitar quoque בָזְעַו bazeu, diri-
puerunt, pro בָזֵעַ bazeu, & tamnu,
consummarunt, pro תָמָנוּ tamenu.

2 Benoni Kal interdum reperitur
cum cholē loco camets, vt ^{טָהֹר} tam,
perficiens, pro ^{טָהֹר} tam, quod ob mac-
caph transit in camets caton, ve
^{תְּמַדְּרֶךָ} ^{טָהֹר} tom derec, perfectus via, id est,
viuendi ratione. Quamquam haec
verius nomina censentur. Horum
enim Participium potius perfectum
est, vt גּוֹלֵל golel, voluens, סּוֹבֵב sovev, cir-
cuens.

3 Infinitius non semper habet
cholem, sed aliquando sciurec, ali-
quando patach: aliquando etiam ad-
ditur tau cum cholem, ut בָּרְבָּר bur, e-
ligere, רַד rad, expandere, שְׁמֹת sciam-
moth, desolare, à verbis בָּרָר barar, רַדְרַדְרַד
שְׁמָם sciamam.

4 Imperatiuus habet etiā camets
loco patach, & daghes, ut קָבַע kava,
maledic, אֲרֹהָה ara, idem. Nonnunquam
sciur

sciurec, ut נְגַזֵּע nghuzzā, robora. His tribus paragogica quoq; addita. Reliquæ voces reperiuntur interdum cū camets caton loco cholem, ut רָנוּ ronnū, canitē, תִּמְנָה tommeña, consummamini, vel cum kibbuts, ut תִּמְנָה tummena, idem.

5 In futuro cholē aliquando mutatur in sciurec, ut יְשַׁׁוֵּד jasciud, diripiet. Quando accedit vau conuersium, & accentus ponitur in penultima, vertitur in camets chatuph, vel in kibbuts, sed rariūs, ut וַיְהִי vajahom, & contere, וַיְרִם vajarom, & exaltabit, וַיְרִם vajarum, & produxit vermes. Interdum pr̄eter omnem regulam inuenitur daghes in prima thematis, quod erat futurum in secunda, ut בְּקַפְנָה ekkov, maledicām. Num. 23.

Observationes eorundem in Niphal.

1 Pr̄eteriti tertia plerunque habet camets: interdum tamen etiam chīric, pr̄sertim in iis, quorum prima

radicalis est ו, vt נְחַת nichath, contritus est. Interdum cum tsere, vt נְחַנְתָּ nechanta, venusta fuisti. Sub prima radicali reperitur etiam camels, vt נְחַל nischal, pollutus est, aut tsere, vt נְמַס names, dissolutus est, aut cholem, vt נְגֻז nagoz, ronsus est: idq; in plurali potissimum, vt נְגֻזִּים nagozzu. Tertia foemina in quibusdam verbis sine daghes, vt נְבָקָה naveka, euacuata est, pro נְבָקָה navaka, & cum daghes, vt נְסֶבֶת nasebha, versa est. In plurali Kibbutz pro i, vt נְשָׁדָנו nesciaddunu, vastatis sumus.

2 Benoni sub prima radicali admittit & tsere, vt לְבָנְמַס lev names, cor liquefactum, נְסֶבֶת nesibba, causata, legitur pro נְסֶבֶת nesabba.

3 Imperatiuus, si tertia respuat daghes in plurali sic scribitur, הַבְּרוּ hibbaru, mundamini. Eandem ob causam sub ו ponitur tsere, vt הַחְלָל hechal, polluere, seu pollui.

4 Faturum terminatur etiam in cho-

cholem, ut **אִשְׁכּוֹן** *issiom*, deuastabatur,
 quod in ceteris quoq; vocibus ma-
 net, **אִשְׁכּוֹנָה** *issiommu*, deuastabuntur, &c.
 Item in Kibbutz, ut **אַתְּ** *ittum*, consum-
 metur. Nonnunquam daghes & pū-
 etum breue mutantur in tsere (præ-
 sertim si radicalis non admittat da-
 ghes) ut **אֵמֶר** *iemar*, amarus erit, **אֲקָל**
אֱקָל, despiciam, **חָלָל** *iechal*, polluetur, **אַיִלָּם**
אַיִלָּם, etham, perficiam: vbi jod præter nor-
 mam additur. **זְהֻמוֹן** *iddemu*, similes e-
 runt, **זְהֻמוֹן** *itemu*, perficientur, atque alia
 reperies generis ejusdem, pro **זְהֻמוֹן**
זְהֻמוֹן *iddammu*, & **זְהֻמוֹן** *ittammu*.

Observationes eorumdem in Hiphil.

1 Præteritū in tertia persona sin-
 gulari masc. sub **נ** habet tsere: in re-
 liquis cataph patach, aut solum pa-
 tach ante gutturalem, ut **חִילָלָה** *hachillota*, cœpisti. Tsere vltimæ in cæte-
 ris etiā tertiiis seruatur cum daghes,
 vel sine eo, ut **הִגְזָה** *hegheza*, obfirmavit.

2 Ultima recipit quoque patach

tum in præterito, tum in Benoni, ut
פָּרַח hedak, comminuit, פָּרַח medak, com-
minuens.

3 Futuri literæ sortiuntur etiā pa-
tach cū daghes, vt יִסְבֶּא iassev, diuertere
faciet: & sine daghes, aliave compen-
satione in voce, vt אֲחֵל achel, polluam,
vt differat ab אֲחֵל achel, incipiam: vbi
tamen pro camets etiam scribitur
uere, vt הַנְּהָר tehel, incipies. Præterea
tertia futuri habet chiric, vt מִשְׁׂרֵי iass-
cim, desolari faciet.

4 Cæterūm, accedente vau versi-
uo, mutatur tñere futuri in segol, vt
וַיַּדְקֵה vajadek, & comminuit. Neque
tunc futura hujus conjugationis di-
stinguuntur à futuris Hiphil quie-
scientium Vau vel Iod.

Observationes eorumdem in Hophat.

1 Præteritum ita etiam reperitur,
vt חִמְכָּה hummechu, attenuati sunt, pro
חִמְכָּה humaccu.

2 Futuri literæ frequentius habent
Kibb

Kibbutz sequente daghes, ut יְכַת juc-
eath, contundetur: & sine daghes, ob
gutturalem, ut יְחָנֵן iuchan, venustus erit,
יְחָקָעֵן juchaku, sculpenur, sine daghes,
יְחָקָקָעֵן jucchakku, יְשִׁרְגֵּן jussciad, destrue-
tur, cum daghes præter normam.

Appendix.

Verba, quorum tertia radicalis est נ, vel נ, certis, iisdemque per paucis locis, eam literam, euphoniae causa, abiciunt. Quæ idcirco sub finem defectiorum paucis per stringenda putauimus.

i Desinentia igitur in נ, ut נְבָנֵן scican,
habitare, נְבָנֵן bin, intelligere נְכֹונֵן cun,
præparare, נְלָלֵן lun, pernoctare, נְחָנֵן
chanan, misertus est, &c. suum illud
nun radicale abiciunt, abiectumque per da-
ghes comp̄sant: quotiescumque inter cor-
rigendum sceua mutum ipsi subscribendum
esset, sequente proximè alio nun seruili, ut
fit tribus in locis. Primum quidem in pri-
ma persona præteriti pluralis, ut נְבָנֵנְשׁ scia-
cannu, habitauimus, pro נְבָנֵנְשׁ scia-

canenu. Deinde in secunda persona fœmin. imperatiui pluralis, ut שְׁכֹונָה scieconna, habitate, pro שְׁכֹונָה scieconna. Tertiò in secundis, & tertius personis fœmininis futuri pluralis, ut תְשִׁבּוֹנָה tisconena. Verum hoc non semper obseruatur: nam interdum tum radicale, tum seruile nun regulariter manet.

2 Desinentia in ח, ut בְּרַת carat, pepigit, בְּרַת charath, sculpsit, מְותָה muth, mori, שְׁוֹת sciuth, ponere, סְפִית sith, incitare, &c. accendentibus seruilibus ח, תְּמִימָה, suum ח radicale item abiiciunt, & per daghes supplenti, ut בְּרַת carat.

ברחת ברתוי ברתם ברתן
cheratien carat cherattem caratti caratta
ברחת ברתתי ברתם ברתתן ברתת
cheratetē carattē cheratetē carateti caratetā

Hæc in Kalposita sint, exempli gratia: idem tamen in cæteris conjugationibus intelligendum. Nonnulli defectua lamed gam, vel lamed nun appellant.

*De Verbis quiescentibus.**Quiescentia Pe Aleph.*

תַּאֲכַל Kal.

תַּאֲכָלִי Futurum.

תַּאֲכַלְנָהוּ comēdā *וְאָכְלֹן*

תַּאֲכָלָנוּ וְאָכְלָנוּ

Quiescentia Pe Iod.

Imperatiu. נִשְׁבָּה Kal.

הַוְשֵׁב Infinitiuus. יִשְׁבֶּה

Futurum שְׁבַתְּחַדֵּשׁ *תְּשִׁבָּה*

אוֹשֵׁב כְּשֻׁבְתִּים *תְּשִׁבָּתִים*

וְוִשְׁבָּה כְּשֻׁבְתִּים *תְּשִׁבָּתִים*

Hiphil. Imperatiu. תְּשִׁבָּנָה

Præteritum. Niphal. שָׁבָב

הַוְשִׁיב Præteritum. שָׁבָב

Benoni. נוֹשֵׁב שָׁבֵבִי

מוֹשִׁיב Benoni. שִׁבְנָה

Paul. גוֹשֵׁב Futurum.

טוֹשֵׁב Infinitiuus. אָשֵׁב

Infinitiuus. הַוְשֵׁב יִשְׁבֶּב

הַוְשִׁיב בְּהַוְשִׁיב מִשְׁבָּב

Futurum. Hophal. Imperatiu.

וְאֶשְׁבָּה Præteritum. הִזְבַּח

וְיָשַׁבְתָּה Futurum. חִזְבַּח

&c. Infinitiuus. אֹשֵׁב

חִזְבַּח

Observationes,

Quiescentiū sex formæ. 1 Quiescētium verborum sex o-

mnino reperiuntur forme: quædam enim habent in prima thematis Aleph, ut אָמַר amar, dixit: quædam Iod, ut בְּשִׁיבָּה fasciat, sed sit: quædam habent in secunda thematis vau, ut שׁוּב sciv, redijt: quædam Iod, ut בֵּין bin, intelligere: quædam habent in tertia thematis Aleph, ut מַצְבָּה matṣa, quædam He, ut גָּלַה gala, migravit.

2 Ac prima quidem nulla re differunt à perfectis, præterquam quòd in prima persona Futuri Kal amittunt Aleph radicale, ne duo Aleph concurrant: & præterea quòd Aleph non patitur sub se sceua simplex, & ideo in Præterito, & Paul Kal, & in

Ben

Benoni, Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro Hiphil recipit patach sceua: in Hiphil, Paul, & toto Hophal recipit camets caton: in aliis omnibus locis segol sceua.

3 Notandum est, propter vau conuersuum & accetum in penultima existentem, mutari patach in segol, in tertia persona futuri utriusq; generis. Dicimus enim, וְאַמְרֵי vajomer, & dixit, & וְאַמְרֵי vattomer, & dixit, pro וְאַמְרֵי vajomar, & וְאַמְרֵי vattomar.

4 Quiescentia vero Pe Iod in praeterito, & participiis Kal, & in toto Piel, Pual, & Hithpacl perfecta sunt: in toto autem Niphal, Hiphil, & Hophal, mutant suum Iod in vau, aut mobile, aut quiescens, ac de cetero formam perfectorum sequuntur.

Appendix prima.

In verba quiescentia Pe Aleph.

1 Futurum quædam habent integrum, ut יְמִינָה eesoph, יְמִינָה ieesoph, et יְמִינָה asaph,

asaph, collegit.

2 Verbum אהָב ahav, dileyit, habet quidem integrè תְּאַהֲבָה reehav, jee-hav, sed in prima persona dicitur אהָב o-hav, & אהָב ehav, diligam. Sic אַזְלָל e-zal, proficiscar, unde תְּזַלֵּל tezli, proficisceris. In אַנְוֹשָׁה anuschia, dolebo, & habet sciurec pro cholem, & additur הַpa-ragogicum.

3 In futuro patach propter pausam trā-sit in isere, ut תְּאַבְּרָהָן roved, peribit.

2 Legitur etiam תְּמִרְוָה thomeru, dicetis, יְזִכְלָו jochelu, comedetis sine ו.

Miphais.

1 Legitur in præterito נָחָזָו nochazu, possederunt, pro נָחָזָה neechazu.

2 Infinitiuus exit interdum in cholem, ut האַפְּלוֹ heacol, comedi.

�ries.

1 Excidit nonnūquam ו, ut מְלֻגָּה malleph, docens, pro מְלֻגָּה maalleph. Sic וְאַזְזֶן azzen, auscultando, pro וְאַזְזֶן aaz-zen, & tazzer, accinges, pro תְּאַזְזֵר teaz

teazzer.

2 In voce תְּאַזֵּז theoddam, rubefactus, ponitur camets caton, pro kibbuts. Est enim Paul ex Piel.

Pual, Hophal, Hipael, in omnibus perfecta sunt.

לִפְחִיס.

1 Aleph occultatur interdum in tseret, ut פָּנִים mezin, auscultans, pro פָּנִים maazin: & in camets, ut פָּנִים azin, auscultabo, pro פָּנִים aazin. Item in patach, ut יְהִלְלָה jahel, tentoria figer, ab אַהֲלָה splendebit, verbi הַלְלָה halal.

2 In voce וַיַּאַצֵּל vaijatsel, & seposuit, & quiescit in camets expresse: occultè vero in וַיַּרְכֵּל vaijarev, insidiari fecit, pro לְעַצְלָה jaatsel, יַאֲרָב jarev.

3 אָזְבִּיד ovid, perdam, venit more quiescentium Pe Iod: nam regulare esset אָזְבִּיד aavid.

4 Imperatius הַאֲזֶנֶה haazanna, auscultate, legitur pro הַאֲזֶנֶה haazenena.

Ica

Ita infinitius לְחַכִּיל lehachil, ad cibā-
dūm, pro לְחַכִּיל lehaachil.

Appendix secundā.

De quiēscētibus Pe lōd.

1 Duo habent præteritum irregularē,
נָרְדֵּן rad, descendit, pro נָרְדֵּן jarad, &
נָפְקֵץ tsakun, effuderunt, cum נָרְדֵּן paragogico,
pro נָפְקֵץ jatsekun.

2 Infinitius geminum habet patach, si
tertia sit gutturalis, vt נָתְעֵן danghath, scī-
re. Idem nonnunquam perfectus est: præ-
sertim quando alteri verbo jungitur, vt
נָרְדוֹן jarod, descendendo, נָרְדוֹן jara-
dnu, descendimus.

3 Tunc autem accendentibus literis בְּכָל
becol, efficit chiric longum, vt בְּיֻבּוֹשׁ bi-
vosc, quum aruerit, לְיִסּוֹד lissod, ad
fundandum, ubi etiam dages eupho-
niæ causa.

4 Quædam abijciunt lōd sine addirione
literæ ת, vt כּוֹל col, posse, נָעַה dangha,
scire, cum paragogico נ.

5 Den

5 Denique alia partim perfectorum,
partim imperfectorum formam recipiunt,
vt **יכוֹלֶת** jecoleth, posse, **כּוֹשֵׁת** jevo-
scicth, arescere, exsiccari, **בְּלִת** che-
leth. **בְּשָׁת** vescieth. Quamquam illa qui-
busdam quædam esse videntur nomina, si-
cut **קַטְרָה** ketoreth, incensum.

6 Imperatius interdum habet patach,
præsertim in ijs, quorum tertia est guttu-
ralis, vt **אֲיַדְעָנָה** jadangh, nouit, dicimus
אֲיַדְעָה dangh, scito, **אֲיַדְעָה** denghu, scitote,
אֲיַדְעָה denghi, scias, **אֲיַדְעָה** danghna, sci-
tote.

7 **הַ** paragogicum, si secum accentum
habeat, mutat isere, & patach in scieva, vt
רְדָה reda, descende, **שְׁבָה** scieva, habi-
ta. In majoribus tamen distinctionibus ac-
centus manet in priore syllaba, vt **רְדָה** re-
da, descende, **שְׁבָה** scieva, habita.

A verbo **יְהָבָה** jahav, dedit, formatur
imperatius, vt **הָבָה** hav, & **הָבָה** hava,
da, **הָבָה** havu, & **הָבָה** hevu, date,
havi, da, f.g. Porro **אַיִלְנָה** nghutlu, consi-
lium

lium dāte , ponitur pro יזע

Nām cholem etiam hīc reperītur.

8 Futuri licerē sāpe habent etiam Iod radicale expressum in chiric , vt שִׁירָשׁ ji- rasc, possidebit, אַיְלָקָה iinak, sugam. Rā- riūs jod supprimitur in chiric , vt יְחָם jchā, calefiet, pro יְחָם jicham. Iod interdum adscribitur praecedente tserē , vt אַיְרָע e- rangh, malus ero, pro עֲרָעָה erangh. In יְחֵמָה jechemu, incandescent: Iod est cum segol, quia n̄ habet , verbum יְכֹל jacol, potuit , mutat jod radicale in וּ , ut , אַוְכָל uchal, potero, יְוָכָל juchal, poterit.

9 Fit & hīc frequens resolutio vocalis longā in breuem sequente daghes, vt אַסְפָּדָה esor, castigabo, pro אַסְרָה eser.

10 Ultima futuri nonnumquam effe- tur etiam per parach, vt יְוִתָּב jitav , bo- nus erit, סְנִיאָה icham , calefcet, יְרִיעָה je- rangh, malus erit, שִׁירָשׁ jirasc, posside- bit. Et per cholem, vt שִׁבְעָה jevosē , eru- bescet, יְאֹתָה jeoth , acquiescet, נָאֹתָה neoth, acquiescemus , à verbo יְאֹתָה ja- ath.

ath: Sic ab eodem imperatiuus וְתַחֲנֵן oth,
acquiesce. Ceterum tserē ultimae syllabæ
propter maccaph, & propter van versuum
mutatur in segol, ut לְקָנָה ielecna, ve-
niat quæso, בְּזִבְשָׁה vajesciev, & habita-
uit. In pausa tamen loco segol habet pa-
tach, ut לְקָנָה vajelac, & abiit:

Miphshas.

1 Quædam inueniuntur cum tserē, vi-
necham, calefecit se:

2 Legitur etiam sciurec loco cholem, ut
נְלֹדו nulledu, nati sunt, ubi daghæ, ob-
euphoniam וְיַחְלָה vajivachel, & expe-
ctauit, perfectum est: tametsi etiam pos-
sit esse ex hithpael pro וְיַחְלָה vajithja-
chel.

Kiphis.

1 Quæ in Kal hujus ordinis jod radica-
le seruant in futuro, id etiam hic seruante
interdum adscriptum, interdum latens in
tserē: idque non modo in futuro, sed etiam
in tota conjugatione, excepto Paul, ut
metiv, vel מְטוּב metiv, benefaciens,

וַיְטִיב jetiv, vel יְטִיב jetiv, benefaciet, à
verbo יָתַב jatav, bonus fuit.

2 Imperatiuus interdum habet jod, vel
vau mobile, ut שָׁרֵך havesciar, dirige.
Huc spectat הֵצָא hajetsa, & צָעֵך ha-
uetsa, face exire. Illud יְזַרְעָה jodanghi,
notum feci, ex Poel venit.

3 Futuri accentus, propter vau versuum
in priore syllaba positus mutat isere, vel
chiric in segol, ut שְׁבֵך vaijosciev, & ha-
bitate fecit. Et cū accentibus distinguen-
tibus, mutat in patach, ut קָסִין tosaph,
addes, & semel קָסִין tosph pro eodem.
Exprimitur nonnunquam n conjugationis
symbolum, ut יְשִׁיחֵך jehosciangh, serua-
bit, ut יְהִלְילֵך jehelilu, vlulare faciet. Le-
gitur & יְרַעֵך vejedangh, & notum fa-
ciet, וַיְטִיב vejetiv, & benefaciet.

לֹופָחָס.

1 Loco sciurco semel vau cholem reperi-
tur, ut יְרַעֵך hodangh, notum fuit.

לִיטְפָאֶס.

1 Iqd sæpe in aliis vertitur in vau mo-
bile,

ile, ut ^{אָתָה} ethvaddangh, me ipse
nisi indicabo.

Quiescentia *Nghajin*, *vau*, *vel* *jod*.

tabun בְּבֹונָה *Ras*.

tabuni בְּבֹונִית *Præteritum*.

tabun בְּבֹונָה *Infinitiuus*. *intellexit*.

tabun בְּבֹונָה *Bena*.

Miphas.

tabun בְּבֹונָה *Benati*.

tabun בְּבֹונָה *Beni*.

tabun בְּבֹונָה *Benatis*.

tabun בְּבֹונָה *Benno*.

tabun בְּבֹונָה *Benno*.

tabun בְּבֹונָה *Benna*.

tabun בְּבֹונָה *Bennat*.

tabun בְּבֹונָה *Bennath*.

tabun בְּבֹונָה *Benoni*.

tabun בְּבֹונָה *Futurum*.

tabun בְּבֹונָה *Benios*.

tabun בְּבֹונָה *Benna*.

tabun בְּבֹונָה *Bennot*.

tabun בְּבֹונָה *Paul*.

tabun בְּבֹונָה *tabon*.

tabun בְּבֹונָה *tabob*.

			Totum per Infinitius.
	Benoni. feditum est.	הַבּוֹן	בְּהַבּוֹן
		סִבְיוֹן	בְּהַבּוֹן
		סִבְיוֹנִים	בְּהַבּוֹן
		לְהַבּוֹן	לְהַבּוֹן
		מְבִינָה	מְבִינָה
		מְבִינָות	מְבִינָות
	Paul.	הַבְּגַתִּי	Imperatiu.
		מְבָקֵן	הַבּוֹן
		מְבָקָנִים	הַבּוֹנוֹף
		מְבָנָה	הַבּוֹנוֹי
		מְבָנָות	הַבּוֹנוֹהָה
	Infinitius.	הַבְּנָתָה	Futurum.
		הַבְּגַתִּן	אֲבוֹן
		הַבְּגַתִּין	וּבּוֹן
		הַבְּגַתִּין	תְּבֻזָּן
		הַבְּגַתִּין	גְּבֻזָּן
		הַבְּגַתִּין	וּבְזָנוֹן
		הַבְּגַתִּין	תְּבֻזָּנוֹן
	Imperatiu.	הַבְּגַתִּוֹן	תְּבֻזָּוֹן
		הַבְּגַתִּוֹתָם	תְּבֻזָּוֹנוֹי
		הַבְּגַתִּוֹנוֹ	תְּבֻזָּוֹנוֹו
		הַבְּגַתִּוֹנוֹ	תְּבֻזָּוֹנוֹו
		הַבְּגַתִּוֹתָה	תְּבֻזָּוֹנוֹהָה
		הַבְּגַתִּוֹתָה	Fut.

נָכַן	הַוְבִּנְתָּת	Futurum.
יְוַבֵּנוּ	הַוְבִּנְתִּי	אֲבִין.
תְּוַבֵּנוּ	הַוְבִּנְנוּ	יְכִין.
תְּוַבֵּן	הַוְבִּנְתָּם	תְּבִין.
תְּוַבֵּנִי	הַוְבִּנְנוּ	גִּבְעִין.
תְּוַבֵּנָה	הַוְבִּנָּה	יְבִינָה.
תְּוַבֵּנָה:	הַוְבִּנְתָּת	תְּבִינָה.
thpael.	הַוְבִּנְתָּן :	תְּבִין.
תְּכִבֵּן	Futurum.	תְּבִינוּ
m. per.	אוֹבֵן	תְּבִנָּה:
sicut	וַיְבִן	לִזְרָבָס.
בָּוּן	תוֹבֵן	Præteritū.
	חוֹבֵן	

Observationes

i Quiescentia Nghajin, in Præte-
rito, & Benoni Kal, triplicem habent
formam. Quædam enim habent ca-
mets loco vau, ut in paradigmate
בָּנָן. Quædā habēt tñere, ut **מַתְּהָ**,
mortuus est, & hoc modo flectuntur,
מַתְּהָ מַתְּהִי **מַתְּהָ מַתְּהַנְּ** **מַתְּהָ מַתְּהַנְּ**
matten mat methha mathnu matten methu matti matra meth
Quædam habent choleim, ut **אוֹרְ** or,

אָזְרָתִים אָזְרָתָה אָזְרָתָן
אָזְרָתִי אָזְרָה אָזְרָתָן
or, orta, orti, oru, ortem, ornis, ora, ort,
orten.

2 In futuro autem exeunt plerumque in sciurec, tamen in pausa illud mutatur in cholem: & cum vau versuo, & accentu in penultima, in camez chatuph, vel in patach, si ultima sit gutturalis, aut ר, vt וַיְמַר וַיְפַר וַיְאִסָּר, & removit. Heslth. 8. v. 2,

3 In Niphal aliquando primum nun inuenitur cum tsere, vt יְנִיחֵר nghor, suscitatus est.

Obseruandum autem est in his omnibus conjugationibus sepe mutari mediū vau in jod, & jod in vau.

Appendix tertia.

De quiescentibus Nghajin vau,
vel jod.

1 Non omnia verba, quorum secunda radicalis est vau, vel jod, hic reuocantur. Quædam enim habent secundam vau mobile,

bile, ut γενίς gavangh, expiravit, רוח rach, respirare. Quaedam habent præterea tertiam radicalem נ quiescentem, ut אוד ava, concupiuit. Illa perfecta sunt: hæc suum, ac proprium ordinem constituant.

2 Eodem modo neque omnia secundam habentia jod huc spectant, ut איב ajav, odit, ubi jod est mobile.

3 Porro, quoniam quiescentia nghain vau, vel jod eandem omnino flectendi formam nacta sunt: idcirco unum est breuitatis causa paradigma utrisque attributum.

Rat.

1 Inuenitur interdum in Præterito Aleph quiescens post camets, ut אֲנָפַת kam, surrexit: & mobile, ut רְאֵמָה raama, alta est, וְנָפַת sciattu, posuerunt, ubi resolutur camets in patach, & daghes. In אֲנָפַת pisethem, creuistis, chiric pro patach positum est.

2 Benoni præter terminaciones præteri-

ut habet interdum vau, & kibbuts, ut סור sor, declinans, מין chuscam, festinantes, nisi nomen esse dicas à שׁוֹן chusca.

3 Paul reperitur cum i, ut לוֹט lot, o-
pertus. Item fæmininum cum segol loca-
camez, ut זָרָה zure, pro זָרָה zura.

4 Infinitius, & Imperatius habet e-
tiam cholem, ut הַד mol, circumcide,
oip kom, surgere.

5 Literæ Gerundij gaudent sequente
sciurec, ut מְפֻלֵּךְ lakum, ad surgendum,
בְּקָוֶס bekum, in surgendo. Sæpe utrique
additur ה paragogicum, ut קְוִמָּה kuma,
surge, שׁוּבָה sciuba, reuertere. Infiniti-
us, ut שׁוֹשָׁן arusc, triturare, præposito 8.

6 Futurum definit etiam in cholem,
præsertim cum accentus distinguente, ut
וַיְצַו vajamoth, & mortuus est, וַיְצַו
vaijatsom, & jejunauit. Extra accen-
tum distinguenter si accedat vau versi-
num, & retrahatur accentus in penulti-
mam, aut sequatur maccaph, mutatur cho-
lem, & sciurec in camets cæteph, ut וְרָא
העבר

בְּנֵי vaijarots hangheved, & cucur-
rit seruus, נַעֲמָן jasciovna, reuerta-
tur obsecro. Hoc tamen ipso in loco, ubi
scilicet est van versuum & accentus re-
tractus, quædam habet parach, וְעַלְיָהָן ya-
janghaph, & defatigatus est, זִיסָה vai-
jasar, & declinavit: quædam camez, וְעַלְיָהָן vajjacham, & pepercit. Illud שְׁנָתוֹן
vattachasc, & properauit, nonnullis vi-
detur esse ex quiescentibus lamed he.

Miphæl

1 Præteritum etiam reperitur cum tse-
re, ut נָאֹר nenghor, excitatus est. Quæ-
dam prosciurec in secunda syllaba habent
cholem, ut מְנוּזָה nephotsotem, di-
spersi estis.

2 Benoni mutat camez in sceua propter
regimen, ut נְבֻזָּן פְּלִחָה nevon milcha-
ma, peritus belli. Ponitur etiam sciurec
pro cholem, ut נְבֻזָּק navuc, perplexus:
hinc נְבֻזָּם nevuchim, perplexi. Nam
vane & kibbues facile inter se commutan-
tur.

3 Ultima infiniti interdum est cum sciurec, ut שְׁחִידָה chehiddus, sicut tritatur.

4 Literæ Gerundi habent tseret, abjecto ה, si prima radicalis respuat dages, ut לְאֹר leor, ad illuminandum. Idemq; tseret sortiuntur literæ futuri, & figurativa n, ut עֲזֹר enghor, excitabor, אַר heor, illuminator, & illuminari.

¶ Poet.

Loco Piel habent haec verba Poel. Quæ conjugatio illorum est propria. Formari autem potest hoc Poel ex Imperativo Kal, mutato sciurec in cholem, & iterata tertia radicali, ut אֶשְׁכַּן scium, fit אֶשְׁמַנְתָּן sciomem. Sunt tamen nonnulla ex his, quæ malunt inflecti per Piel, quam per Poel, ut טֻב tov, bonus fuit, טִיב tibjev, benefecit, דָר dor, habitauit, דִיר dijer, habitare fecit.

¶ Hippil.

1 Præteriti forma posterior sub figura-
tione à prima & secundæ personæ, habet e-
tiam

etiam cataph segol, ut חצקי hekitoti, eu-
gilaui, vel patach, si prima sit gutturalis,
ut הרעוזי harenghoti, malefeci.

2 Porro Præteriti ultima tertia per-
sona in vtraque forma, præter chiric effer-
tur etiam eum patach ob gutturalem, aut
ה, ו herangh, malefecit, הזר het-
sar, obsedit. Tunc autem tertia plura-
lis, ac tertia singularis fæminina, recipiunt
tsere, ut הרעוז herenghu, malefecerunt,
הרעה herengha, malefecit f.

3 Ab המית hemith, interfecit, legi-
tur המית hamitti, המית hamittem,
המית hamittem, proximam hemitho-
ti. המית hamithotem, proximam ha-
mithoten. Ita הסת hesatta, incitauit
(scilicet Iezabel) ponitur pro הסת hesi-
tha. Sic חיזיל hizzilu, spreuerunt, pro
חיזיל hezilu, Amissio figuratiui in hicra-
rior est, ut ריבות rivota, litigasti, דינו di-
nu, piscati sunt, pro הריבות harivota,
חרינם hadinu.

4 Benoni habet etiam tsere, vel patach,
ficut

sicut præteritum, ut מְפַר mephet, dis-
soluens, יְמָרֵג merangh, malefaciens,
מְצַר metsar, obsidens. In מִלְּוָן mallin
fit resolutio, puncti sere in parach, & da-
ghes, quum præserium significat susurrare.

5 Infinitius, & Imperatius habent in
ultima sere, vel chiric, aut etiam parach,
præserium ob gutturalem, aut ob ר, ut חֲשִׁים
hasim, constituere, & constitue, יְשַׁׁבֵּחַ
hasciangh, claudere, & claude אֲשֶׁבֶת
hasciav, conuertere, & conuerte.

5 Præterea Imperatius, & Gerundia
saepè usurpantur sine ה characteristico, ut
שְׁׁסִים sim, pone, לִין lin, pernocta, לְרִיב
lariv, ad disceptādum, pro הַלִּין halin,
הַשִּׁים hasim, לְהַרִּיב lehariv. Illud להנפה
lehanapha, ad cribrandum, est pro
לְהַנִּיפָּה lahaniph, cum paragogica, & ca-
mez pro chiric in penultima.

6 Futurum in ultima idem admittit
sere, ut יְגַל jaghel, exultabit. Quando
verò fit millet, aut habet van versuum,
postulat segol, ut יְגַל jaghel, וְיְגַל vaijaghel,
יְגַל

vel patach ob tertiam gutturalem, aut ר, ut dictum est supra obseruat. 2. וְתַרְעַ VAT-
tarangh, & malè fecisti, וִיסְר vajjasar,
& amouit. Legitur tamen תָּלִין talan,
commorabitur, pro תָּלִין talin.

7 Tertia pluralis futuri fæminina est
etiam cum chiric, ut קִימְנָה takimena,
statuetis: vel potius mutat camets in sce-
ua, ut קִימְנָה tekimena. In גָּנָא jānēts,
flotabit, Aleph quiescit pro Iad.

Hithpaes.

Hæc conjugatio fit ex Poel, addita syl-
labah הִתְחִית hith, ut כָּנֵן conen, parauit,
vel paratus est, הִתְכִּנֵּן hithconen, pa-
rauit se ipsum. Effertur interdum ultima
præteriti per patach, ut שָׁבֵן הִתְחִיב hithbo-
bosciasc, erubuit. Cæterum Iosue 9. in-
uenitur forma Chaldaica apud Rabbinos
usitata, ut אֶצְרִיר hitstajed, legatum se
fecit, à nomine צִד tsid, legatus. Ita הִחְיֵב
hichjev, condemnauit se, à זֹב chov,
debitor. Hebreus dixisset חִזְכָּבֵב hith-
choyev, הַצְפָּדָד hitstadded.

Quiescentia Lamed Aleph.

הַמָּצָאת *Piel.*

Qeal.

Infinitiuus. Infinitiuus.

Hophas.

אֲבִין inuenire. אֲבִין

Infinitiuus.

מְצָאת

מְצָאת

הַמָּצָאת *Prual.*

מְצָאת

הַמָּצָאת Infinitiuus.

מְצָאת *Miphah.*

Hithpael.

מְצָאת

Infinitiuus. *Hiphil.* Infinitiuus.

אֲבִין Infinitiuus.

מְצָאת

הַמָּצָאת

הַמָּצָאת

Observationes.

1 Quiescentia Lamed Aleph nihil differunt à perfectis nisi in infinitiuo, & idcirco solum infinituum retulimus in tabulas.

2 Est autem obseruandum, sæpe mutari in his verbis Aleph in He, quum sint hæ literæ cognatae, & inter se mutabiles.

3 In præterito, imperatiuo, & futuro, sub secunda radicali est camets, non

non patach, quia litera Aleph, quæ proximè sequitur, pūctum longum requirit, in quo quiescat.

4 Interdum, quamuis raro, excidit litera Aleph, eo modo quo excidit he in verbis quiescentibus Lamed he, de quibus mox dicemus. Quod autem Exod. 2. legimus אָרְךֵ kireen, vocare, à אָרְךֵ kara, irregulare est. Dicendum enim fuit אָרְךֵ kerena.

Appendix quarta.

De quiescentibus Lamed Aleph.

Illud in vniuersum diligenter obseruandum, ut literæ Aleph, & He inter se facile commutantur, ut dictum est obseru. 2. ita hanc & sequentem formam quiescentium Lamed He crebro confundi.

1 Aleph interdum penitus exulat, ut צַחַ matlati, inueni, פְלִתְהָ maleti, plenus sum.

2 Terria fœminina reperitur cum tau in fine, וְתַחְתָּךְ karath, euenit, תַחְתָּךְ chat

chataih, peccauit.

3 Tertia pluralis interdum usurpatur
more quiescentium Lamed, he, ut מְלָאִים ma-
lu, pleni sunt.

4 Ex eadem permutatione ordinum;
Aleph interdū quiescit in chiric, ut בְּלָאַתִּי caliti, inhibui, pro בְּלָאַתִּי calati:

5 Benoni interdum formam quiescen-
tium lamed he in viroque numero seruat,
ut אֲזֹרֶה kore, clamans, קָרְוִים korim, cla-
mantes. Vox fæminea pro vitroque segol
ita etiam scribitur, ut תְּאַתֵּן moiseeth.
Quando deriuatur à præterito formæ
male, inflectitur, ut יְפִי zaken.

6 Gerundia frequentius desinunt in ni-
ot, vox יְחַטֵּה chato, peccare, imitatur
quiescentia lamed he.

7 Imperatiuus mutat interdum ה in נ,
ut רְפָה repha, sana. Idem accidit futura
nonnunquam, ut אֶרְפָּה erpa, sanabo.

Miphas.

1 Præteritum nonnunquam abscondit
ה, ut נְחַבֵּת nachbetem, abscondistis,
חַבָּא

חַבָּא chava.

2 Tertia fœminina reperitur etiam cum tau, ut נְפָלָתָה niphlath, mirabilis fuit: & cum signo duplici fœminino, ut נְפָלָתָה niphleatha, mirum fuit.

7 Benoni masculinum in plurali sapienter habet sceua, quam camets, ut נְסָלָאִים nimleim, impleti.

8 Infinitius cum nun, & cholem more perfectorum, ut נְקָרָא nikro, eueniendo. Idem interdum profert secundam radicalem, ut חַנְכָאֵת hinnaveoth, vaticinati.

5 In hac coniugatione quedam veniunt more quiescentium lamed he, ut נְרָפְתָה nirphatha, sanatus est, וְרָפֹעַ ieraphu, sanabuntur, לְהַחֲבֵה lehechave, ad latitandum.

g̃ies.

1 Præteritum quorundam habet camets, ut מָלָא milla, replete, more quiescentium lamed he. Et cum chiric sub secunda radicali, quod s̄aþe fit in aliis quoque temporibus, ut רְפָאַתִּי riphit, sanau-

M ui,

רְפָאֵנוּ, riphinu, sanauimus.

2 Futurum mutat interdum Aleph in he, ut וַיְמִלֵּה iemalle, implebit: immo Aleph penitus interdum excidit more quiescentium lamed he, ut וַיְרִפּוּ ierappu, sanabūt. Excidit etiam saepe daghes, praesertim ex liera sceuata, ut מַלְאָך mileu, impleuerunt, וַיְקִנְאֵא iekaneu, inuidebunt.

�ועאל.

1 Vox קָרָא kora, vocatus est, habet cholem, propter literam ר, quæ non admittit daghes.

�iphis.

1 Præteritum occultat interdum Aleph, ut חָטָאת hecheti, peccare fecit. Et in infinitivo, ut חָטָאת hachati, facere peccare. Sic חָלֵה hecheli, ægrotare fecit, tanquam à חָלָה chala, quum tamen radix sit חָלֵה chala, ægrotauit.

2 In voce illa חַבְאָתָה hechbeatha, abscondit, duplex est signum femini- num, בְּ בָּ cum sceua pro chiric.

3 Hac

3 Hæc coniugatio saepe confunditur cum
Hiphil quiescentium Lamed He.

Quiescentia Lamed.

תְּגִלָּיִן גָּלוּיָהִים Qal.

תְּגִלָּיִנָּהִים Infinitius. Præteritum.

גָּלוֹה migrauit Galot.

Miphchal. גָּלוּת Galot.

גָּלוּתָה Galot.

גָּלוּתָה Galot.

Præteritum.

גָּלוּתָה גָּלוּתָה Galot.

גָּלוּתָה Benoni.

גָּלוּתָה Futurum.

גָּלוּתָה גָּלוּתָה Galot.

גָּלוּתָה גָּלוּתָה Galot.

Benoni.

גָּלוֹה גָּלוֹה Galo.

גָּלוּם גָּלוּם Galum.

גָּלוֹה גָּלוֹה Galo.

גָּלוּתָה גָּלוּתָה Galot.

M 2 Infin.

בְּגִלּוֹתָן חַיֵּס Infinitius.

Imperatiu. Præteritum.

גִּلָּה	גִּלָּה	גִּלָּה	הַגִּילָה
גִּלָּו	גִּלְוִת	גִּלְוִת	הַגִּלוֹת
גִּלְוִי	גִּלְוִיטִי	גִּלְוִיטִי	בְּהַגִּילָה
גִּלְוִינהָ	גִּלְוִינָה	גִּלְוִוָה	בְּהַגִּילָה

Futurum.

אֲגִילָה	גִּלְיוֹתִים	גִּלְיוֹתִים	סְהִגִּילָה
יְגִילָה	גִּלְתָּה	גִּלְתָּה	Imperatiu.
תְּגִילָה	גִּלָּה	גִּלָּה	הַגִּילָה
גִּילָה	גִּלָּה	גִּלָּה	הַגִּילָה
וְגִילָה	גִּלְיוֹתָן	גִּלְיוֹתָן	הַגִּילָה

Benoni.

מִגְלָה	מִגְלָה	מִגְלָה	הַגִּילָה
מִגְלִים	מִגְלִים	מִגְלִים	Futurum.
מִגְלָה	מִגְלָה	מִגְלָה	אֲגִילָה
מִגְלָותָן	מִגְלָותָן	מִגְלָותָן	וְגִילָה

Paul.

מִגְלָה	מִגְלָה	מִגְלָה	הַגִּילָה
מִגְלִים	מִגְלִים	מִגְלִים	וְגִילָה
מִגְלָה	מִגְלָה	מִגְלָה	תְּגִילָה

Præteritum.

מִגְלָה	מִגְלָותָן	מִגְלָותָן	תְּגִילָה
מִגְלָותָן	מִגְלָותָן	מִגְלָותָן	תְּגִילָה
מִגְלִית	מִגְלִית	מִגְלִית	תְּגִילָה

Infinitius.

מִגְלִית	מִגְלָות	מִגְלָות	תְּגִילָה
מִגְלִית	מִגְלִית	מִגְלִית	גִּילָה

DE VERBIS QVI ESC.

181

Infinitius.	אַיִלְבָּס.	גָּלוֹ
Præteritum.	הַגְּלָוֹת	גָּלוּתָם
בְּחַגְּלָוֹתָם:		גָּלוּנוּ
Imperativ.	הַגְּלָה vel הַגְּלָה	גָּלוֹתָה
	הַגְּלָות	גָּלוּת
	הַגְּלָתוֹתִי	גָּלוֹתָנוּ
	הַגְּלָוֹת	Benoni.
Futurum.	הַגְּלָוֹתָם	גָּלוֹתָה
	הַגְּלִינוּ	גָּלוּם
	הַגְּלָתָה	גָּלוֹתָה
	הַגְּלָוֹת	גָּלוּתָה:
	תַּגְּלָה	Infinitius.
	תַּגְּלָה	גָּלוּת
Zophas.	יַגְּלוֹ	Benoni.
Præteritum.	מַגְּלָה	אַגְּלָה
	מַגְּלִים	יַגְּלָה
	מַגְּלָה	תַּגְּלָח
	מַגְּלָותָם:	גָּלוֹתָה
Paul.	מַגְּלָה	יַגְּלוֹ
	מַגְּלִים	תַּגְּלָה
	מַגְּלָה	תַּגְּלָוֹן
	מַגְּלָותָם:	תַּגְּלִינָה:

תָּנַלְוִי Futurum.

אֶגְلָה	גְּנֵלָה	גְּנֵלִים
תָּנְלִינוּהָ	תָּנְלִילָה	תָּנְלִילָה
חַטְפָּאֵס.	גְּנֵלָה	גְּנֵלִים
Præteritum.	תָּנְלִילָה	תָּנְלִילָה
חַתְבָּלָה	גְּנֵלָה	גְּנֵלִים
חַתְבָּלוֹת	גְּנֵלָה	גְּנֵלִים
Totūt Piel	תָּנְלִילָה	Infinitius.
more perfect,	תָּנְלִילָה	הַגְּלֹות

Observationes.

1 Quiescentia Lamed he in omnibus conjugationibus aut habent He quiescens, aut illud amittunt, aut mutant in Iod, aut in Tau, ut ex tabula proposita perspicuum est.

Exceptio.

Excipiuntur illa, quæ habent mappic, ut ^{כְּמַחַ}nagah, camah, splendere, cōcupiscere, quæ perfectorum normam sequuntur.

2 In præterito Niphal reperitur quandoque chiric sub nun, sequente litera gutturali, ut נְהִי *nija*, factus est, alioquin segol aut patach esse debet

beret.

3 Infinitiuus Kal quando est sine literis בְּכָלָם *biclam*, & tamē habet vim gerundij, fere in cholem terminari solet, ut רָאָתִי *raoraiti*, videndo vi-di: גָּלוֹתָה *galo igle*, migrando migrabit. in Hiphil autem terminari solet in camets, ut אַרְבָּה *arba arbe*, multiplicando multiplicabo.

4 Futurum in omnibus conjugationibus, exceptis Paul, & Hophal, abjicit interdum ultimum he per apocopen, & tunc retrahitur accentus ab ultima in penultimam, præci-pue si præcedat vau versuum, ut וַיַּבְנֵן *vajiven*, & ædificauit, pro וַיַּבְנֵה *vajivne*. Quòd si prima, aut secunda thematis sit gutturalis, segol, quod erat futurum sub prima thematis, vertitur in patach, ut וַיַּחֲנֵן *vajichan*, & castratus est, pro וַיַּחֲנֵן *vajichen*.

5 Porrò sub literis אֵת *etan*, modò est chiric, modò tsere, modò patach,

præsertim quando ob celeritatem
vertitur segol primæ radicalis in sce-
ua, & per apocopen dictio fit mo-
nosyllaba, ut זירא vayare, & vidit,
זירר vayerd, & dominatus est, vt in appen-
dice proxima fusiùs tradetur.

6 Verbum הַיָּה haja, fuit, propria
quadam ratione sæpe sic flebitur,
אֲחִיה iyyah ehi, jehi, tehi, pro
תְּהִיה tħiħah ħeje, jħe, tħeje: et si hoc modo etiam
vsurpatur.

7 Imperatiuus quoque, licet rariùs,
eandem apocopen patitur in Piel,
Hiphil, & Hithpael. ut צו tsau, pro
צוה savve, præcipe: הרב herev, pro
הרבה harve, multiplica: התחל hithchal, pro
התחלה hithchalle, ostende te ægrotum.

Appendix quinta

De quiescentibus Lamed He.

1 Præteriti tertia fæminina singularis,
& tertia pluralis sæpe mutant He in Iod
mobile, ut חסֵה chasajū chasaja,
pro חסָה chasū chasehah. Rejecto n
fæm

fæminino interdum manet solum ח, ut
 נְשָׁתְּךָ nghasath, fecit. Iod loco ה radicalis possum non semper exprimitur, ut בְּנָתְךָ banita, ædificasti. Inuenitur נ pro ו in voce רְצָאתִי ratsiti, acquieui.

2 Benoni in regimine mutat segol in i se re, ut פְּלָאַת nghose pele, faciens mirabile. Interdum ה mutatur in jod quiescens in chiric gadol, ut פּוֹרִי pori, fructū ferens: cuius fæmininum פּוֹרִיה porija (vbi tamen secunda radicalis etiam sceua admittit more perfectorum, ut יְוִטִּיה inghoteja, diuertens.) Interdum in ח, ut פּוֹרָת porath, fructum ferens.

3 Paul interdum degenerat in quiescentia Lamed aleph, ut תְּלוֹאָם teluim, suspensi.

4 Infinitius sub literis בְּכָלָם biclam, tantum terminationem ח orh admittit, quæ sine illis rarer est. ה sape mutatur in א, ut רְצָא ratsō, ambulare: ו in van cholem, ut רְאוּ rao, videre, ו addita paragogica יְחֻזֵּה charon, excandescere.

Legitur etiam רָאוּה raava, videre, ut אֶחֱבָה ahava, amare.

5 Imperatiuus sub prima gutturali habet patach sceua, ut הַלְעֵי nghale, ascēde, vel segol sceua, ut נְעֵי nghenu, canite. At נְעֵי בְּנֵי benghaju, quærite, perfectorū more, ut חַלְשֵׁי scielachu, licet habeat Iod pro He. Unum est cum segol sub secunda radicali, ut וְחוֹתֵה vechje, & viue.

6 Futurum ob gutturalem hæc puncta habet, ut יְחִזְהֵה iecheze echeze. Quando y prima radicalis est, literæ iten, sæpius scribuntur cum patach, אֲ futuri cum segol, ut הַלְעֵן enghale, ascēdam, הַלְעֵי janghale, ascendet.

7 Quædam in plurali mutant ה in Iod mobile, fiuntq; perfectis similia, ut וּכְלוֹן ichlaju, deficient, יְחִסְנֵי jechsaju, sperabunt, יְתַחְתֵּן isctaju, bibent, יְרוֹן irvejun, irrigabuntur. Sic אֶחֱמִיה ghemaja, sonitum efficiam, cum ה paragogico, pro אֶחֱמָה eheme. Porro in futuro frequenter tollitur ה, præserium si וְnu conuersiu-

uersuum præfigatur. Tunc autem segol secundæ retrahitur ad primam radicalem, & literæ אִתְן etan sortiuntur chiric, ut יַקְנֵן vajiken, possedit, vel tsere, ut קָרְבָּן tephon, aspicies, וְאֶפְנָן vaephen, & declinaui. Quod si radicis prima vel secunda sit gutturalis, loco illius segol retracti ponitur patach, ut לְעַל vattanghal, & ascendit, יְעַל vajjanghan, & respondebit, שְׁעַל vajjanghas, & fecit, כְּחַר vattahar & concepit, מְחַר vattachaz, & aspexit. Atq; hoc ipsum patach sub אִתְן etan mutatur, ob majorem distinctionem, in camez, ut לְיַחַל vajachal, & ægrotauit, חַזְקָה achaz, videbo.

8 Præterea, majoris celeritatis causa, secuantur duæ radicis literæ reliquæ, & futurum fit monosyllabum, ut וְתַבְקֵחַ vattevc, & fleuit, וְיַשְׁבֵךְ vajiscb, & captiuum duxit, וְיִשְׁאַל vajiesct, & bibit. Hoc autem fieri solet, quando secunda thematis est una ex literis בְּגָד בְּפָת begad cephat, aut v, ut וְיַסְׁבֵּת jesct, declinabit.

9 Simile quoddam habet vox admodum frequens in hac coniugatione, ut זירא vaijare, & vidit, וַיְחִדָּשׁ vajichad, & lætatus est, à חֲדָה chada.

Miphas.

1 Præteritum habet etiam chiric longum, ut נִקְנִיתָם niknitem, posselli estis, נִקְנִינָו nikninu, posselli sumus. Illud נִחְרֹו nicharu, irati sunt, pro נִחְרֹו necheru.

2 Benoni format interdum fæmininum per תֵּן, ut נִבְנִיתָה nivneth, quod ædificatur.

3 Infinitius, & Imperatius inueniuntur cum figuratio[n]o נִגְלָה niglo, reuelari & reueletur, נִרְמָת nidmoth, succidi, & succidatur.

4 Futurum reperitur abjecto הֵן, & seruatis iisdem punctis, ut יְקִין ikkan, possi-debitur, יְרָא jera, videbitur. Quod si secunda su[er]n, pro camets ponitur patach, ut חַפְּצִי immach delebitur, חַזְּצִי iddu-chu, impellentur, חַלְצִי tenghalu, &

præ-

prater normam ḥyun tenghalu.

¶ies.

1 Præteritum ubique etiam Iod quiescens in tñere habere potest, ut כִּסְוִתִּי cissesti, feci operire, וַיְהִי kivveta, expectasti.

2 A verbo שָׁמַחַת sasa, diripuit, legitur תְּשִׁוְתִּי soleti, diripui, pro טְסִוְתִּי sussesti, ubi שְׁ ponitur pro דֵּ, cholem pro chiric, plane anomalū est. Alij ad Poel referunt.

3 Benoni masculinū reperitur interdum cum tñere, ut מִזְרָה mezare, dispergens.

4 Infinitivus quandoque mutat ה in jod, ut חֲפִין chacce, expectare. Ipsumque ה quiescit etiam in cholem, ut הַיְקָרְבָּו, expectare.

5 Imperativi ultima inuenitur cum segol, ut רְבָה rabbe, multiplica. Excidente autem ה remanet prima syllaba, ut נְגָל gal, reuelata. Illud דְּלִוּ daliu, eleuate, perfectum est, habens jod pro ה, ut sæpe jam dictum est. At עֲרוֹנָה ngharu, exinanite, שְׁחַנְשָׁה chaschu, racete, virumque Millel

præt

6 *Futuri* & *venit aliquando cum segol
scena, ut אָזְרָה ezara. Illud תְּדִמּוֹן cedam-
jun, assimilabitis, perfectum est: quia
jod est loco ה vt יְחַפֵּן iechappeū, occul-
tabunt, cum & pro ה, à חַפֵּן chapha, oc-
cultauit. Vox אֲרִיוֹן arajjavec, rigabo-
te; præter anomala puncta habet litera-
rum metathesin à רְחוֹת rivva, rigare. Re-
gulare esset אֲרֹוֹךְ aravvec. Futurum deni-
que per apocopen abjecto ה, ut תְּכַס te-
chas, operies, אֲכַס achas, opériam, &
cum camets, ut וַיְהִי vajetau, & designa-
bat.*

q̄sias.

I Præteritum inuenitur cum camets ca-
ton, ut בְּלֹגֶת collu, finiti sunt: & cum
cholem, quando secundā respuit daghes, ut
הַזָּרָה hora, cōceptus est, הַמִּזְרָחָ docha,
expulsus est. In aliis vix semel, ut הַזָּנָה
hoga, remotus est, הַזְּנוּה zuana, forni-
catus est, prorsus anomalum cēseior, cūm
habeat sciurec, & daghes accentu conse-
quen

quente. Rarius hic reperitur chiric, ut
קְנִיתָ kunnita.

2 Benoni, ut זָרָה zore, ventilatus, cum
cholem propter רַ.

Chiphis.

1 Præteritum subfiguratio non tan-
tum habet chiric, sed etiam segol & pa-
tach, etiam si gutturalis non sequatur, ut
הָגְלָה hegla, migrare fecit, הָרְאֵתִי ha-
reeti, feci videre. נְhabet etiā isere, pre-
sertim sequente gutturali, ut הָעֲלָה he-
nghala, fecit ascendere. Secunda radi-
calis etiam recipit chiric, ut הָגִילִתָּה higli-
ta, migrare fecisti. In tertia fæmine a ser-
uile הָ transit in ח, ut הָרְצָתָה hirtzath, pro
הָרְצָה hirtsecha.

2 Paul inuenitur etiam cum camez ca-
ton, ut מְפֻנָּה mophne, obuersus, & hu-
jus loco cum cholem, ut מְוֹרָאָה morea,
fœdata.

3 Infinitius usurpatur cum chiric præ-
teriti, ut הָקָצָת hikisoth, abradere. Exit
etiam in camez, ut הָרְבָּה harba, multi-
plic

plicare. Cerundia sine ה conjugationis, ut
in aliis ordinibus, ut לְמַרְות lamroth, ad
irritandum, pro לְהַמְּרוֹת lehamroth.

4 Imperatiuus ob defectum radicalis ה
effertur per duplex segol, ut הָרֵף hereph,
define, pro הָרֵף harpe: vel per duplex
patach propter primā gutturalē, ut הָעֵל
hanghal, fac ascendere: vel cum uno se-
gol sub ה formatiuo, propter secundam gut-
turalē, ut הַתְּה hetangh, errare fac.

5 Futurum rejecto ה recipit duplex se-
gol, ut יְרֵב ierev, multiplicabit: vel du-
plex patach, si prima si gutturalis, ut יוּל
vajjanghal, & ascendere fecit, וְעֵל וְ
vaanghal, & ascendere feci.

6 Quòd si secunda thematis sit radica-
lis, manebit etiam segol, ut יוּתְה vajje-
thangh, & errare fecit, חַמְּתָה temach,
delere facies. A quo etiam חַמְּתִי tem-
chi, delere facies f. pro חַמְּתִי tamchi.

7 Porrò futurum illud monosyllabum
per apocopen breuitatis causa inuenium,
nempe in iis, in quibus secunda est una ex

בְּגָד begad chephat, וְבֵל p' hichâ
bet patach, ut יְרַד iard, dominare fa-
ciet, וְיִפְתַּח iaphit, dilatabit, וְיִאַשְׁק' po-
tabit, וְיִאַסְׁט' iaset, declinare faciet. Sic
וְיַרְא vajare, & ostendit. Hoc tamense-
mel duntaxat in Hiphil reperitur, in Kal
sæpiissime:

Hophas:

1 Præteritum הָעַל honghala, ob-
latus est, scribitur per cholem pro camets
caton (quod in Hophal ponendum est ob
primam gutturalem) ut dilatetur וְהַגְלָה.
hogla, translata est, bis reperitur pro
הַגְלָתָה hogletha.

Hithpacl.

1 Præteriti secunda persona habet etiam
chiric, ut תְּקִנְתִּית hitkannita, possedisti.

2 Benoni cum isere reperitur, ut מְשֻׁתָּחֶת
misetae, obstupescens, à הַנְּשָׁעָן sciaa.

3 Imperatius defectius, siue cum apo-
cope, sic formatur, הַתְּחִלָּה hithchal, simu-
late ægrotum: & cum camez, וְהַתְּחִלָּה
hithchal. Illud חֹכְם hizzaccu, mundi

estote, *v*surpatur *prō* הַזְרָבּו hizdaccu, *z*acha, mundare. *C*ur autem hic est
r, & quidem transpositum, vide superius.

4 Fururum inuenitur abjecto נ, נִקְרָתִי itkan, possidebit se ipsum, נִתְגַּל itgal, reteget se ipsum. *H*abet etiam in fine camez, *u*t תְּהִגֵּר thithgar, certabis, תְּחַלֵּitchal, simulabit se ægrotum.

CAP V T. V.

De verbis compositis, polysyllabis,
& anomalis.

Vinque sunt ordines compositorum verborum. Primus est eorum, quæ componuntur ex defectiuis Pe nun, & quiescentibus Lamed aleph, quæ solùm sunt quatuor נָבָא & נָשָׁא naua, naca, nasa, & nasa, infregit, percussit, culit, & seduxit.

2 Secundus eorum, quæ compónuntur ex defectiuis Pe nun, & quiescentibus Lamed he, quæ sunt duodecim,

decim, נָעַח נְסָחָה נֵלֶה נְכָה נְטָה נְזָה נְוָה
 נְעַח נְסָחָה נֵלֶה נְכָה נְטָה נְזָה נְוָה nasa, nasa, nala, naca,
 nata, nacha, naza, nata, naha, nada, na-
 scia, naka, volatuit; tentauit, perfecit; per-
 cusit, inclinauit, duxit, aspersit; habitauit;
 lamentatus est, elongauit; oblitus fuit; in-
 nocens fuit.

3 Tertius eorum quæ constant ex
 Pe jod, & Lamed aleph, quæ solùm
 sunt duo, יְצָרָה jare, jaſa, timere; e-
 gredi.

4 Quartus eorum, quæ constant
 ex Pe jod & Lamed he, quæ sunt sex;
 וְרָה & יְגָה יְדָה יְנָה יְעָה יְפָה jaga, jada, ja-
 na, jangha, japha, & jara, dolore affici;
 proicere, opprimere, remouere, pulchrum
 esse, & projicere.

5 Quintus eorum; quæ constant
 ex Pe aleph, & Lamed he, quæ sunt
 septem, אֲנָה אֱלֹה אָבָה אַתָּה אָרָה &
 אֲפָה ana, ala, ava, ava, atha, ara, & apha;
 lugere, jurare, cupere, concupiscere, venire,
 colligere, & coquere.

6 Hæc omnia, quod attinet ad primam syllabam, sequuntur conjugationes verborum Pe nun, vel Pe jod, vel Pe aleph: quod spectat ad secundam, sequuntur formam quiescentium Lamed aleph, aut Lamed He, eorum videlicet verborum, ex quibus composita sunt.

7 Vnum solum est discrimen, quod hæc composita non patiuntur defectum primæ radicalis in infinitivo, & imperativo, ut ipsa simplicia patiebatur. nec enim dicimus à verbo נָתַת nata, in infinitivo נִתֵּה toth, sed נִתְּנָה netoh, & sic de cæteris.

Exceptio.

Excipiuntur duo, נָשָׁה & נָזֶן nasa, & jatsa, quæ infinitivum, & imperativum aliquando habent cum defectu primæ radicalis, hoc modo: Infinitivus שָׁאת besheth, biseeth, chiseeth: Imperativus שָׁאֵת shai'et sa, seu, sei, seena.

8 Verba quatuor, vel quinque litterar

terarum, paucissima sunt: suntq; fe-
re omnia ex duplicatione prime syl-
labæ aliorum verborum, ut γεγονέ
scianghasciang, oblectauit, fit à שָׁבַע scia-
ngha, בְּלִגְלָל ghilgal, volvi, fit à גָּלָל galal,
יְפִיכָה jophjapha, pulcher factus est, fit à יְפֵה japha, חָמָר chamarmar, turbatus
est, fit à רָמָר chamar.

9 Quæ ex literis dissimilibus con-
stet, non sunt fortasse nisi duo, כְּרָסֶם
chirsem, demolitus est, & כְּרָבֵל chirbel,
indutus est, quorum utrumq; est con-
jugationis Piel.

10 Verba anomala, quæ sæpe oc-
currunt, duo sunt, נָתַן natan dedit,
quod est utrinque defectuum, &
נִתְחַנֵּה hisctachaua, adorauit, quod de-
ducitur à תְּחַנֵּה sciacha, & solùm in Hi-
thpael conjugatur. Vtriusque infle-
xionem obrudiorum commodita-
tem hic subjiciemus. Kas

נָתַן נִתְחַנֵּה Præteritum.

נָתַתָּם נִתְחַנָּתִי

N 3 נָתַנוּ

Infinitiuus. Futurum.

הנתן

בנה

בנה

לנה

Imperatiu.

הנתן

Futurum.

אנתנו

ינתנו

תנתנו

גננתנו

וירנתנו

תנתנו

תנתנו

תנתנו

תנתנו

Hophas.

Futurum.

אנון

Nihil aliud
reperitur hu-
jus verbi.

אתנו

וינו

תנו

נתנו

ויתנו

מתנתנו

תנו

תנתנו

נתנו vel

נתנו

נתנו

נתנו

נתנו

Benoni.

נתנו

Paul.

נתנו

Infinitiuus.

vel

תנתנו

Aliphas.

נתנו

תת vel

נתנו vel

תת

הית

vel	וִשְׁתַחֲווּ Benoni.	וִשְׁתַחֲווּ	מִשְׁתַחֲוָה	מִשְׁתַחֲוָה	וִשְׁתַחֲוָה
vel	מִשְׁתַחֲווּ תְּשַׁתְחֹוּ Infinitivus.	מִשְׁתַחֲווּ	מִשְׁתַחֲווּ	מִשְׁתַחֲווּ	מִשְׁתַחֲווּ
	וִשְׁתַחֲוו Imperativus.	וִשְׁתַחֲוו	נִשְׁתַחֲוֹת	הַשְׁתַחֲחוֹת	הַשְׁתַחֲחוֹת
	וִשְׁתַחֲוו תְּשַׁתְחֹו Future.	וִשְׁתַחֲוו	תְּשַׁתְחֹו	הַשְׁתַחֲחוּ	הַשְׁתַחֲחוּ
	וִשְׁתַחֲוו תְּשַׁתְחֹו	וִשְׁתַחֲוו	אֲשַׁתְחֹו	אֲשַׁתְחֹו	אֲשַׁתְחֹו

i. Inueniuntur etiam in scripturis aliquot voces compositæ ex variis conjugationibus, quæ inter anomala referri possunt, ut Numer. i. legimus *hōthpakkēd*, numeratus est, quod est compositū ex Hophal, & Hithpael. Item Psal. 7. וְרֹדוֹף *iraddoph*, persequetur, quod est cōpositum ex Kal, & Piel. Sed hęc omnia ex Thesauris, & ex usu petenda sunt.

CAPUT VI.

De affixis verborum.

Quemadmodū nomina recipiunt
affixa pronomina, & propterea
nonnullam patiuntur punctorum
mutationem, ita quoque & verba: ut enim
ex הַבָּרְךָ dauer, & הַכָּא fit הַבָּרְךָ devar-
ca, verbum tuum, sic etiam ex הַפְּקָדָה
& הַפְּקָדָה fit הַפְּקָדָה pekadca, visitauit te.
Sunt autem obseruanda tria, antequam
de singularum personarum, quæ verbis
conueniunt, affixis dicamus. Initio scien-
dum est, solis actiuis verbis affixa proprie-
conuenire; siquidem affixa omnia verbis
adjuncta conueniunt personæ patienti, quæ
sola verba actiua post se habere solent: nec
enim dicimus, disco te, sed solum, doceo te.
Itaque de passiuis conjugationibus, id est,
Niphal, Pual, Hophal, & Hithpael, nihil
hoc loco dicendum erit. Sunt tamen hic
duæ exceptiones.

2 Prima, infiniti orum passiuorum: quæ
quoniam interdum funguntur vice nomi-
num, affixa quoque eis raro, recipiunt, ut
הַבָּרְךָ בְּיֹום הַבָּרְךָ bejom hibbaream, in die
creari.

creari eos, id est, in die creationis eorum.

3 Altera exceptio est neutrorum, quæ interdū habent affixa: sed tunc debet sub-intelligi commoda aliqua præpositio, ut נָגַר jegurca, non significat habitabit te, sed habitabit tecum, ponitur enim וְ pro וְ nghimmea.

4 Deinde sciendum est quinque esse affixa, quæ solis verbis נָה נָנוּ נָנָה que quæ solis verbis jū-
ad junguntur, videlicet: me eum eum eam eam guntur.

pro quibus adjunguntur נָנוּ נָנָה
nominibus,-----{ me nos cum eam
quamquam ה reperit uret iam in nominib-
us, sed solum in numero multitudinis, ut
הַבְּרִיחָה deuareha, verba ejus. Præterea
quiescentia Lamed he, recipiunt etiam וְ
hu, more verborum, ut in Psalm. 5. ver. 5.
Non est בְּפִוְהָ bepihu, in ore ejus, pro
eorum, rectum, &c. Porro וְ nu, וְ na
in omnibus modis, & temporibus locum
habent præterquam in præterito.

5 Postremò sciendum est ex tribus per-
sonis verborum, tertiam recipere omnia af-

fixa, quæ sunt omnino decem. Dicimus enim, visitauit eum, eam, te, m.g. te, f. gen. me, c.g. eos, eas, vos, m.g. vos, f.g. nos, c. gen. Secundam verò non admittere nisi sex. nō enim recte dicimus, visitasti te, m.g. vel te, f.g. vel vos, m.g. vel vos, f.g. sed solum visitasti eum, eam, eos, eas, me, nos. Primam denique admittere tantum octo: non enim dici potest, visitaui me, vel nos: sed solum, visitaui eum, eam, eos, eas, te, m.g. te, f.g. vos, m.g. vos, f.g. Nunc ad singulas personas veniamus.

De Præterito Kal.

Detertia persona singulari.

6 Tertia persona singularis numeri masculini generis cum omnibus affixis mutat camez primæ literæ in sceua: & patach secundæ literæ in camets, præterquā cum affixis בְּנֵי, ubi remanet patach: proximè ante affixa ponuntur eadem pucta, quæ in nomine דָבָר davar, exceptis affixis הַזֶּה, ante quæ ponitur camez, & affixo נִזְבְּנִי ante quod ponitur patach. In verbis qui-

scen-

sc̄ribus Lamed he, quia cum affixis perditur ultimum he, fit punctorum retrogradatio, ita ut camez secundæ ponatur sub prima, & sc̄ena primæ euaneat: dicimus enim אלה galahu, non אלה ghelaha-hu. Ante affixum idem pūctum manet, quod ante a erat, ut אלה gala, cum affixo primæ personæ, fit אלה galani.

De secunda singulari.

7 Secundæ persona singularis masculina mutat ubique camez primæ literæ in sc̄ena, & patach secundæ literæ retinet plerunque, interdum tamen mutat in chiric. Proximè ante affixa ponuntur puncta cadem quæ in tertia persona.

De prima singulari.

8 Prima persona singularis communis generis mutat camez in sc̄ena, & retinet suum patach. Ante affixa proximè ubique manet chiric, ut antea.

De tertia persona plurali.

9 Tertia persona pluralis communis, mutat ubique camez primæ literæ in sc̄ena,

& scēua secundæ in camets, & ante affixa semper habet sciurec.

De secunda plurali.

10 Secunda pluralis masculina nulla puncta mutat, sed solum abjecto ultimo loco ejus recipit sciurec, proxime ante affixa.

De prima plurali.

11 Prima pluralis communis generis mutat ubique camets primæ literæ in scēua, & retinet suum patach secundæ literæ: ante affixa nihil additur, sed manent literæ, & puncta, quæ antea erant.

De tertia singulari fœminini generis.

12 Tertia singularis fœminini generis mutat ubique camets primæ literæ in scēua, & scēua secundæ literæ in camets: interdum etiam, sed raro, in patach, & more fœmininorum nominum mutat ultimum he in tau: si autem sequatur affixum in etiam he affixi vertitur in tau, & ne duo tau concurrant, primum abycitur, & ejus sign.

signum infigitur daghes in sequenti. Pròximè antè affixa ponuntur eadem puncta, quæ in nomine fœminino נָדָקָה tñedaka.

De secunda singulari fœm.

13 Secunda singularis fœminini generis mutat ubique camets primæ literæ in sceua: & retinet suum patach secundæ literæ, & sub tertia radicali similiter retinet suum sceua quiescens. Pròximè autem ante affixa chiric longum adsciscit.

De secunda plurali fœm.

14 Secunda pluralis fœminini generis, eodem prorsus modo se habet, quo secunda pluralis generis masculini.

De Benoni, & Paul.

15 Participia, quemadmodum in inflexione sequuntur regulas nominum, ita etiam in affixis, & punctorum mutatione: & siquidem habet affixa propria verbis, explicantur ut nomina. Exemplum erit נְבָנִים pokedehu, visitans eum, פְּנַדְךָ pokedo, visitator ejus.

De

De Infinitiuo.

16 Infinitiuus formæ tipּ pakod mutat ubique camez in camez chatuph, & cholem in sceua, ut tipּ pokdo, visitare eum: si tamen sit gutturalis secunda thematis, sub ipsa camez chatuph, & sub prima thematis camez, ut אַהֲבוּ ahovo, amare eum.

17 Infinitiuus autem formæ tipּ pekod retinet sceua primæ literæ, & mutat cholem secundæ in camez chatuph; ut פְּקָדְכִּן pekodchen, pekodchem, pekodca, nec plura recipit affixa, quam haec tria.

18 Infinitiuus formæ חַפְּצָה petach, seruat sceua primæ literæ, nisi sequatur alterum sceua: tunc enim mutatur in chiric: patach autem secundæ cum affixo וּ veritur in camets, cum affixis בְּנֵי ma- net immotum, cum cæteris omnibus mu- tatur in sceua.

19 Denique infinitiuus formæ מְשׁוֹךְ meschioach sub prima retinet sceua, sub sec-

secunda vertit vau in camez, sub tertia
accipit camez chatuph, ut קְרַבָּ מֵשְׁכִּיא-
choca.

20 Est autem obseruandum, infinito-
rum affixa, tum actiue, tum passiuè expo-
ni posse: si quidem קְרַבָּ pokdo, significare
potest, visitatio ejus, siue visitatio refera-
tur ad eum, qui visitat, siue ad eum, qui
visitatur: exceptis tamen קְרַבָּ, נְהַנָּה, בְּנִי, que
solum patienti conueniunt.

De Imperatiuo.

21 Secunda persona singularis masculi-
na sequitur normā infinitui formæ פְּקֻדָּה
pakod: ceterae personae nihil mutant.

De Futuro.

22 In toto futuro manent immota pun-
cta sub literis אַתָּה etan, nisi illud pūctum
sit camez: tunc enim vertitur in sceua. I-
tem immota manet puncta sub prima ra-
dicali. cholem autē secundā radicalis ver-
titur ubique in sceua, præterquam cum
affixis וְ, כְּ, בְּ, וְbi mutatur in camez
chatuph: si vero sub secundā radicali non
sit

*sit cbolem, sed patach: idem erit judicium,
quod de infinitivo formæ פָתַח peshach.*

De Piel.

23 In conjugatione Piel nihil peculiare occurrit, nisi quod ubique tsere secunda radicalis vertitur in sceua, praeterquam cum affixis, נ, בְם, בֵן, וּbi vertitur in segol, ut פִקְדֹו pikkedo, visitauit eum, פִקְדָךְ pik kedca, visitauit te:

De Hiphil.

24 In Hiphil nulla mutatio fit, nisi in verbis quiescentibus nghajin vau, ubi tsere literæ he vertitur in chateph segol, ut הַבִּינוּhevino, & tsere literæ o in Benoni, vertitur in sceua, ut מִבִּינוּmevino, & camez literarum אֶוּoth etan in futuro vertitur similiter in sceua, ut יִבִּינוּjevino.

25 Paradigma Affixorum:

Præteritum Kas.

פִקְרָה	פִקְרָנִי	פִקְרָה
פִקְרָה	פִקְרָם	פִקְרָה vel פִקְרָהו
פִקְרָה	פִקְרָכְם	פִקְרָה
פִקְרָבָן	פִקְרָנוּ	פִקְרָה פִקְרָה

פְּקָרְנוּבָן:	פְּקָרְוָם	פְּקָרְתָּה
פְּקָרָה	פְּקָרְדּוֹבֶם	פְּקָרְתָּהוּ
vel פְּקָרְתָּהוּ	פְּקָרְדוֹנוֹ	vel פְּקָרְתָּהוּ
פְּקָרְתוֹ	פְּקָרְדוֹתָה	פְּקָרְתָּנִי
פְּקָרְתָּה	פְּקָרְדוֹתָךְ	פְּקָרְתָּמָם
פְּקָרְתָּנִי	פְּקָרְדוֹן	פְּקָרְתָּנוֹ
פְּקָרְתָּמָם	פְּקָרְדוֹבָן:	פְּקָרְתָּתָה
פְּקָרְתָּכְם	פְּקָרְדוֹתָם	פְּקָרְתָּנוֹ
פְּקָרְתָּנוֹ	פְּקָרְטוֹוָה	פְּקָרְתָּי
vel פְּקָרְתָּהָה	פְּקָרְתוֹנוֹ	vel פְּקָרְתָּנוֹ
פְּקָרְתָּהָה	פְּקָרְתוֹנוֹ	פְּקָרְתָּנִירָה
פְּקָרְתָּהָה	פְּקָרְתוֹם	פְּקָרְתוֹנָה
פְּקָרְתָּמָה	פְּקָרְתוֹנוֹ	פְּקָרְתוֹנִים
פְּקָרְתָּמוֹ	פְּקָרְתוֹתָה	פְּקָרְתוֹנִים
פְּקָרְתָּבָן:	פְּקָרְתוֹנוֹ	פְּקָרְתוֹנִיכְם
פְּקָרָתָה	פְּקָרְנוֹ	פְּקָרְתוֹנִיחָה
vel פְּקָרְתוֹנוֹ	פְּקָרְנוֹהָ	פְּקָרְתוֹנִיחָה
פְּקָרְתוֹנוֹהָ	פְּקָרְנוֹתָה	פְּקָרְתוֹנוֹ
פְּקָרְתוֹנִי	פְּקָרְנוֹתָךְ	פְּקָרְתוֹנִיבָן:
פְּקָרְתוֹמָם	פְּקָרְנוֹבֶם	פְּקָרָה
פְּקָרְתוֹנָם	פְּקָרְנוֹתָה	פְּקָרְוָהָוּ
פְּקָרְתוֹנִיכְךָ	פְּקָרְנוֹתָךְ	פְּקָרְוָתָךְ
פְּקָרְתוֹנִין:	פְּקָרְנוֹנָן	פְּקָרְוָנִי

Eadem punctorum ratio, quæ in

פְּקָרַתִּי pakadti. At פְּקָרַתְּךָן pekad-
tuhu, pekadten, &c. omnia more ma-
sculi ni פְּקָרַתְּךָם pekadtem.

Zenoni.

פּוֹקְרָת	פּוֹקְרָה	פּוֹקְרָךְ
פּוֹקְרָתוֹ	פּוֹקְרָה	פּוֹקְרָהוֹ
פּוֹקְרָתָךְ	פּוֹקְרָם	פּוֹקְרָהוֹי
פּוֹקְרָתָתְךָ	פּוֹקְרָה	פּוֹקְרָהוֹי
פּוֹקְרָתָנוֹ	פּוֹקְרָה	פּוֹקְרָהוֹי
&c.	Paul.	

Paul.

פָּקוּרָת	פָּקוּרִים	פָּקוּר
פָּקוּרָתוֹ	פָּקוּרִי &	פָּקוּד
פָּקוּרָות	פָּקוּרִיוֹ	פָּקוּדוֹ
פָּקוּרָתוֹן	פָּקוּרָה	פָּקוּרָה

Infinitius.

פְּקָדֵךְ	פְּקָדֵם	ז-
מְאוֹס	פְּקָדֵם	פְּקָודֵר
מְאַסֶּוּ	פְּקָדֵנוּ	פְּקָדוֹן
מְאַסְתָּה	פְּקָדָה	פְּקָדוֹה
מְאַסִּי	פְּקָדָה	פְּקָדוֹנִי
לְ	פְּקָדָה	פְּקָדוֹה
רְדוֹן	פְּקָדָה	פְּקָדוֹן
רְבָּחָה	פְּקָדָה	פְּקָדוֹנִי
	פְּקָדָה	פְּקָדוֹר

פתחך	משחכם	דרפכם
פתחכם	משחכון	דרפכו
פתחתך	פתח	משוחת
	פתחו	משוחך

Imperatiuuus.

פְקָרֹם	שְׁמַעַהוּ	פְקָרֹד
פְקָרֹנוּ	שְׁמַעַנִי	פְקָרֹדוּ
פְקָרֹתָה	גָּאֵל	פְקָרֹתָה
פְקָרֹנוּ	גָּאֵלָהוּ	פְקָרֹנוּ
פְקָרֹוי	גָּאֵלָנִי	פְקָרֹנִי
פְקָרֹיאָה	גָּאֵלָסֶן	פְקָרֹם
פְקָרֹנִי	אָהָב	פְקָרֹנוּ
פְקָרֹים	אָהָבָהוּ	פְקָרָה
פְקָרֹינִי	אָהָבָהוּ	פְקָרָה
פְקָרֹתִה	פְקָרֹדוּ	פְקָרָנה
פְקָרֹיןִי	פְקָרֹדוּהוּ	פְקָרָנוּ
	פְקָרֹנוּ	שְׁמַעַ

pe^kodna tātūm recipit pro=
omina separata.

Futurum.

וְפָקָרָם	וְפָקָרָנוּ	וְפָקָרָל
וְפָקָרָם	וְפָקָרָךְ	וְפָקָרָה
וְפָקָרָנוּ	וְפָקָרָנִי	וְפָקָרָהוּ

יִפְקָרֹה	וַיִּשְׁמַע	וַיִּפְקָרֶה
יִפְקָרֹה	וַיִּשְׁמַעְתָּה	וַיִּפְקָרֶתָה
יִפְקָרֹכֶם	וַיִּשְׁמַעְתָּהּ	וַיִּפְקָרְנָה
יִפְקָרֹה	וַיִּגְאַלְתָּה	וַיִּפְקָרֵךְ
יִפְקָרֹכֶן	וַיִּגְאַלְתָּהוּ	וַיִּפְקָרֵנוּ
	וַיִּגְאַלְתָּךְ	וַיִּפְקָרֵבָנוּ

Cætera omnia huius personæ
ipkedu, ut imperatiu. פִּקְדּוֹ pikdu.

C A P. V I I.

De literis Paragogicis.

 D perfectam cognitionem nominum , & verborum, sciendum est quinque esse litteras , videlicet אֵהָיוֹ ehəyəion , quæ paragogicæ , siue addititiæ nominantur , propterea quod interdum cum nominibus , cum verbis , solius euphoniacæ causa , superadduntur : & quidem n inuenitur Ecclesiastæ 11. in voce יְהוָה iehu , erit : vbi sciurec est loco chiric longi : sic enim esse debuit , יְהִי jehi .

2 He inuenitur frequenter in voce *lajela*, nox. Item in infinituō, & imperatiuō: sed mutantur tunc puncta eo modo, quo propter affixa, ut זכרה לפקדה *le pokda*, ad visuandum, זכרה ליזרכראלי, memento mei. Denique etiam in futuro, ut אשבנה *escena*, habitabo, נסמה *nismecha*, latabimur, יחיש *jachiscia*, accelerabit.

3 Iod additur interdum nominibus adjectiuis fœminini generis, ut מלאathi, plena, pro מלהאתי *melea*. Item Benoni, & Paul, ut יושבי *joscievi*, pro יושב *josciev*, sedens, & ננכתו *ghenua*ti, furto, ablata, pro ננכתה *ghenuva*. Item in infinituō, ut להושיבי *lehoscivi*, pro להושיב *lehosciv*, ad habitare faciendum. Denique inuenitur lib. 2. Regum, ca. 13. versu 20. in media voce אמינוּן *Aminon*, pro אמן *Ammon*. Num Amnon frater tuus? &c. Et lib. 1. Esdræ, cap. 10. versu 16. לזרוֹשׁ *ledarjosc*, pro שׁ *li-drosc*, ad quærendum: sed priori in lo-

co contéptus gratia additū videtur.

4 Vau redundant in illa voce חַיָּה
chaietho Genesis i. pro חַיָּה chajath.

5 Denique nun additum reperitur
frequenter tertiae personæ præteriti
pluralis numeri, vi יְרָאָה jadenghun, co-
gnouerunt. Item in infinitivo, vt בְּאֵבֶן
ירְכֹּון, in pereñdo: & futuro, vt יְרָאֶנּוּ
idrecun, tendent, תְּדַרְכּוּ thidrecun, tende-
tis quod etiam accidit si sequantur
affixa, vt יְכִבְדֵּנִי jecabbedaneni, pro
jecabbedani, honorabu me. Atque
hæc de verbis & nominibus.

P A R S Q V A R -
T A , Q V Æ E S T D E
R E L I Q V I S O R A T I O -
*nis partibus, & de
Syntaxi.*

C A P V T I .

*De Aduerbio, Præpositione, Con-
juncti-*

junctione, & Interiectione.

Estat **מִלְהָ** *milla*, hoc est, di-
ctio, quæ quatuor alias cō-
pletebitur partes orationis,
Adverbium, Præpositionem, Con-
junctionem, & Interiectionem. Ad-
verbia tot sunt apud Hebreos, quæ
apud alias nationes, quæ hoc ordine
iuxta varias significaciones numerari
possunt.

2 Loci. **בָּזֵק** *בָּזֵק* **שָׁפֶה** *שָׁפֶה* **פָּה** *בָּה*
hîc, huc, ibi illuc, inde, intus
vbi. foris, foras.
חוֹצֵץ *חוֹצֵץ* **אֵין** *אֵין* **אַיִלְכָה** *אַיִלְכָה* **אַיְךָ** *אַיְךָ*
hîc, huc, hinc illuc, illinc. vnde. quo. quo.
הַלּוּסָם *הַלּוּסָם* **כָּהֵן** *כָּהֵן* **פָּאוֹן** *פָּאוֹן*
huc, illuc.

הַפְּה.

3 Tēporis. **תְּמֻזֵּל** *תְּמֻזֵּל* **מִחרְתָּחֶת** *מִחרְתָּחֶת* **הַיּוֹם** *הַיּוֹם*
nocte proxima, mane, vesperi, nudius tertius,
שְׁלַשׁ-וֹסֶם *שְׁלַשׁ-וֹסֶם* **עֲרָבִי** *עֲרָבִי* **בָּזָקָרִי** *בָּזָקָרִי* **אַמְשָׁ**
tunc, nunc, quotidie, adhuc, iam, iampridem,
כְּבָדָרִי *כְּבָדָרִי* **עַזְהִינָּאִי** *עַזְהִינָּאִי* **אַזְקָעָה** *אַזְקָעָה*
id est semper, quando, quum, mox, postea,
אַחֲרָ *אַחֲרָ* **בְּתַחְזָם** *בְּתַחְזָם* **כַּי** *כַּי* **מַתְנִי** *מַתְנִי* **עַדְ** *עַדְ*

antea, antequam.

טראם

DE ADVERB. PRAEPP. &c. 21

forsan. an, si, ne forte.

16 Dubitandi. אָוְלוֹי אַם פֶּן seorsum, tantummodo, duntaxat.

17 Separandi. לְבַד simul, vna, pariter.

18 Congregandi. יְחִזְׁקֵיָהוּ יְחִידָה Hebraicè. Syriacè. Græcè. Latine:

19 Gentis יְוִנִּיתָר אַרְמִיתָר עֲבָרִיתָר
& cetera ad eundem modum.

20 Ex his aduerbiis pauca quædam suscipiunt affixa, hoc modo:

ecce illi. ecce ego. ecce tu. ecce ille. ecce.
הֵן הַנּוֹי הַגָּנוֹי הַפָּנוֹי הַנּוֹם.
sicut. non tu. non ego. non. ecce nos. ecce vos
הַכָּסָם הַפָּנוֹי אֵין אַיִן אַיִן כִּמוֹ
vbi tu. vbi sicut illi. sicut ego. sicut tu. sicut ille.
כִּמוֹהוּ כִּמוֹקָי כִּמוֹנָי כִּמוֹהָם אַיִה אַיִה.

21 Præpositiones ordine Alphabetico ita numerari possunt.

pro. propter. absque. iuxta. post. cum. אֶל
אַתְּ אַתְּ אַחֲרִי אַצְלָל בְּלָא בְּגַלְלִי בְּעַדְךָ
ante. extra. ultra. inter. propter.

בְּלָעֵדְךָ vel בְּעֵבֶור בֵּין חַלְאָה חֹזֵךְ בְּפָנֵיךְ
coram. a. ab. præter. propter. secundū. contra. è regione.

לְעַמְתָּה לְפִנֵּי לְמַעַן לְבַד. מִן גְּדֻרִי
pro. sub. cum. trans. super. circa. è regione.

גּוֹנְחָה סְבִיבָה עַל עַבְרִי עַמִּי תְּהִרְתָּה

22 Ex quibus præpositionib. nullæ sunt, quæ non recipiant affixa more nominum, & verborum; exceptis sex videlicet: בְּלֹא הַלְאָהָה חֹזֶן לִפְנֵי נָבָח עַבְרָכָה נְגַהֵר.

Appendix.

Quomodo autem puncta mutentur in præpositionibus ratione affixorum, satis diligenter in dictionariis explicatur. Illud tamen non videtur omittendum, ut recipere affixa more pluralium nominum, id est addendo jod post lamed, & præterea אל cum affixis omnibus mutare segol in isere, præterquam cum affixis כְּן cum quibus mutat segol in patac sceua, ut אלְיכֶם alechem elau. Porro præpositio לְ cum affixis כְּן mutat patac in patac sceua, cum aliis autem omnibus in camets, ut לְלִיכֶם עַלְיוֹן nghalechem, nghalau.

23 Coniunctiones numerantur omnino septem. Copulativa, וּ, etiam

etiam אָף , quoque Disiunctiva אֵז , vel , aut . Continuativa אָךְ , veruntamen , tam en . Causal is אִם , si , לֹלֶל lule , nisi . Rationalis בַּיִן , quia : לִמְעֵן lemanghan , ut : עֲקָבָה nghakev , יְזִין , propterea , אֲשֶׁר ascier , quod , quia .

24 Interiectiones sunt quinque . Interiectio-
nes quinq-
Dolentis , אָזְהָא אָזְהָא אָזְהָא heu : אָתְהָ ah . Gaudentis , אָהָא euge . Ex-
clamantis אָהָא הָוֵי Admirantis , אָזְקָה אָזְקָה quomodo Blandientis , & Rogantis
גָּאָה . אָפָּא . אָנָּחָה .

C A P . II.

De literis seruilibus .

Seribia , & præpositiones apud Hebræos partim con- stant ex integris dictioni- bus , de quibus hactenus locuti su- mus , partim ex solis quibusdam lite- ris , quæ seruiles ea potissimum de causa dictæ sunt .

Sciendū igitur est ex viginti dua- bus

bus literis Hebræorum, vndecim es-
Radicales. se radicales, & vndecim seruiles. Ra-
 dicales dicuntur illæ, quæ semper sunt
Seruiles. pars thematis, nec ullum alium ha-
 bent usum. Seruiles dicuntur eæ, quæ
 etsi quandoque pertinent ad ipsum
 thema, sæpius tamen deseruiunt vel
 loco præpositionum, atque aduer-
 biorum, vel ad personas, tempora,
 numeros, genera, aliaq; id genus in-
 dicanda. Porro seruiles literæ, his tri-
 bus nominibus trium insignium vi-
 rotum continentur, משהוכלב איתן etan, moscie, vecalev: reliquæ omnes ra-
 dicales sunt.

2 Et quoniam de iis literis multa
 suprà variis locis dicta sunt, hic par-
 tim per compendium repetemus,
 quæ alibi dicta sunt, partim etiam
 addemus, quæ supersunt dicen-
 da.

3 Primum est vna ex literis for-
 matiuis futuri. Secundum est vna ex
 form

formatiuis nominū verbalium. Tertiū est vna ex paragogicis.

4. Primum est ex formatiuis futuri. 2. ex formatiuis nominum verbalium. 3. ex paragogicis. 4. ex formatiuis pronominum. 5. est nota numeri multitudinis in nominibus. 6. est characteristica conjugationis Hiphil.

5. Primum est ex formatiuis futuri. 2. ex formatiuis nominum verbalium. 3. est nota generis fœminini in nominibus, quum additur ad finem.

6. Primum est ex formatiuis futuri. 2. est ex formatiuis nominum verbalium. 3. ex paragogicis. 4. ex formatiuis pronominum.

7. 1. Primū format Benoni in Piel, Hiphil, & Hithpael. 2. est ex formatiuis nominum verbalium. 3. ex formatiuis gerundiorum. 4. ex formatiuis pronominum. 5. ponitur pro

מִן min præpositione: tunc autem infigit daghes in sequēti ob defectum nun. dicimus enim מַשְׁקָם missiama-im, è cœlis, pro מִן min sciamaim: quod si litera sequens non sit capax daghes, ponitur tñere sub ø loco chiric, vt פָּרָץ meeret, è terra, pro מִן min ereis. Non desunt tamen aliquæ voces, quæ præter regulam, nec recipiant daghes, nec mutent chiric in tñere, vt תְּחַנֵּן michut, à filo: מְרֹדוֹן mir-doph, a persequendo. Sextum deseruit comparationi.

8. Primū ponitur pro אֲשֶׁר ascier, qui, quæ, quod, quia, vt, aliaq; id genus significans. Punctum ejus visitatum est segol sequente daghes, vel sine daghes, si litera sequens non sit ejus capax, vt בְּכָה scieccaca, quod sic: בְּלָעָה scienghalu, quæ ascenderunt. Præter morem tamen inuenitur v cum camets, vel patach, vel sceua, vt נְהָרָה quod ipse: נְמָרָה sciakanta, quod surrexiſti,

xisti חתנתש scieatta, quod tu. Pro quo ei-
tiā videtur interdū usurpari demō-
stratiuum , vt חַיְלָזֶה , vt Psalm. 9.
vers. 16. בְּרִטְחַת וְתִמְנָה berescieth zu ta-
manu, in laqueo, quem absconderunt: nisi
si dicas desiderari relatiuum , vt sit
תִּמְנָה tamanu , pro יְמִינָה scietamanu , in
laqueo hoc, quem absconderunt. 2. addi-
to Lamed, efficit articulum genitiui
לְsciel.

9 ה Primum est ex paragogicis. 2
ex formatiuis nominum verbalium
secundūm plerosque: tamen Rab.
Dauid Kimchi in Ioclem existimat
he nunquam formare nomina: & ra-
tionem adfert sanè probabilem. Li-
teræ enim nominum formatrices a-
deò necessariæ sunt , vt sine illis no-
men nihil omnino significet. Nam
si ex זִמְרָה mizmor, Psalmus , auferas
formatiuum verbalis זִמְרָה zemor, non
erit nomen. At omnia nomina, quæ
videntur habere he formatiuum , e-
tiam

tiam sine ipso he integra, & vera nomina sunt, ut לילְה & לילְ lail, & laila, nox, חדרְה & חדרְ cheder, & chadra, cubulum, & alia. 3. est nota generis fœminini, & fermè habet ante se camets cum accentu. 4. est signum demonstrativum, idemque valet apud Hebræos, quod articulus apud Græcos: & ferè tunc sub se requirit patach sequente daghes, ut הַבִּית habbaith, illa domus. quod si litera sequens non sit capax daghes, ponitur sub ה camets loco patach, ut הָעֵד hangheued, seruus, הַרְזֹעַה haronghe, pastor.

Exceptiones.

1 Excipiuntur litera ה, וְ וּ, ante quas ה demonstratum retinet suum patach, ut הַהִיכָּל hahechal, templū, הַחַלּוֹן ha-challon, fenestra.

2 Excipiuntur etiam literæ gutturales, quæ sub se habent camets in dictionibus non monosyllabis: nam ante eas, ה demonstratum plerumque habet segol, ut יְשֻׁעָה hengh

henghascian, fumus.

3. Excipiuntur denique literæ sceuatae, ante quas nō retinet suum patach, etiam si illæ non sint notatae puncto daghæs, ut זְהָבָה
hajeor; flumen. 5. præposita hæc literæ verborum participiis, gerit vicem relatiui, ut זְהָבָה hannirea, qui cernitur. 6. est nota admirationis, & interrogationis: & tunc recipit plerumque sub se patach sceua, ut זְהָבָה haze, num iste: ante gutturales autem, notatas puncto camets, requirit segol, ut זְהָבָה hehajetha zoth, num factum est hoc? ante easdem verò non notatas puncto camets requirit patach, ut בְּמִזְבֵּחַ haïsc camoni, num vir sicut ego? Sepiimum, ad finem dictionis hæc litera sæpen numero seruit loco præpositionis ad, vel in, ut מִצְרַיִם mitraima. in Ægyptum, מִצְרַיִם jamima, in dies. 8. interdum est aduerbium vocandi, sive articulus vocatiui casus, ut בְּשָׁמָן hassciamaim, ô cæli. 9. est figurativa coniugationis Hiphil,

Hophal, & Hiphael.

10 1 Primum est ex literis paragogicis. 2. ex formatiuis pronomi-
num. 3. est nota numeri pluralis in
verbis. 4. est nota copulativa signi-
ficans, & atque, autem, & s̄epissimè
præponitur ad initia librorum, vel
sententiarum, ornatus gratia, vt Ex-
odi 1. vers. 1. וְאֵלֹהֶיךָ veelle sciemoth,
& hæc sunt nomina. Interdum etiam si-
gnificat quia, vt Genes. 14. vers. 19.
Melechisedech proculit panem, & vinum,
וְהִיא כהן hehu cohen, ipse enim sacerdos
Et Gen. 30. vers. 27. ait Laban, וַיֹּאמֶר
וַיֹּבְרָכֵנִי וְהַזְּהָב Expertus sum, quòd benedixit mihi
Dominus. Significat quoque sic, ve
similiter, in libro Proverb. frequen-
tissimè, item, sed, certe, utrum, & hi-
similia.

11 punctum eius solenne est sceua-
tamen ante literas labiales, quæ sun-
תְּבֻמָּה bumaph, & ante sceuatas requi-

rit sciurec, quod pro vocali breui in ejusmodi locis haberis solet. Si tamen litera sceuata sit jod, abjecto sceua, ponitur chiric sub litera i, ut יְמִינָה וְיְמִינָה dextera, pro יְמִינָה וְיְמִינָה vejemin: ante literas autem gutturales affectas puncto rapto habet punctum simile, ut וְאַלְילָה veelil, & vanitas, & per contractionem abiicitur saxe ipsum punctum raptum, ut וְאַדְוֵנָה vadonai, pro וְאַדְוֵנָה vaadonai.

12 Quando etiam ex puncto rapto sub litera gutturali excidit sceua, similiter vau præcedens habet patach, vel segol sine sceua, ut וְעַבְרָהָן vanghase, & fac, וְחַסְדָּה veechse, & sperabo. Excipitur nomen אלֹהִים elohim, ante quod vau semper habet tsere, abieciro segol, ut וְאֱלֹהִים veelohim, & Deus. Quando vero vau coniungit duo nomina, & secundum est monosyllabum, vel habet accentum in penultima, semper sub se habet camets, ut

וְהַבָּעַד תְּהִלָּה vavohu, in anis & vacua.

13 Quintum, vau conuertit significationem præteriti in significacionem futuri, & è contrario. Conuertit quidem præteritum in futurum, quando præcessit aliud futurum, vel certè non præcessit præteritum: tunc autem vau versuum non distinguitur notatione à vau copulatiuo, id est, habet sceua, vel alia puncta, ut vau copulatiuū: sed hoc addit, quòd semper accentum reiicit in ultimam, ut וְהַבָּעַד וְשֵׁמֶן vesciamarti, & custodiam. Excipiuntur quiescentia Lamed he, que retinent accentum in penultima, ut וְגַלְוִתִּי vegaliti, & migrabo.

Futurum autem vertit in præteritum quando habet sub se patach sequente daghes, ut וְנִכְיָה vajamot, & mortuus est, quod tamen daghes excidit ex litera sceuata, euphoniae causa, וְנִכְיָה vaiehi, & fuit. Quòd si litera sequens non sit capax daghes, habet

camets loco patach, & accentum ab ultima ad penultimam retrahit, וְנִיְאָקָם, & surrexi.

14. Primum quidem est nota similitudinis, significans, sic, secundum, iuxta sicut. Deinde vero est nota conjecturalis, significans circiter, quasi. 3. est ex literis formatricibus pronominum. 4. ex formatricibus gerundiorum. Interdum adsciscit particulā וּ, & efficit integrā dictionem וְ camo, sicut, & tunc recipere potest etiam affixa, ut וְנִיְאָמַר camoni, sicut ego: וְנִיְאָמַר camocha, sicut tu, &c.

Proprium est hujus literæ, & duarum sequentium, ut non patiantur post se in demonstratiuum, sed eo rejecto, assumant punctum ejus, ut בְּחַשְׁמִים cassiam aim, sicut cæli, pro בְּחַשְׁמִים chehassiam aim, Puncta hujus literæ, & duarum sequentium, eadem sunt quæ vau copulatiui, eo excepto, quod propter literas sceuatas non

mutant sceua in sciurec, sed in chiric,
& ante literas labiales retinent suum
sceua.

15 ♪ Primum est articulus datiui,
ac genitiui casus, & interdum etiam
accusatiui. 2. est vna ex formatici-
bus gerundiorum. 3. seruit loco præ-
positionis significans, ad, in, propter,
&c. Recipit quoque affixa, ut suprà o-
stensum est in capite de pronomi-
ne.

16 ב Primum est vna ex literis for-
maticibus gerundiorum. 2. seruit
loco præpositionum, in, cum, ab, &c.
3. designare solet ablatium instru-
menti vel pretij, vt בְּכָסֶף קָנִיתִי beche-
seph kaniti, argento emi, בְּחַכְמַתְךָ עֲשָׂוֹת bechachmatcha asita
לְךָ חִיל lechail, sapientia tua parasti tibi virtutem.
Recipit hæc litera etiam affixa more
nominum, & verborum, vt בְּקָבֵבִי

בְּהַסְמָכָם בְּנָוִי בְּהַבְּדִיל בְּהַזְמָנָה בְּכָנוֹן

Appendix de permutatio-

ne siteraxum.

Sæpè, vel certè non raro, literæ in Bibliois permuntantur.

1 ♀ Ponitur pro ה, ut גְּבָתָא gavtha, eleuata est, נַּעֲנָה sciena, somnus. Et pro Iod, ut רְפָאָנוּ rippinu, curauimus, pro רְפִינוּ rippinu, & pro litera geminata בְּזֹא bazeu, diripuerunt, pro בְּזֹו ba-zezu.

2 ג pro ז, ut גְּהָה iste, pro זה.

3 ה pro א, ut הָזִיחָה hotsi, pro אַזְיָה otsi. educam בָּהּ veniens, pro באָ.

4 כ pro קְרִים כ, ut כְּרוּחָקְרִים cheruach kadim, in vento oriëtali, כְּדֵמִי chidme, in sanguinibus.

5 ס pro תְּנִינִים ת, ut תְּנִינָן tannaim, pro תְּנִינִין tannin, serpens, וַיַּרְשׁוּם vajegarescium, & expulerunt eas, scilicet filias Adia.

6 מ pro מְלָכִים מ, ut מֶלֶךְ melachin, Reges, יָמִין iamin, dies. sed hæc redolent Chaldaismum.

7 ש pro ט, ut יְסֻזָּר jasor, dominabitur, pro יְשֻׂרָּה. Huius literæ permutatio frequens

est in Sacris libris.

8 n p r o n , u t בְּנֵי vesciavath , & re-
uertetur. *Hoc in fæmininis frequentissi-
mum est , quum regimen pro absoluto ad-
hibetur. Verum hæc fusiūs hoc loco perse-
qui non est necesse.*

CAPVT III.

*De inuestigatione radicis, siue The-
matis, & vsu Dictionarij.*

Dictionaria Hebræorum non
continent ordine alphabe-
tico nomina, verba, ac cæte-
ras dictiones omnes , sed solùm
themata , siue radices , quibus subji-
ciunt eas omnes voces quæ ab illis
deriuantur. Ut igitur quocunq; vo-
cabulo oblato radicem ejus inuesti-
gare possimus , primum mandanda
est memoriæ diuisio literatū in vn-
decim radicales suis vocibus com-
prehensas קָדָר זַעֲקָת קָצָר katsar za-
nghay ghet chesed , & vndeçim seruiles

אִוֶּן

מְשֻׁחָן וּכְלָב אִתְּנָן Moscie vechalev etan: quam divisionem capite superiore tradidimus. Deinde sciendum est, ex vndeclim seruilibus quatuor esse, que et si initio dictionis aliquando seruant, tamen in medio ac fine, semper sunt radicales, videlicet, שָׁבַבְאָלֶב el-basc. Item alias quatuor in principio, & fine dictionis non raro seruire: in medio autem semper ad radicē pertinere, videlicet מְנוֹחָה menocha. Denique reliquas tres יְהִי tevi, ubique radicales & seruiles esse posse.

2 Quibus obseruatis, oblata voce, cuius radicem quærimus, initio remouendæ sunt omnes literæ seruiles, & si quidem remanent literæ tres radicales, ex sine dubio radicem efficiunt. Quod si seruilibus remotis non remanent tres literæ radicales, videndū est an è seruilibus ejusdem vocis aliquæ sint de numero earum, quæ sunt semper de themate. At si

ne hoc quidē modo inuenietur thema, expendendum erit , num forte reliquæ literæ dictionis eiusdem, quæ tum radicales , tum seruiles esse possunt,in ea dictione sint radicales. Si denique constet, eas non esse ullo modo radicales , apparebit vocem ex imperfectis esse , hoc est ex quiescentibus , vel defectiuis, & idcirco præponendum erit initio Nun , aut Iod: vel inferendum in medio Vau, aut Iod : vel ad finem addendum He aut Nun: aut certè secunda litera duplicanda.

CAPVT IIII.

De Syntaxi.

Voniam ea , quæ ad constructionem pertinent,sunt ferè omnia Hebraicæ lingue cū cæteris cōmuniæ:& usu , ac lectione scripturarum facile percipi possunt: rē totam paucis comple-

plectemur. Ac primum explicabimus constructionem quidem nominis cum verbo, deinde adjectui cum substantiuo, tum substantiuo cum substantiuo: postremò relatiui cum ntecedente.

I Nomen, & verbum in genere, numero, & persona conuenire dependunt, ut Genesis 1, וְהָאָרֶץ הַיִתְהָ וְהָאָרֶץ ha jetha, terra erat: וְיְהִי אָזֶן je hi or, sit ux. Hoc tamen non ubique seruatur: s̄epe enim nomen generis masculini jungitur verbo generis fœminini, vt lib.2. Reg. capit. 13. vers. 37. וְמִכְלֵדָה vattechal Dauid, & cessavit Dauid: & contrà, vt 1. Reg. c. 25, vers. 7. הַבִּיא שְׁפְחַתְךָ heui sciphchathecha, attulit ancilla tua. Sed in his & similibus videtur intelligendum aliquod verbum commodum, vt cessavit Dauid, id est, anima Dauidis: attulit ancilla tua, id est seruus præmissus nomine ne, quæsum ancilla tua: vel certè

tè scriptura magis ad rem significatam respicit, quam ad vocem significantem, ut Cant. Cap. 2. vers. 7.

השׁבָעַתִי אֶתְכֶם בְּנֹתִים יְרוּשָׁלָם אֵם תְּעִירָנוּ וְאֵם
 תְּעִזָּרָנוּ חַעֲזָרָנוּ hiscbaghnti eshchem
 Benoth Ierusalaim im tanghira veim te-
 nghoreru eih haahavah Adiuro vos filie
 Ierusalem, si excitetis, & si euigilare fa-
 ciatis, hoc est ne excitetis, né ve expergi-
 scis inatis dilectam, vbi תְּעִירָנוּ tanghira, &
 תְּעִזָּרָנוּ tenghoreru, verba sunt generis
 masculini, quia filiae Ierusalem ap-
 pellantur ciues urbium, Ierosolyma
 subjectarum. Et Eccles. i. ver. 2. אָמַר
 קָהֶלֶת amar koheleth, dixit concionatrix,
 hoc est anima Salomonis, &c.

2 Quod dicimus de genere, etiam de numero dici potest. Inuenitur enim sàpe nomen numeri singularis cum verbo numeri pluralis, ut Hag. c. 2.v.8. וְבָאוּ חַטָּאת נָוִים uvais chemdath
 goim, & venient desiderium gentium : & contrà, ut Gen. i.v.14. יְהִי מְאוֹרֹות je hi

neq^orosh, sit *luminaria*: solet autem hoc ieri pr^{et}er communē regulam, quālo nomen singularis numeri regit nomen numeri pluralis, vel contrā: unc enim verbum conuenit in numero cum posteriore nomine, etiam i in obliquo sit, vt Iob. 15. v. 20. . .
 מִסְפָּר mispar scianim nitpenu, numerus annorum reconditi sunt: Eccles. c. 10. v. 1. זֶבַע זֶבַע מוֹת וּבְאֹישׁ וּבְיוּעַ שְׁמָן. 1. naueth javeisc jabbiangh sciemen, muscae mortis, hoc est mortuæ, perdir suauitatem vnguenti. Ad verbum, facit fœtere & exhalare (fœtorem) vnguenti.

3 Solet etiam id fieri, quando nōne pluralis numeri distributiue exponi potest, vt Gen. c. 49. ver. 22. בְּנֹת. 2. צָעֵדוּ banoth tsanghada, filiæ discurrit, id est vnaquæque filiarum discurrit.

4 Interdum quoque id fit, quum nomen plurale singularem significat. vt Exodi c. 21, v. 4, אֲם אֲרוֹנוֹ וְתָהָר im adonau isten, si domini ejus dederit, id est, fi

si dominus eius dederit: accipitur enim passim nomine אֲדוֹנִים adonim preciōn adon.

9 Ad mysterium denique Trinitatis insinuandum, ut Genesis c. 1. v. 1. בָּרָא אֱלֹהִים bara elohim, creavit Dīj, id est Deus in personis trinus creavit.

6 Est etiam animaduertendum, saxe apud Hebreos desiderari verbi substantium, ut Psalm. 34. v. 8. אֵין כִּי טוֹב וְחַדְּשׁה reu chi tov Iehoua, videte qui bonus (est) Dominus.

7 Item non raro usurpari tertian personam verbi actiui in passiuā significatione, ut Genes. 16. לְפָנֶיךָ קָרָא nghal chen kara livee beer lachai roi, propterea vocauit puteum puteum, id est, vocatus est puteus, et vocauit quispiam, hoc est cœptu est vocari iam tum puteus viuentis, evidenter.

2 Adiectuum, & substantium, in genere, numero, & casu plerumque con-

consentient, ut Cant. cap. 4, vers. 1.
 יְפֵה רַעִית japharanghjati, pulchra amica
 nea. Cant. 5. vers. 10. הָזֶן אֶחָד dodi isach,
 dilectus meus candidus. Interdum ta-
 nen, sed raro, inuenitur adiectuum
 generis masculini cum substantiuo
 generis foemini, ut Exodi 11. ver. 6,
 קָרְבָּן כְּמֹתָה tsenghaka camohu, sicut ipse,
 hoc est, acclamatio sicut ipsa.

9 Interdum etiam adiectuum nu-
 meri singularis cum substantiuo nu-
 meri pluralis, ut Esa. cap. 19. vers. 4.
 קָרְבָּן אֲדוֹנִים adonim kascia, dominorum du-
 ri, id est, durorum.

10 Quando autem adiectuum cū
 substantiuo non concordat in casu,
 sed adiectuum in nominatiuo, sub-
 stantiuum in genitiuo est, exponi de-
 bet adiectuum per superlatium,
 vel comparatiuum, ut 1. Reg. cap. 21.
 vers. 7. הַרְ�וֹזִים אֲבִיר abbir haronghim, po-
 ens pastorum, id est præstantissimus,
 hoc est princeps, præfectus. Isa. cap.

29.ver. 11. חַכְמִי יְהֹוָה chacme jonghafse,
sapientissimi consiliariorum, vel sapientio-
res consiliariorum.

11. Adjectua quoque, que apud
Latinos ablatiuum regunt, apud He-
breos regunt genitium, vt Ioel. 2.
ver. 5. עֲרוֹךְ מִלְחָמָה ngharoc milchama, in-
structus prælij, id est prælio, vel ad præ-
lium. Psalm. 24, ver. 4. נֶקֶן בְּפֹתַם וּבָרֶךְ לְבָבָנָה neki cappaim uvarevav, mundus ma-
nuum, & mundus cordis, id est, mundus
manibus, & corde.

12 Substantiuum quando jungitum
substantiuo, ferè vnum nominatiui.
alterum genitiui casus est, vt Eccles.
cap. 1. vers. 1. הַבְּרִיּוֹת קָדְשָׁה בָּרוּךְ הוּא divi
kohaleth ben David. Verba Ecclesiasta
filij Dauidis.

13 Solet etiam substantiuum ha-
bere formam regiminis genitiui, e-
tiam non sequente genitiuo, sed li-
teris seruilibus שְׁבָלָם scienalem, vt Ec-
clesiastæ cap. II. vers. 4. בְּקִדְעָמֵד me
kom

kom scieippol, locus quo cadet. 2. Regum cap. i. ver. 21. הַרְיָה בְּגִלְבּוֹעַ hare bag gilbo-angh, montes in Gelboe. Iob. cap. i 8. vers. 2. קִינֵּשׁ לְמִילִין kinise lemillin, fines sermonibus. Ezechielis capite 13. vers. 2. מִלְבָם nevie millibbam, Prophetæ ex corde suo. Idem iudicium de particulis his literis significatione respondentibus, ut אֲשֶׁר ascier eth, & harum similibus. Porrò frequentissimè apud Hebræos genitius nominis substantiæ fœminini ponitur pro adiectivo, ut Exodi cap. 3, vers. 5. קָדְשָׁתְּ אֶרְזָם admath kodesc, terra sanctitatis, id est terra sancta.

14 Verbalia actionem significantia nonunquam casum suorum verborum admittunt, ut אלְהֹתָם בְּמַהְפֵּכָת chemah a peccati elohim eth secundum, secundum euersionem Dei Sodomam, &c. id est, sicut euertit Deus Sodomam. Item וְהַזְּבֹחַת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל zaahavat lehova eth bene Israel, secun-

dum amorem Domini filios Israel, id est,
sicut Dominus amat filios Israel.

15 Relatium, & antecedens apud
Hebræos non possunt non conueni-
re, quum **אשר ascier**, quod est relati-
uum, sit utriusque generis, & nume-
ri, nec per casus declinetur.

16 Est autem diligenter notandum,
relatium interdum omitti, ac sub-
intelligi: sicut etiam aliquando omit-
titur, ac subintelligitur antecedens:
interdum autem subiungi relatio
pronomen, quod apud Græcos, &
Latinos, superuacaneum videretur.
Exempla, Job cap. 19.v.19.
זה אהבתו veze ahavti nephecu bi, & hi
(quos, subintellige) diligebam, verbi
sunt in me. Genesis cap. 44.vers. 1.
ויצן אשר על ביתו לא מזר vajetsau eth a-
scier nghalbetho lemor, & præcepit (ei,
subintellige) qui super dominum suam
præpositus erat, dicens. Genesis c. I.v. 11.
אשר זרעו בו ascier zarngbo bo, cuius semen
eius

ejus in ipso sit. Psalm. 1. vers. 5. בְּפֹזֶעֶר אָשֵׁר רֹוח תִּדְפְּנָנוּ cammois ascier uidephennu ruach, sicut gluma, quam proijcit eam ventus:

Appendix de Verbi constructione.

1 Verbum præter normam interdum conuenit genere, & numero cum posteriore nomine, quod regitur, etiam si sensu cum priore cohæreat. Gen. 4.v. 9. קֹל דְּמֵי אֲחִיךָ kol deme achicha isonghakim, vox sanguinum fratris tui clamant, pro clamat. 1. Reg 2. vers. 4. תְּשַׁקְּבָּרִים חֲתִים kescieth ghibborim chatim, arcus fortium fracti, pro חָתָם chat, fractus.

2 Significatio verbi Habeo, effertur per verbum substantium הָיָה haja. fuit, ut apud Latinos, est mihi liber, est mihi pater, ut וַיְהִי לֵז מִקְנָה צוֹן vajehi lo mikne tsion, & fuit illi possessio pecoris. Sed tamen hoc verbum omittitur, ut וְלֹשֶׁן־בָּבֶן vlesara ven, & Saræ filius, scilicet e-

rit li סְפָרִים רַבִּים, mihi multi libri, scilicet sunt.

3 Verbis quæ voluntatem, facultatem-
ve significant, additur Infinitius, vel potius
Gerundium cum לְ, ut לא לאחפָצָתִי לְקַחְתָּה chaphatsti lekachtaha , non volui
accipere eam : יכול יוספָה לְהַקְרֵב iacol Ioseph lehitappek , non potuit
Ioseph continere se. Interdum tamen
לְ omittitur.

4 Infinitius, augendæ significationis
gratia, sui verbi præterito, aut futuro, saepe
proponitur : Imperativo vero postponitur.

רָאָתָה רָאָתָי ut reo raithi, viden-
do vidi, בָּא בָּא bo ia-
vo, veniendo ve-
niet, יְמַנֵּה שְׁמַעְנָה

sciamoangh scimnghu, audite
audiendo.

V N I V E R S E,

۲۵

Sive de Metris, & Canticis recentiorum Hebraeorum.

三

Eius quidem Poetica Mosis, & Prophetarum hoc tempore penitus ignoratur. Veruntamen recentiorum Hebræorum Canticarhythmicis naxime versibus constant, quales fermè à plerisque proximis hisce saeculis condebanur: quos Leoninos appellant. Quoniam tamen ipsi quoque recentiorum Hebraici versus certo aliquo tūm pedum, tūm syllabarū numero continentur, primū de syllabis, ac edibus; deinde etiam de vario carminum, rhythmotumq; genere differetur.

C A P V T I .

De Syllabis, ac Pedibus.

Syllabæ aliæ longæ , aliæ breves. Longæ quæ constant uno ex deçem punctis vocalibus. Breues, quæ habent sceua mobile, siue simplex, siue compositum , scilicet cateph patach , vel categph segol , aut sciurec initio dictio- nis ante literas labiales בּוּמָף bumaph , & ante alterum sceua, quum ponitur pro i conjunctione.

2 Sceua quiescens, ut in lectione, ita etiam in carmine negligitur, cum syllabarum numerum non augeat, nisi per diæresim pronuncietur , aut per diastolen producatur, ut suis locis dicetur.

3 Patach necessitatis literis gutturalibus יְהָה in extremis dictionibus additum , in carmine propriam syllabam facit. Ergo מִשְׁמָר Masciach , Christus, יְמִינֵי sciomeangh , audiens , tri syllaba

syllaba habentur , quæ alioquin ratione accentus tantum disyllaba cēsentur : Idemq; de aliis eiusmodi dicendum.

4 Pedes , quibus in versibus vntur Hebræi , duo sunt : alter dicitur תנוועה tenungha , motio : & constat syllabalonga , vt תְמָתָם tam , perfectus , לֹו ei . Alter dicitur יתְחַד jathed , clavis : qui duabus constat syllabis , longa , & breui , instar iambi , vt קְלֵחָה lecha , tibi , פְּמֹודָה nghamod , stare , אַמְרָה emor , dic , רְאֵה ree , vide , וְפָה וּphe , & os . Porrò ex his duobus pedibus , Thenungha , & Iathed variè permixtis fiunt alij quatuor , qui nobis appellantur Spondæus -- דָבָר davar , verbum : Bacchius -- דְבָרִים devarim , verba : Creticus -- כְׂרָמִים coremim , vinitores : Molossus -- פְּרָשִׁים parascim , equites . Per hos quatuor pedes , & Iambum , quippe voce , vsuq; notiores , Hebræorum carmina metiemur .

CAP. II.

De quibusdam versuum appellatio-
nibus.

Ebræi plerique ad finem usque carminis binos versus coniungunt, ut in nostris elegiis, vel distichis fieri solet. Priorem versum, qui velut Hexametro respondeat, appellant *daleth*, *ostium*, quod per illud fiat ingressus in carmen. Posteriorem, qui Pentametri loco est, vocant *segor*, id est *clausulam*, quia versus claudit. Vtrumque vero coniunctum nominant *baijh*, *domum*, nos distichon possumus appellare. Debet autem *segor*, vel subscribi versui *daleth*, ut in Latinis distichis fieri cernimus: vel si in eadem quoque linea, ob syllabarum paucitatem, scribatur, ita duobus crassioribus punctis distingui, ut per se singula spectari possint hoc modo:

מְרוּס שׁוֹלְרָת לְנֵן חַן ; שׁוֹרְנוּ אָזְהָב יְרֻקָּן

Mi-

Miriam scievvaladth lanuchen

Scirenu othac jerannen.

Maria, quæ p̄eperisti nobis gratiam, car-
nēn nostrum te laudabit.

¶ 2 Deniq; cārmen continens בְּתִים
 lattim, siue disticha pauciora quam
 decem, dicitur פָּסָקֶ פָּסָק, compre-
 nēsio, ambitus, Epigramma. Quod
 erò decem, vel plura complectitur,
 vocatur שִׁירָה scira, vel שִׁיר scir, canti-
 cum, siue cārmen.

¶ 3 Tres alia versuum appellations
 in proximo capite explicabuntur.

CAPUT III.

De Rhythmo versuum.

Ebræi recentiores ad sua
 carmina condienda rhyth-
 mum tamquam salem adhi-
 bere solent. Fit autem rhythmus tri-
 bus fere modis.

Rhythm
tribus m
dis fit.

¶ 1 Ac primus quidem modus est,
 quum solæ literæ simplices, nulla ha-

Q s bita

bita punctorum ratione conueniūt
 וְבָרֵךְ *dabar*, *davar*, *pestis*, *verbum*
 כּוֹסֶם *cos.mas*, *calix*, *tributum*. Porro
 hic rhythmus dicitur נִגְהַוֵּר *nghover*
transiens, seu vulgaris: quod ita trans-
 eat aures, ut vix agnoscatur. Rarò in-
 uenitur, eo quod nihil ferme artis ha-
 bere videatur.

2 Secundus modus est ornatior,
 quū in integra extrema syllaba, tūm
 literæ, tūm puncta conueniunt, vi
 בְּרֵךְ *berek*, *derek*, *genu*, *via*. Atque hic
 appellatur רָאוּ *raui*, *conspicuus*.

3 Tertius demū est ornatissimus,
 quum duæ extremæ, vel plures sylla-
 bæ literis, aut certè vocalibus simili-
 ter cadunt. Atq; hic rhythmus pro-
 pterea vocatur מְשֻׁכָּעַ *mesciuccat*, id est
excellens, qui Hebræis est admodum
 familiaris.

4 Porro in his tribus rhythmorum
 generibus ex literis, & vocalibus,
 quæ pronunciantur, aut sono inter
 se

ē sunt affines, vna pro alia non raro
surpatur, Ergo hæ syllabæ:

אה עה : בָא וְאַפָא : צָה
רָא רֵה רִי : רֹוּן רֹוֹן

hythmum efficiunt etiam in Can-
icis Eliæ , qui in hac facultate vide-
ur facile princeps. Literæ autem affi-
nes, similisve soni, sunt hæ:

סְשׁ : אֶזֶן : בְּקָם : בּוֹטָה : אַהֲ :
et si quæ sunt aliæ.

CAPVT IIII.

De locis Rhythmi.

Sed jam videndum est , qui-
bus locis rhythmus adhi-
beatur. Ac primum quidem
Segor vnius Baith, seu distichi, & Se-
gor alterius eundem rhythmum per
otum carmen habet: ita ut Daleth
etriusque Baith ab omni rhythmico li-
perum sit hoc modo:

Elias in præfatione Tisbi.

אהיה קל בְּנֵשֶׁר וְאַבָּי

Daleth

Se-

גַם עַז בְּנֵמֶר אָו לְבִיא Sego

אֲשָׁים פָּנִי בְּחַלְמִיש Daleti

לְעַשֹׂת בְּרַצּוֹן אַלְיוֹ אָבוֹ Segō

Eie kal cannescier vtseui

Gam nghaz cannamer o laui

Asim panai cachallamisc

Langhasoth chirtson eli aui.

Ero velox sicut Aquila, & Hinnulas,

Et fortis sicut Pardus, aut Leo:

Ponam faciem meam sicut petram:

Ad agendum iuxta voluntatem De
mei, Patris mei.

2 Idem fit in his dimetris Latinis.

Agamus cuncti gratias

Nostræ salutis vindici:

Scelus vitemus pessimum,

Puri occurramus iudici.

Vt enim hic vindici, & iudici, ita
ibi avi, & אָבִי laui, in segor rhy-
thmum similem efficiunt.

3 Nihil verò videtur obstat, quo-
minus etiam daleth vnius distichi, si-
ue baith cum daleth alterius in
rhy-

rhythmo finali conuenire possint.
Porrò hoc carmen rhythmicum vo-
catur קְשׁוֹר שִׁיר kasciur, carmen liga-
tum, quo Elias, & alij qui Epigram-
mata scribunt, frequenter vtuntur.

4 Altera rhythmi ratio est adhuc
præstantior, quum Daleth, & Segor
in quolibet Baith, siue Disticho eun-
dem rhythmum finalem habent, vt

אַשְׁאָלְבֵּי גָּמְפְּפִים	Daleth
אַלְהִיוֹשֵׁב בְּשִׁמְפִּים	Segor
מְכֻלְּרָעָה יְצִילָנוּ	Daleth
בְּיוֹשָׁנוּ תְּמִיר עֲזָרָנוּ	Segor

Essa libbi gam cappaim,
El hajosciev basciamaim
Miccol rangha iatsilenu
Chi iescno tamit nghezrenu.
Extollam cor meum, & manus meas
Ad sedentem in celis:
Ex omni malo eruet nos,
Quia ipse est semper auxilium nostrum.
5 Atque hoc carmen κατ' ἔχολῳ
dicitur חַרְוִי שִׁיר charuzi, carmē rhy

thmicum, in quo vel singula Battim suum rhythmum habere possunt, ut in duobus proximis videre licuit: vel omnes versus, ad extremum usque carmen, eundem plane rhythmum retinent, atque ita similiter, desinunt. Exemplo sit secundum Canticum Eliæ, in quo versus omnes, qui numero sunt octo ac viginti, exeunt item. Quidam carmen קשׁור *kasciur*, & חרוּז charuzi, paulò aliter explicant. Verum quæ diximus, ex Eliæ sententia, atque aliorum, Poëticæ Hebraicae magis videntur accommodata.

7 Tertia rhythmi ratio est quæcumque duo Battim sive Disticha ita construuntur, ut utriusque Segor eundem rhythmum finalem sortiatur, ut sit in carmine kasciur: utrumque vero hemistichium prius cuiusque segor similiter desinant, quæ dicuntur tres pausæ. Elias (ant. 5.)

אַחֲרָה אֶת־דְּבָרָיו בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ רֹאשִׁי וְהוּא

לֹוְשָׁר מַעֲגָלוִים:
לְבָבֵי אָזְדִּיעַ
בְּרֶגֶשׂ אָצִיעַ
וְהַוְּהַנְּן וְשַׁעַן

achavve eth denghi besciem hale
ronghi

Yehu itte iscnghi lejasscier mangha-
galim

evavi odiangh vedikduk abbiangh
Beraghesc attsiangh peratim uchela-
lim.

ndicabo scientiam meam, in nomine Do-
mini pascentis me.

Ct ipsa dabit auxilium mihi ad dirigendos
calles.

or meum erudiam, & Grammaticam e-
ructabo,

De raghes proponam propria, & vniuersa.

8 Simile quiddam cernitur in his
latinis,

uamquam tacet, multis placet,
aro jacet vir optimus.

uicquid loquetur, despicietur,
ec coletur pessimus.

9 Huius porrò generis carmen apellatur שיר mechullak, carmen diuisum.

C A P. V.

De carmine simplici, & composito.

 X illa priore divisione pedū Hebraicorum duplex genu carminis oritur. Nam quod è solis tenunghoth, id est syllabi longis constat, neque ullum sceumobile recipit, vocatur פשׁוֹם pasciu simplex. Huius tantum vnum genu usitatum reperitur, quod spondæi quatuor constat.

Elias Cant. 2.

אשורה נה השיר נכברות

באר הטע ובלוי חירות

Ascirana scir nichbadoth

Baer hetev uveli chidoth.

Cantabo iam canticum rerum grauium;

Explicando bene, & sine ænigmate.

Appellatur etiam carmen quadra-

tur

tum, eo quod ex duabus quadratis dimensionibus constet.

2 Quod autem partim ex **תְּנוּעָה** renunghoth, partim ex **יִחַד** iated, conflatur, dicitur **שִׁיר מִרְכָּב** scir murechav, carmen compositum. De cuius generibus, ac dimensionibus proximo capite agemus.

C A P. V I.

De duodecim genti generibus carminis compositi.

Rimū quidem lambo constat & spondæis duobus.

קְצֻתֶּם עֲתֹקִים

קְאַתֶּם נְחַשְּׁלִים

Ketsatham nghattikim

Ketsatham nechcialim.

Quidam eorum (sunt) fertes,

Quidam eorum infirmi.

2 Secundum Spondæo, lambo, & Spondæo,

רְגֵה בְּהַתְּפָלָל

R

וְעַ

ירע בעיניו אל

Raphe behithpallel

Ierangh benghene el.

Remissus in precando

Displicebit in oculis Dei.

3 Tertium Spondæo, Bacchio, & Lambo.

ברא אלהים אנוּשׁ

בָּנֶן מִרְאֵמוֹ לַרְאֹשׁ

Bara elohim enosc

Baggan merimo larosc.

Creavit Deus hominem

In horto, extollens eum in principem.

In fine Segor, seu clausulæ, mutatur etiam Iambus in Spondæum, v hic vides.

4 Quartum constat Cretico, Spō dæo & Lambo.

טוֹב וְהוֹשֵׁעַ שְׁלִיחַ לִי

חֲפֹךְ קְרוֹזֵשׁ בְּלִיבִי

Tou iehosciuanagh scielach li

Chinnecha kadosc belibbi.

Bone Iesu mitte mihi

Cra

Gratiam tuam sanctam in cor meum.

5 Quintum Spondæo, & duobus
Bacchiis.

יבש בקראו גרזען

רבק לחכוי לשונען

Iavesc bekorei gheroni
Davek lechicchi lescioni.

Aruit in clamore meo guttur meum.

Adhæsi faucibus meis lingua mea.

6 Sextum Spondæo, Iambo, &
duobus Spondæis.

קומה אללהים עורה

לי יוננה בצרתה

Kuma elohim nghezratha
Li vanghane battsaratha.

Surge Deus in auxilium

Mihi, exaudi in tribulatione.

7 Septimum Iambo, Spondæo,
Iambo, Spondæo.

אשר לך ברוך רע

אבל קול צורדיו ישמע:

Ascier ielec bederec rangh

Avalkol tforarau iscmangh.

*Qui ambulat in via mala
Sanè vocem hostium (demonum) suo-
rum audiet.*

8 Octauum Iambo, duobus Spō-
dæis, & Bacchio.

מְהֻלָּל לְעוֹלָם אֱלֹהִים
אֲשֶׁר עָשָׂה עַמּוֹ חִסְדָּיו:

*Mehullal langholam elohim
Ascier nghasa nighimmi chasadim
Laudandus in æternum Dominus,
Qui fecit mecum misericordias.*

9 Nonum quatuor Creticis.

כָּל אֲשֶׁר פָּעַשְׂתָּו גָּדוֹלָה יְדַעַּו
בָּאמְתָּה וּחֲמֹר טוֹבָה שְׁבָחוּ:

*Col ascier manghase gudlecha ia-
denghu*

*Beemeth vachamud tuvecha sciv-
chu.*

*Omnes, qui opera magnitudinis tuæ inte-
lexerunt,*

*In veritate, & desiderio bonitatem tua-
prædicauerunt.*

10 Decimū Iambo, duobus Spō-
dæis

læis, Iambo, & Spondæo, tametsi
primo loco Spondæus, secundo etiā
ambus esse potest.

בָּשָׂם אֶל חַי הַנִּזְנָן לְשׁוֹנָנוּ

בָּעֹז רֹוח חַיּוֹם כָּאֲפָנוּ

Besciem el chai hegjon lesctionenu

Benghod ruach chajim beappenu.

In nomine Dei viui sermo linguae nostræ

Quandiu spiritus vita in naribus nostris.

11 Undecimum Spondæo, Iambo
Spondæo, Iambo, & Molosso, vel
pondæo.

עַת שָׁעָרִי רְצֹן לְהַפְתֵּחַ

הַיּוֹם אֲחִיכְפֵּי לְאֶל שׁוֹטָחָה

Ngheth scianghare ratsón lehippa-
theach

Iajiom ehi cappai leel scioteach:

Tempus (est vt) portæ bona voluntatis a-
periantur,

Iodie ero manus meas ad Deum expan-
surus.

12 Duodecimum Iambo, vel Spon-
dæo, Spondæo, vel Iambo, Iambo,

R 3 Spon-

Spondæo, Bacchio.

רָאוּ סְפִּרְתּוֹ בְּהֵד שְׁפַר וַיְפִיוּ

פְּנֵי רְעֹוֹן מִכְיָשׁ הַוּ וַסְלְבִין:

Reu sepher behod sciepher vejophjc
Pene renghau mevajjesch hu umalbir
Intuemini librum in magnificentia, decore
& pulchritudine eius,

Facies suorum sociorum confundit, & pal-
lidias reddit.

Elias in radicibus Kimchi. Se-
abest rhythmus.

13 Tertiumdecimum binis Spon-
dæis, & Iambis alternis, & Iambo.

כְּפָא אֲכִי קָהָל וְשֶׁר עַלְיוֹן

מְכָל שְׁלִיחִים עַם עֹזֶר אֲבִינָן:

Chepha aui kahal vesar ngheljon
Miccol scielichim ngham nghazc
evjon.

Petre pater Ecclesiæ, ac Princeps excelse
Præ omnibus Apostolis, populum iuu-
pauperem.

14 Quartumdecimum constat e-
quinque Bacchiis.

לְרַבֵּר תְּהִלֹּת לְמִירִים לְכָו כָּל מִשְׁיחִים
וְהִי יְלָדָה אֱלֹהִים בְּתִמּוֹת בְּתוּלִים:

Ledabber tehilloth lemimirjam lecu col
mescichim

Vehi ialeda elohim bethummot
bethulim.

Ad dicendum laudes Mariæ venite omnes Christiani,

Quia ipsa peperit Deum in integritate virginitatis.

15 Quintumdecimum componitur ex primo: cuius idcirco metrum tantum duplicatur.

--- | --- | -- ^ | --- | --- | -- ^

Huius generis duo disticha allata sunt suprà extremo capite quinto, numer. 7. ex Eliæ cantico quarto pro carmine פְּלַחַת mechullak sive diuisio: cuius initium אֲחַת achavve, indicabo, &c. quæ est tertia rhythmi ratio.

16 Sextumdecimum ternis Spōdæis, & Iambis alternis constat: hoc est Spondæo Iambu, Spondæo lam-

R 4 bo,

bo, Spondæo Iambo.

לְפָנֶיךָ אֱלֹהִים וּמַחֲזִיק

הַפְּנֵי עֲוֹרָתְךָ אַיִגָּע לְרִיקָּה

Litanghazor eli vejadi iächazik

Hinne beli nghezrathecha igangh
lerik.

*Me juua Deus meus , & manum meam
confirma,*

Ecce sine ope tua labore inaniter.

17 Septimumdecimum Bacchio,
Iambo , Spondæo,Bacchio, Iambo,
Spondæo.

אַמְתָּה אֶל אַמְתָּה אַתָּה וְאַסְמָלָא רָאוּתָךְ

וְאַוְלָם בְּרוֹב טוֹבָךְ בְּכָל־עַת חִסּוּתָךְ;

Emeth el emeth atta veim lo reithi-
cha

Veulā berov tuvach bechol nghetl-
chasithicha.

*Veritas es tu Deus , veritas (inquam)
quod si non te vidi.*

*Tamen in multitudine bonitatis tue sem-
per speravi in te.*

18 Duodeuigesimum , & postre-
mum

mum conflatur è Spondæo , Iambo, duobus Spondæis , Iambo, vel Bacchio,& Spondæo.

את־רווח קדוש אָנָא שְׁלַח בְּנֵינוּ

כִּיהוֹי שְׁפֵחָה בְּרֵךְ בָּאמְתָה לְבָנֵנוּ

Eth ruchacha kadosc ana scielach
banu

Chi hu iefammach badad beemeth
libbenu.

*Spiritum sanctum tuum (Deus) obsecro,
mitte in nos,*

*Quia ipse exhilarat duntaxat verè cor no-
strum.*

Admonitio.

I Hæc ferè sunt carminum genera, quæ ab insignibus auctoribus vel usurpata sunt, vel ad usum scribendi proposita. In quibus si se hebraicæ linguae studiosus exercere velit, præstat à quadrato, siue simplici, omniumq; facillimo initium facere, atque inde ad unum, seu plura ex compositis progredi, quæ cuiusque ingenio maxime accommodata videbuntur.

2 Sunt qui velint cuius liberum esse noua, & à superioribus diuersa carminum genera sibi excogitare. Verum quum tot, ac tam varia sint nobis iam à viris peritiissimis huius linguae proposita, tutius erit horum se imitatorem profiteri, quam esse nouæ, ac fortasse temerariæ artis auctorem.

CAPVT VII.

De figuris versuum Hebraicorum.

Habent & Hebræorum versus suas figuræ: quarum nomina, & proprietas ex Latina prosodia iam nota esse omnibus debent.

I. Synæresis.

1 Reperitur hæc figura potissimum in sceua simplici mobili, atque in vtroque composito, cateph patach, & cateph segol. De quibus hæ duas regulæ proponuntur.

2 Prima, Sceua simplex sub litera initiali, sub daghessata, & post pun-

ctum

Etum longum , frequenter cum sequente puncto coalescit , & cum eo vnam syllabam efficit , vt ex his triquis quadratis Eliæ versibus (Cant. 2.) intelliges .

במקום שורק שלוש נקודות

Bimkō sciurek scialosc nēkuddoth.
In loco sciurek tria puncta , id est kibbutz .

Hic vox נקודות nekkudoth habens sceua initiale , spondæum efficit ; ac si scriptum esset נקודות nukdoth difsyl-labum .

וocabar עשר הנקודות

Vaavaer ngheser hannekuddoth.
Et explicabo decem puncta .

Vox הנקודות hannekuddot habens sceua daghessata , trifyllaba est , quasi הנקורת . De trifyllaba vide sequentem regulam .

רָק אֶם-בְּטֻעַם הָנָעֲמָרוֹת

Rak im battangham hen nghomedoth .

Nisi quando cum accentu consistunt , id est

vocales.

Vox נִירָתִי nghomedoth habēs sceua post longam vocalem, spondēum efficit, ac si esset נִירָתִי.

3 Secunda, Utrumque sceua compositum, cateph patach, & cateph segol, eodem modo, quo simplex, cum sequente puncto coalescit, & in unam syllabam contrahitur. Triusq; exemplum habes in hoc versu quadrato Eliæ, Cant. 2.

רְפוֹת אַחֲרֵי הַנְּגָדוֹת

Raphot achare hen neeghadoth.

Raphata tum congregantur.

Hic vox אַחֲרֵי disyllaba est, quasi achre, & נְגָדוֹת trisyllaba, quasi אַחֲרֵי negadoth. Huc etiam spectat vocabulum וְאַבָּאֶר paulò ante in exemplo propositum. Est enim ex hac regula trisyllabarum, perinde ac si scriberetur וְאַבָּאֶר vabaer.

2. *Diæsis.*

1 Sceua quiescens post punctum breue,

breue, nonnunquam metri necessitate fit mobile, ita ut à suo puncto, & litera præcedente, cum qua in una syllaba cohærebat, penitus distrahatur, ut בְּאֶחָד נַחֲלָקָנוּ וַיְהִי
 Cullam cheechad nichleku vaji heju.
Omn̄es sicut unus diuiduntur, & erunt,
 &c. Hic וַיְהִי fit quadrifyllabum pro
 uajiju, trifyllabo. Est enim car-
 men generis xvj.

3. Ecclasis, siue Diastole.

in initiale positum pro i copula-
 tio, per hanc figuram (siue sequa-
 tur sceuata litera, siue non) produ-
 citur, ut Cant. 2. quadrato Eliæ.

בְּאֶרְחֶב וּבְלֵי חִידוֹת

Baer hetev uveli chidoth.

Explicare bene, & sine ænigmate.

Et ibidem, וּמְהֻגְשָׁהָן נִפְרָדוֹת

Vmiddaghesc.hen niphradoth.

Et à daghes separantur.

In priore versu, וּבְלֵי, & in poste-
 riore שְׂמֵחַ producit i initiale, quod
 alio-

alioquin breuem syllabam facere solet, ut diximus suprà cap. i. nu. i. hujus partis.

2 Sceua simplex mobile produci videtur in voce בָּיוֹד Cant. 7. Eliæ, disticho 9. quod est decimi generis carmen.

וְכַאשֵּׁר בָּיוֹד וְהִיא חִירֶק

Vechaascier bei od jie chirek

Et quando in Iod fuerit chiric.

Nisi malis elidi Iod, & patach sceua produci, quod minus probabile videtur.

4. *Tmesis duplex.*

Prior.

1 Hebræi suos versus non semper continent, & omnino cohæreti syllabarum serie scribūt, more Latino-rum: sed singulos pro pedum multitudine, modò in duas, modò in tres, modò in quatuor regiones, seu spatia diuidunt, salua tamen eadem prorsus integritate, & ratione metri-ca.

ca. Atque harum regionum initium
plerumque facit יתך siue Iambus, qui
partes versus aliquo interuallo di-
tinguit, ut Elias Cant. 1.

אָשָׁה לְבָבֵי נָא אַלְוִי בְּפִים
אַלְוִי אֲשֶׁר חִסְרוֹ בְּהַשְׁמִים

Effa leuauai na ele cappaim.

El el ascier chasdo, behasciamaim.

Leuabo cor meum nunc ad manus

Ad Deum cuius misericordia in cælis.

Nota ה demonstratum post ב
in voce ultima.

2 Quod si יתך hic incidat in me-
diam dictionem, distrahitur illa per
tempore interposito signo conjunc-
tionis instar maccaph, & quicquid
est ante illud יתך cum antecedentibus
connectitur: ita ut יתך sit initium no-
rae regionis, ut in his tribus exemplis
videbis Eliæ, Cant. 7.

שְׁבָא זָה יְצָא מ־בָּל הַנָּה

Scieua ze ietse mi velal hinne.

Scieua transgreditur regulam hanc ecce.

יקר

יקרתוּהוּ חַמְשָׁה הַנְּדוֹלִים

Iekadmuhu chamiscia hagghedolim
Præcedent ipsum quinque magna.

לוּ יְדַעֲזֹר בַּיּוֹם וּבַיּוֹם יְחִזֵּק

Li janghazor caijō vejadi ia chazik.

*Mihi auxiliabitur iuxta diem, & ma-
 num meam roborabit.*

3 Idem sit in carmine quadrato ob-
 solam versus aliquam distinctionē,
 etiam si illud Iambum non habeat,
 vt Cant.2.

אָתָּה מִנְּרָעָת וּמִנְּדֹת

Otho meni nghoth vmenaddoth.

Ipsum mobile reddunt, atque commouent.

Prior hæc Tmesis ad vnam scri-
 ptionis elegantiam videtur pertine-
 re.

Posterior Tmesis.

4 Integra dictio interdum ita di-
 strahitur, vt prior illius pars præce-
 dentem versum finiat, posterior ve-
 rò sequentem inchoet, vt Cant.1. E-
 liæ disticho 4.

הַלּוֹק וְרִין נָקוֹר וְאֶתְתוֹת וְמַשְׁׁ
פֶּטֶס לְאוֹר אֲזֹאָ בְּצָהָרִים

Hilluc vedin nikkud veothijoth v-
misc.

patam leor otsi chetsaharaim.

*Usum, & jus punctuationis, & notarum,
Et iudicium eorum in lucem proferam, vt
meridiem.*

5 Sic apud eundem Cant. 4. disti-
cho 6. distrahitur in duobus versibus
hæc vox פְּלִשְׁׁׁ וְ felicitas.

6 Verum hæc posterior Tmesis
minus frequens est in carmine: in or-
atione autem soluta locum non ha-
bet, etiam si apud Latinos, Græcosq;
nusquam non obvia sit. Hebræi e-
nim, quando unus versus, vel, ut ap-
pellant, linea orationis solutæ voca-
bulum integrum ob spatij angustias
capere non potest, relicta, ibi una,
vel pluribus ejus literis tanquam ob-
sidibus, totum in proximè sequenti
versu seponunt, hoc modo:

קמץ הגדול נקרא כי האדרס יקמץ פ

פירושו במשמעותו והוא מורה במשמעותו ו

וחילם תחות התאות כמו זו ח

Kamets haggadol nikra chi haadam
ikmats

Pihu bammivtao vehu murcav me-
happathach

Vehacholem tachath haoth chem
va za cha.

*Kamets magnum vocatur, quia hom
colligit os suum in prolatione ipsius. Est au
tem compositum ex patach, & cholem, su
litera, ut va, za cha.*

Expositio.

*Si syllabe, hac posteriore Tmesi reseca
dæ, habeant daghes forte, non sit distra
ctio: sed integra dictione ibi relata (eo qui
daghes forte initio sequentis versus profer
non possū) ille prior versus fit hypermetre
syllabam habens superuacaneam: quæ ti
men referenda sit ad initium sequen
versus, cuius iccirco prima syllaba desia
ratur.*

ישמח ווישיש בגרבור

געת שלוחן חרבו

Iscmach vejascisc cheghibbor

Ngheth scieloph charbo.

Caudebit, & exultabit sicut Gigas

Tempore educendi gladium suum.

9 In hoc disticho, quum dalet sic tertij generis, supereft syllaba בָּזֶר addenda sequenti segor: cui vna deest syllaba, quum sit secundi generis. Eiusmodi tamen hypermetri versus cognoscendi sunt studiosis potius, quam imitandi.

C A P. VIII.

De coniunctione versuum diuersi generis, & de cæsura.

 Tsi in carminibus Hebreorum plerumque ad finem usq;, tūm daleth, tūm segor, atque adeo omnes versus ejusdem sunt generis, ut Latinorum, & Græcorum hexametri, tamen licet etiam

interdum duo versuum genera uno
disticho ^{בִּזְהָבֵב} bait ita conjungere, ut
Daleth suum genus habeat propriū,
& Segor similiter suum more elegia-
rum: in quibus prior versus est he-
xamerter, posterior verò pentameter.

2° Ergo si Daleth, & Segor vnius
sint generis, carmen dicetur Mono-
colon: si duorum, Dicolon. Trium
verò vel plurium generum versus vix
conjungi solent propter rhythmum.

Exemplum Distichi Monocoli.

Elias Cant. 8.

חֹק וְאַמֵּץ בְּנֵי וְלִמְזֹר זְמִיר וְתָה

פֶּרֶשׁ דָּרוֹן מְשֻׁרְתָּל־סְלָכִים

Chazek veemats beni ylmod zemir
ze

Meparesc din mesciareth li mela-
chim.

*Confortare, & esto robustus fili mi, &
dice canticum hoc,*

*Quod exponit iudicium ministrans (mi-
nistrantium) regibus.*

Hic tūm Daleth, tūm Segor sunt
carmina secundi generis.

Exemplum Distichi Dicoli.

Elias Cant. 3.

עֹז וָשְׁנַקְדָּה וּמִשְׁרָתָה לְכֹלֶם חַן עֹז

אֲשֹׁורָךְ בְּחֵשְׁרוֹת נַעֲמָת

Nghod iesc nekudda vmesciareth
lechullam hen nghod.

Asciorer ba sciroth nenghamoth.

Est quoque punctum, quod omnibus seruit:

Et adhuc canam de eo cantica plura.

Hic Daleth est generis duodeu-
gesimi: Segor verò octaui.

3 Cæsuræ nulla, vel certè perexi-
gua, habetur ratio, quum sæpe sin-
gulis pedibus singula vocabula tri-
buantur præsertim quæ à sceua mo-
bili inchoantur. His enim tanquam
incisis, ac membris Hebræi distingui
versus elegantes existimant. Quare,
si adsit cæsura, usurpanda, si absit,
haud laboriosè quærenda.

F I N I S.

EXERCITATIO
GRAMMATICA
IN PSALMVM
XXXIII.

Secundūm Hebræos xxxiii.

AVCTORE

*R. P. Roberto Bellarmino Societatis Iesu,
jam S. R. E. Cardinali.*

Numeri, qui in hac Exercitatione
passim citantur, nostræ Grammaticæ
respondēt: quorum primus partem,
secundus caput, tertius particulam,
seu paragraphum capitis indicat.

*Psalmus Alphabeticus trigesimus-
tertius, secundum Hebraeos
trigesimus quartus.*

מִמְוָר לְ

לְרוֹד בְּשֶׁפֶתְּךָ אֶת־טַעַמְךָ לְפָנֵי אֲבוֹמֶלֶךְ
וּגְרָשָׁה וּוְילָה:

בְּרָכָה אֲתִיךְוֹהֶן
בְּכָל־עָתָה תִּמְאֵן
תְּהִלְתָּךְ בְּפִי:
בְּיוֹחָה תְּהִלְלָל בְּפִשְׁוּ וּשְׁמַעַן
עֲנָנוּם וּשְׁמַחְנוּ: גְּדוֹלָה וְלִיהְוֹת
אֲתִי וְגַרְזָמָה שְׁמוֹ יְהֻדוֹ:
דָּרְשָׁתִי אֲתִיךְוֹהֶן וְעֲנָנוּ וּמְבָרָךְ
מְנוֹרָתִי הַצִּילָנִי: הַבָּיְתוֹ אַלְיוֹן
וְהַבָּיְתוֹן S 4

וְנִחְרֹוּ פָנֵיהֶס אַל-יְחִפְרוֹו;
 זֶה עֲנֵי קָרָא וַיְהִזָּה שָׁמֵעַ וַיְמַבְּלִי
 צְרוֹתָיו הַשְׁיָעוֹן; חֹנֶה מְלָאָה
 וַיְהִזָּה סְבִיב לִירָאוֹ וַיְחַלְעַם;
 טָעַמוֹ וַיָּרְאָו בְּיַטְבֵּב וַיְהִנֵּחַ אַשְׁרָה
 הַגְּבָר יְחַסְּהַבּוֹ; יְרָאָו אַתִּיחָזָה
 קָדוֹשָׁיו בְּיַדְאֵין מְחַסּוֹד לִירָאוֹ:
 בְּפִירִים רְשָׂו וַרְעָבוֹ וַדְזָרְשִׁי יְהֹוָה
 לְאַיְחָסְרָו בְּלַטְבֵּבָה; לְכָדְבָנִים
 שְׁמַעְעַלְיוֹ וַיְרָאָתִי יְהֹוָה אֶל מְדֻבָּם;
 מִיְהָאִישׁ הַחֲפֹץ חַיִים אֹזֵחַ וּמִים
 לְרָאֹתָת טָבָה; נָצֹר לְשׂוֹנָה
 כְּרֹעַ וְשִׁפְתִּיךְ מְדָבָר מְרַמָּה;
 סָור מְרֹעַ וְעַשְׂתָּח-טָבָה בְּקַשׁ שְׁלָום
 וְרַדְפָּהָה; עִבְנֵי יְהֹוָה אַל-עַזְלִיקִים
 וְאוֹן

וְאָנוֹנוּ אֶל-שׁוּעַתָּם;
 פָּנִי וְהַזֵּה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְּרוֹת
 מְאָרֶץ זְבָרֶסֶת; עַקְוּ וְיַהֲוֵה
 שָׁמָע וּמְבָל-צְרוֹתָם הַצִּילָם;
 קָרוֹב יְהָוָה לְגַשְׁבָּרְדָּב וְאַתָּה
 דְּפָאִידָּךְ יוֹשִׁיעַ; רַבּוֹת רָעוֹת
 צְדִיק וּמְבָלָס יַצְלִגְוּ יְהָוָה;
 שָׁזָמֶר בְּל-עַזְמוֹתָיו אַחֲת מִהְגָּה
 לֹא גַשְׁבָּרְדָּה; תִּמְוֹתָת רְשָׁעָה
 רָעָה וְשׁׁוֹגָאֵץ דִּיק יַאֲשָׁמוֹ;
 פּוֹרְדָה יְהָוָה נְפָשׁ עַבְרִיו וְלֹא
 יַאֲשִׁקוּ בְל-הַחֲסּוּם בָּו;

EXERCITATIO
GRAMMATICA IN
PSALMVM XXXIII.

Secundum
Hebræos trigesimum quartum.

V E R S U S I.

semper	tempore omni in	Dominum Benedicam
תָּמִיד	בְּכָל־עַת	אָבְרָכָה אֶת־יְהוָה
tamid	nghet chol be	Adonai eth Au'recha
	in ore meo.	laus eius
	בְּפִי:	תְּהִלָּתוֹ
	vaphi.	u'hillatho

]^{אָבְרָכָה} *Benedicam.* Est prima persona singularis futuri à verbo ^{בָּרוּךְ} in conjugatione Piel. Itaque prima litera ^א est formativa primæ personæ futuri, vide in Grāmatica, parte 3, cap 2.nu.8. Deberet autem hæc litera habere sub se sceua simplex, id enim requirit coniugatio Piel: tamen habet sceua compositum, quia literæ gutt.

urales , qualis est **N**, non patiuntur
ab se initio dictionis sceua simplex.
ide par. i. cap. 2. nu. 2. Secunda lite-
ra **z** est prima radicalis , & habet sub
camets, non patach , vt coniuga-
o Piel requireret , quia sequens lite-
ra deberet habere daghes forte, quod
est signum coniugationis Piel, cuius
amen non est capax , & propterea
appletur per longam vocalem præ-
edentem. vide par. 3, capite 2, con-
ig. 3, numer. 3. Linea quæ sequitur
ost camets, est accentus rhetoricus,
qui dicitur Metheg , cuius officium
est retinere syllabam , sine quo illud
amets non esset camets , sed camets
hatuph. vide par. i, cap. 2, num. 2: &
ar. i, cap. 6. nu. 1. Tertia litera, quæ
est **r**, est secunda radicalis , & debe-
et habere sub se punctum tsere , sed
habet sceua mobile propter n super-
ditum in fine , de quo mox dice-
mus. Quarta litera, quæ est **s**, est ul-
timæ

284 EXERCITATIO
tima radicalis, & habet sub se camet
propter sequētem literam, nam alio-
qui sceua quiescens habere debere
hoc modo, אַבְרָהָם. Ultima litera es-
paragogica, ornatus gratia superad-
dita. vide par.3.cap.7,nu.2.

תְּאֵן] Est articulus accusatiui casus
par.2, cap.2. Linea sequens, est accen-
tus rhetoricus, qui dicitur Maccaph
coniungit vnam dictionem cum al-
tera. vide p. 1, cap.6, nu. 1. & prætere:
puncta longa mutat in brevia, ut hoc
loco תְּאֵן (sic enim scribitur sine Mac-
caph) mutat in תְּאֵן. vide par.2, capit.5
num.2.

תְּהִיה] Nomen est proprium Dei,
cuius radix est תְּהִיה, quod verbum si-
gnificat, fuit. Itaq; prima litera, qua
est jod, est formatiua nominis pro-
prij, vide par. 2, cap.2, ap. Reliquæ
tres literæ radicem ipsam exprimunt
nisi quod loco jod, quæ esse debuit
secunda radicalis, ponitur vau. Suni
enim

enim hæ literæ permutabiles. Sanè
pronunciatio hujus nominis vera,
utq; germana ignota est: & idcirco
qui primi puncta vocalia repererunt,
quum hujus vocabuli sonum pro-
prium ignorarent, puncta ei aliena,
d est, nominis יְהוָה subjecerunt, ni-
nirum vbi hoc nomen נֵהֶן inueni-
emus, per aliud nomen Dei, sonum
eius efferremus. Neque nos mouere
debet quòd in voce יְהוָה primum
punctum est sceua compositum: in
voce autem נֵהֶן sceua simplex. Id e-
nim ex eo accidit, quod nec à initio
diictionis sceua simplex ferre possit,
quū sit gutturalis litera, nec jod sceua
compositum sub se vñquam habere
soleat. Quod verò alioqui puncta
nominis נֵהֶן sint ipsa puncta nomi-
nis יְהוָה, & Adonai legendum sit,
non Ichoua, quum occurrit nomen
Dei נֵהֶן, quatuor rationibus ostendi
potest. Primum quidem quia vbi-
cunq;

cunque simul occurunt hæc duc nomina , ne cogamur bis dicere Adonai, ipsi nomini יהוה puncta sub jiciuntur nominis אֱלֹהִים , vt initio Abdia Prophetæ יהות אמר אָדָנִי יהות , & in fine Habacuc, יהות אָדָנִי חַילֵי . Deinde quia si præcedat hoc nomen litera seruilis ב , vel בְ , aut ל , non scribitur , בִּיהוּת , בִּיהוּת , לִיהְוָה , בִּיהוּת , vt secundum regulas scribendum esset , si Iehoua pronunciaremus , sed יהוּת בִּיהוּת : יהוּת לִיהְוָה , וְיהוּת , vt nomen ipsum Adona requirit . vide par . 4 , c . 2 , nu . 10 . Tutt quia post גַּם literæ כְּפַת recipiū daghes lene , vt in hoc ipso primo versu Psalmi perspicuum est : at hoc non posset fieri , si legeremus Iehoua & non Adonai . Siquidem vltima litera vocis Iehoua est נ quiescens , ultima verò vocis Adonai est י mobile . Literæ autem illæ initio dictionis semper habent daghes lene , nisi præcedat litera quiescens . vi de

de par. i, ca. 4, Ap. Cur denique Pro-
uerb. 16. 16. scribitur יְהוָה ? nisi quia
pronunciatione huius vocis, post פ
sequitur נ, quæ litera non est capax
daghes, & ideo verti debet chiric in
tsere sub litera mem. vide par. 4, cap.
2, num. 7. & 9. Neque verò Rabbini
punctorum inuentores primi sunt,<sup>Rabbini pū
ctorū inue-
tores.</sup>

qui nomen Dei יהוה per אֱלֹהִי efferre
cooperūt. Siquidem S. Hieronymus,
istis Rabbinis antiquior, Exod. ca. 6,
ver. 3, ita vertit illa Hebraica verba,
וּשְׁמֵי יְהוָה לֹא נִזְעַטָּיו לְהַם
Adonai nō indicauit eis. Origenes quo-
que, B. Hieronymo vetustior, in tetra-
plis atq; hexaplis suis in ea columnā,
in quā voces Hebraicas Græcis lite-
ris descriptis, ubique pro יהוה אֱלֹהִים
posuisse fertur. Ipsi etiam Lxx. vetu-
tissimi interpretes semper nomē יהוה
per κύρος reddiderunt, quod Latinè
Dominus, Hebraicè אֱלֹהִים dicitur, &
quod est omnium maximum, Chri-
stus,

stus, & Apostoli, quum s^epe ex testamento veteri proferant testimonia, in quibus hoc nomen continetur, nunquam tamen Iehoua dixerunt, sed semper Dominus: quum tamen alia nomina propria suis vocibus expresserint, vt Adam, Noe, Abra-

^{Nomen Ie-}
^{houa apud}
^{veteres in-}
^{auditum.} ham, Euam, Saram, Mariam. Deni-

que apud veteres omnes inauditum fuit semper nomen Iehoua: & licet aliqui nomen Ιαχωνι per Iaho, vt Clemens Alex. lib. 5. Strom. Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. 18. & Diodorus Siculus lib 1. Bibliothecæ: aliqui pe- Iaue, aut Iah, vt Theodoretus q. 15. in Exodum, exprimi posse crediderunt plures tamen hoc nomen τετσα γεγιμαρν, & απρητν, atq; ονεκφω ντεν vocarunt. Vide Orig. hom. 14. ii lib. Num. Euseb. l. 11. de præpar. Euani cap. 8. Greg. Nazianz. oratione 4. d. Theologia. Theodoret. q. 15. in Exc Hieron. epist. 136. ad Marcellam, &

in cap. 16. Ezech. Non displicet tam
en eorum coniectura, qui nomen
hoc nihil aliud esse credunt, nisi ter-
ciam personam futuri verbi substanc-
iui, & hunc in modum scribi, & ef-
ferri debere, יְהִי jihje, quod signifi-
cat, erit, siue erat, siue est, quod pro-
priè Deo soli conuenire docemur
Exodi 3.

בְּכָל in omni. Litera בְּ , cum sceua
mobili deseruit loco præpositionis
in. vide par. 4, cap. 2, nu. 2. Vox autem
בְּלֹא est nomen indeclinabile, signifi-
catq; omne, totum, uniuersum, in
quolibet genere, numero, & casu.
Deriuatur per detractionem unius
literæ à verbo בָּלַל , quod significat,
perfecit. vide par. 2, cap. 2, ap. Per de-
tractionem, &c. & si quidem non se-
quatur accentus maccaph, scribitur
per cholem, si vero sequatur, ut hoc
oco, scribitur per camets chatuph,
בְּלַב . vide par. 2, cap. 2, nu. 5.

נָיַם *tempore.* Nomen est deriuatum formatum per detractionem à radice נָיַם, quod est, inuertit, quia tempus videlicet omnia mutat, & inuertit. Sed fortasse verius dicemus radicem eius esse נָיַם, quod verbum non est amplius in usu. Nam in plurali נָיִם facit סָמֵךְ, vbi punctum daghes indicat defectū alterius radicalis, vide par. 2, cap. 5, nu. 5. Porro furcula inuersa quæ subiecta est huic voci נָיַם, est accentus distinguens medium periodum, diciturque athnach vide par. 1, cap. 6, num. 4. Secundum est, &c.

נָמֵד *semper.* Aduerbium temporis est, significatque quotidie, semper jugiter. vide par. 4, cap. 1. nu. 3. Etiam nomen significans quotidianum, continuum, juge.

נָהָלֶת *laus eius.* Nomen est fœmininum cum pronomine affixo tertiae personæ. Radix est הָלֵל laudavit, ind

inde fit nomen הַלְּהָ, laus, vbi tau est
 litera formatiua nominis. vide par. 2,
 cap. 2, ap. & par. 4, cap. 2. nu. 5. Litera
 ה, & ל sunt prima, & tertia radicalis:
 secunda radicalis deest, sed loco eius
 est daghes forte in tertia. Postrema
 litera he cum præcedente camets, est
 signum generis fœminini, vide par.
 2, c. 1. n. 3, Fœminina, &c. in regimine
 genitiui vertitur he in tau, & pro
 דְּהַלְּהָ, dicitur תְּהַלְּתָה. vide par. 2. capit. 1.
 nu. vlt. At in nominibus, &c. Addito
 autem pronomine affixo, redit ca-
 mets, & fit תְּהַלְּתָה laus eius. vide par. 2,
 cap. 4, & 5.

[בְּפִי] *in ore meo.* Litera ב est præpo-
 sitio, in, vt suprà diximus, & caret da-
 ghes leni propter præcedentem lite-
 ram quiescentem. Vox autem יְהָ est
 nomen cum affixo pronomine pri-
 mæ personæ. Radix est יְהָ, os, ac tūm
 in regimine simplici. tūm cum affixo
 primæ personæ facit יְהָם, in plurali יְהָם,

ora. vide par. 2, cap. 5, nu. 9. Sicut etiam duo, &c. linea subiecta huic voci פִי, est accentus distinguens integrum periodum, diciturque sophistach. vide par. 1. cap. 6. nu. 3. Primum dicitur, &c.

ב

VERVS. II.

audient	mea anima:	laudabitur	In Domin-
וַיְשִׁמְעָנָיו	נֶפֶשׁ	תְּחִלֵּל	בִּיהוֹה
scienghu	naphsci	tithhallel	Badonai
		lætabuntur. &c	mansueti
		וַיְשִׁמְמָחוּ	עֲנָנוּם
	reisnachu		aghazarim

בִּיהוֹה In Domiuo. Litera ב serui loco præpositionis in, יהוה est nomen Dei, de quo suprà diximus.

תְּחִלֵּל laudabitur. Est tertia persona futuri, generis fœminini, verb הִלֵּל in conjugatione Hithpael. vid par. 3, cap. 2. Quia verò verba in conjugatione Hithpael significat actionem in seipsum, ideo תְּחִלֵּל signifcat laudabitur anima à se ip̄sa, sed i

Domino, non in seipsa, id est laudando Dominum, seipsam quodammodo laudabit, quum laus Domini inferuos etiam redundet. Nisi magis placeat. hic laudari accipi, pro lætari, & gloriari.

[נֶפֶשׁ] *anima mea*. Nomen est femininū cum affixo pronomine priuiae personæ. Radix est ipsum nomen נֶפֶשׁ, anima, & cum affixo נֶפֶשׁ, anima mea. De ista punctorum mutatione vide par 2, cap. 5.

[עָמַד] *audient*. Tertia persona est futuri, numeri multitudinis, verbi in conjugatione Kal: sicut enim fit fit וְלֹמַד, ita à עָמַד audiuīt, fit עָמַד audient, vide par. 3, c. 2. Quia tamen Hebræi carent imperatiuo tertii personæ, & pro eo usurpant futurum, idcirco noster interpres recte vertit, audiant.

[מְנֻסִּים] *mansueti*. Nomen est masculinum numeri multitudinis. Radix.

est נָהַעַ, quod verbum significat, re-
spondit, humilis, pauper, mitis fuit.
Inde fit nomen עֲנָוָן, mitis, mansuetus,
humilis, ubi וְ est loco הַ vltimæ radi-
calis, in plurali עֲנָוָן, sicut à דְּבָרִים, fit
דְּבָרִים, nisi quòd sub prima litera vo-
cis עֲנָוָן est sceua compositum, quia
nghain est litera gutturalis. De for-
matione pluralis numeri à singula-
ri, vide par. 2, cap. 1, num. 1.

וַיִּשְׁמַח וַיָּלֹתֵן. Litera i est ser-
uilis , significatq; hoc loco , &. vide
par. 4, ca. 2, n. 10. Quartò est nota , &c.
Vox autem וַיִּשְׁמַח est tertia persona
pluralis futuri, verbi וַיָּשַׁמֵּחַ, in conju-
gatione Kal. Debuit autem secun-
dùm regulam scribi וַיִּשְׁמַח sicut וַיִּמְשַׁח:
tamen propter accentum soph pa-
such, qui indicat finem periodi, mu-
tatum est sceua secundæ radicalis in
camets. Hoc etiam loco pro futuro,
lætabuntur, rectè vertit Interpres per
modum imperandi, lætentur, quòd
ca-

careant Hebræi tertia persona imperatiui.

ג

VERVS III.

exaltemus &	mecum:	Dominum	Magnificate
וְנַרְמָמָה veneremus	אַתִּי imi	לֵיהֹה lādōnā	גָּדְלֹו Gaddelus
	pariter.	ejus nomen	
	וְחִדּוֹן iachdan.	שְׁמוֹ sciemo	

גָּדְלֹו Magnificate. Est secunda persona numeri multitudinis, modi imperatiui, verbi גָּדֵל, in coniugatione Piel. Itaque גָּדֵל significat, magnus fuit, in Piel גָּדֵל, magnificauit, in imperatiuo גָּדְלֹו, magnificate, sicut לְמַרְאָה. Vide par. 3, c. 2, coniug. 3.

לֵיהֹה Dominum. Litera ל est servilis, deseruitq; hoc loco pro articulo accusatiui casus, vel potius verbum גָּדֵל datiuo jungitur. vide par. 2, ca. 1. De לה dictum est.

אַתִּי I mecum. Præpositio est cum affixo pronomine primæ personæ

Nam **תָּךְ** est præpositio cum, vide par. 4, cap. 1, num. 22, & recipit affixa more nominum, vide par. 4, cap. 1, num. 23.

[וְנִרְוֹמֵמֶה] & exaltemus. Litera **ת** seruila est, significans, &c. Habet autem punctum in ventre loco sceua, propter aliud sceua sequens. vide par. 4, cap. 2, num. 11. Vox **נִרְוֹמֵמֶה** est prima persona pluralis futuri in Piel, à verbo **רוֹמַם**, cum superaddito **ה** paragogico. Radix ergo est **רוֹמַם**, quod est verbum ex quiescentibus nghain vau, & significat exaltauit. In Piel, siue Poel facit **רוֹמַם** exaltauit, in fuuturo **רוֹמַם תְּרוֹמַם נִרְוֹמֵמֶה**: addito autem **ה** paragogico fit **נִרְוֹמֵמֶה**, exaltabimus, vel exalteamus, de more Hebreorum, qui per futurum expriment etiam imperatiuum,

[וְשָׁם] nomen eius. Nomen cum affixo tertiae personæ. Radix est **שָׁם**, & cum affixo **שָׁם**, nomen ejus. vide par.

pár.2, cap.5, num. 10.

וַיְחִזֵּן] pariter. Aduerbiūm à radice
חוֹזֶן, quod verbum significat con-
jungere. Inde enim fit aduerbiūm
חוֹזֶן, & וַיְחִזֵּן, pariter, simul. vide par.4.
cap.1, num. 19.

ל

V E R S V S I I I I .

omnibus ex &	me	audiuit:&	Dominum	Quæsiui
רָמְכָלִי	וְעַנְנִי	אֶת־יְהוָה	דָרְשָׁתִי	
<i>rmuccol</i>	<i>vengbanani</i>	<i>Adonai eth</i>	<i>Darashethi</i>	
me liberauit.	meis,	paueribus	מְגֻרוֹתִי	
הַצִּילָנִי:	hit'silani		<i>megurothai</i>	

הָרְשָׁתִי] Quæsiui. Prima persona sin-
gularis, præteriti, verbi הָרְשָׁתִי, in con-
jugatione kal, sicut לְמִרְחָתִי. vide par.3,
cap.2, conjug. 1.

וְעַנְנִי] audiuit me. Tertia persona
singularis præteriti, verbi עַנְנִי audiu-
it, respondit, in conjugatione Kal,
cum affixo primæ personæ. Si qui-
dem tertia radicalis ad præsentiam
affixorum excidere solet. Itaq;à עַנְנִי

addito י, quod est affixum primæ personæ, & remota litera ה, fit ינַנְיָ au- diuit me, siue respondit mihi. vide par. 3, cap. 6, num. 6.

וּמְכֻלֵּל ex omnibus. Litera י, serui- lis est significans, & habet autem punctum in ventre loco sceua propter sequentem literam labialem. vi- de par. 4, cap. 2, num. 11. Sequens particula ו est præpositio מִן, quæ signifi- cat ex, ab, de, sed euphoniacæ causa vbiique perdit literam מ, & loco ejus infigit daghes in sepuenti: vide par. 4, cap. 2, num. 7. De voce מְכֻלֵּל dictum est versu primo.

פָּנוּרְבָּס pauoribus meis. Nomen est fœmininum numeri pluralis cum af- fixo primæ personæ. Radix נָוֶר, quod verbum significat, peregrina- ri, & pauere. Inde fit nomen mascu- linum נָוֶר, siue נָוֶרֶב, pauor, vbi lite- ra ב est formativa nominis. vide par. 2, c. 2, ap. Ab hoc masculino נָוֶר, fit fœ-

fœminium. **מְנוּרָה** vide par. 2, cap. 2, num. 2. in plur. **מְנוּרוֹת**, pauores. vide par. 2, cap. 2, num. 6, & cum affixo **מְנוּרָות** pauores mei.

[**הָצִילָנִי**] *liberauit me.* Præteriti persona tertia singul. verbi **נָצַל**, in conjugatione Hiphil, cum affixo primæ personæ. Itaque **נָצַל**, quod est verbum ex defectiuis Pe nun, fit in Hiphil **הָצִיל**, liberauit. vide par. 3, cap. 3, Pe nun, &c. & cum affixo **הָצִילָנִי** liberauit me. vide par. 3. ca. 6, nu. 6, & 24. sub litera **ל** est camets pro patach; siquidem ante affixum primæ personæ in verbis ponitur patach. vide par. 3, cap. 6, numer. 6, tamen propter accentum soph pasuch vertitur hoc loco patach in camets. vide parte 2, cap. 5, num. 2.

הנ

VERVS V.

eorum facies & sunt illustrati, & cum ad Aspexerunt

וּפְנֵיהם

aphenehem

וַנְהָרוּ

renaharu

אֶלְיוֹ

elias

הַבִּיטּוֹ

Hibbitus

confundentur. non

אַל־יָחִרְרוּ:

iechparu al

Aspexerunt. Tertia persona pluralis præteriti, verbi in Hiphil. Verbum נִבְטָה ex defectiuis Penun, in Hiphil facit הַבִּיטּוֹ, aspexit. Inde, aspexerunt.

Sciendum est D. Hieronymum, & Lxx. interpretes non legisse, sed in imperatio, & ideo vertisse, accedite, videlicet oculis, id est, respicite.

אֶלְיוֹ ג ad eum. Præpositio cum affixo. Radix videtur esse אלהָ, inde fit præpositio אלהָ ad, & scribitur cum segol, vt distinguatur ab אלהָ, quod est vnum ex nominibus Dei: cum affixo personæ mutat segol in tseré,

&

& additur jod post lamed, & fit אלה
ad eum. vide par. 4, cap. 1, nu. 23. ap.

וְנַהֲרָה] & illuminati sunt. Tertia per-
sona pluralis verbi נַהֲרֵי, in Kal. si-
gnificat confluxit, illuminatus est. in
tertia persona plurali נַהֲרֹו, ubi
sub litera ה est sceua cōpositum, non
simplex de more aliorum verborum,
quia ה litera gutturalis est, & propte-
rea non patitur sub se sceua simplex.
vide par. 1, cap. 3, ap. nu. 3. Hoc autem
loco propter accentum distinctiuū,
ne sceua quidem est, sed carnets. vide
par. 2. cap. 5, num. 2. Porrò D. Hiero-
nymus, qui vertit confluente, & L xx.
interpretes, qui verterunt illumina-
mini, non legerunt נַהֲרֹו, sed in impe-
rativo נַהֲרֵו.

וּפְנִיהם] & facies eorum. Litera י ha-
bet punctum in ventre loco sceua,
quia præcedit literam labiale, ni-
micum δ. vide par. 4, cap. 2, num. 9. Il-
lud autem פְנִיהם, nomen est plurale
cum

cum affixo, radix est פָנַח, aspexit, inde fit nomen פְנִים, facies, & solum inuenit in numero plurali. In regimine facit פֵט, & cum affixo פְנִירָה, facies eorum. vide par. 2, cap. 4. Est autem obseruandum, D. Hieronymum, & Lxx. qui verterunt, facies vestræ non legisse פְנִיהם, sed פְנִיכֶם.

אֲלֹ] non. Aduerbium negandi, si-
cut etiam נֹל. vide par. 4, cap. 1, nu. 4.

חִפּרְוּ } confundentur. Tertia perso-
na pluralis futuri Kal, à verbo חִפּר, quod est, erubuit, & confusus est. Ha-
bet autem sub litera jod punctum se-
gol, propter sequentem gutturalem.
vide par. 3, cap. 1. & sub litera נ habet
sceua sinplex pro composito, quia
sequitur daghes lene. vide par. 1, cap.
3, ap. numer. 2. Denique sub litera ס
habet camets pro sceua, propter ac-
centum distinctiuum. vide par. 2, cap.
5. num. 2.

VERSUS VI.

audiuit, Dominus & clamauit, pauper iste
 שָׁמַע מְלֹא וַיּוֹהֵה קָרָא עֲנֵי נָה
 cameangh vadonai kara nghani ze
 eum. saluauit eius angustiis omnibus ex &
 הַזְּשִׁיעָן צָרוֹתָיו וּמְכֻלָּה
 hosingho tsarothau amiccol

זה *Iste*. Pronomen demonstrati-
 um, generis masculini, iste, hic. vide
 par. 2, cap. 4, num. 4.

עֲנֵי *pauper*, à verbo נָהַ, quod est,
 humilis, & pauper fuit, fit nomen עֲנֵי,
 pauper, ubi, est loco ה vltimæ radi-
 calis.

קָרָא *clamauit*, est persona tertia
 singul. præteriti masculini generis, &
 proinde ipsa radix.

שָׁמַע *audiuit*, est etiam ipsa radix;
 dicimus enim שָׁמַע, & שָׁמַע. vide par.
 3, ca. 2, nu. 3. Porro patach sub litera ש
 est additum, propter pronunciatio-
 nem literæ ש. vide par. 1, cap. 2.

וּמְכֻלָּה *Vide* suprà versu 4.

צְרוֹתָתוֹ] *angustiis eius*, à verbo צָרַ, quod est, angustiis affecit, sit nomen fœmininum צְרָה, angustia. In plurali צְרוֹת, angustiæ, cum affixo tertiaræ personæ צְרוֹתָא, angustiæ ejus. vide p.2, c.4,n.6.

יִשְׁׁלַח] *saluauit eum*. Radix est יְשַׁלֵּחַ, vnde fit יְשַׁלֵּחַ, salus. Inde verbum in Hiphil, יִשְׁׁלַח, saluauit: Vide quiescentia Pe Iod, vide par.3, cap.4.addito affixo, sit יִשְׁׁלַח, saluauit eum. vide par. 3, cap.6, numer. 6. Inde est nomen יְשַׁלֵּחַ, Iesus. Nec enim scribi debet יְשַׁלֵּחַ, ut per contemptum Iudæi scribūt, neque יְשַׁלֵּחַ, quod salutem, non salvatorem significat, sed יְשַׁלֵּחַ, quod semper Lxx. interpretes verterunt ἵστος, vnde est Latinum, Iesus, quod nomen fuit etiam Iesu Naue, & Iesu Iosech, qui typum gesserūt Salvatoris nostri: quod denique veram habet formam nominis proprij, & Salvatorem significat, quam Iod initio positi-

positum sit proprij nominis forma-
tium , & reliquæ literæ sint verbi
יְשִׁיעָה, quod est saluare.

¶

VERSUS VII.

circa	Domini	Angelus	Castrametatur
סְבִיב	וּדֹהֶה	מֶלֶךְ	חֹנֵה
sarv	Adonai	maleac	Chone
	eos. eripuit &	cum timentes	
	וַיְחַלֵּם:	לִירָא	
	valechillefsem	lireau	

חֹנֵה Castrametur. Participium præsens à verbo חָנַה, quod propriè significat, castramatus est. Sed quia carent Hebræi præsenti tempore Indicatiui , & pro eo vtuntur plerumque participio præsenti, ideo חָנַה reçè vertitur, castrametur, siue circundat mōre castrorum. Vide inflectionem verborum quiescentium lamed he: vide par.3, cap.4.

מֶלֶךְ Angelus. Nomen est heemanticum , deductum à verbo מָלַךְ, nusitato , per additionem מ. vide

par.2,cap.2,ap.

סְבִיב Præpositio est, significatq; in circuitu, in gyro, circa: à verbo סְבִיב, quod est, circuire. vide præpositiones, par. 4. cap. i, num. 22.

וַיְלִירָא תimentes eum. Litera ה est articulus, & habet chiric loco duorum sceuaim, quorum vnum sub jod, alterum sub ipso lamed esse debuisse. Eadem enim est ratio literæ ה, & literæ ו, quod attinet ad puncta subiecta: de quo vide par. 4, cap. 2. num. 11. & 14. Remota igitur literal lamed, sequens dictio integra est וַיְרָא, quæ quidem est participium generis masculini, numeri pluralis cum affixo, à verbo וַיְרָא, timuit. Participium enim est etiam וַיְרָא, nec à præterito vlo modo differt. vide par. 3, cap. 2; Circa participium, &c. Porro וַיְרָא, timens, in plurali facit וַיְרָא, timentes, iuxta eius mutationis punctorum. vide par. 2, cap. 5. Nunc de polysyllabis

&c

&c. & cum affixo יְרִיעָה timentes eum.
vide par. 2. cap. 4. num. 5.

מַעֲלֵה וּמַיְלֵה] & eripuit eos. Litera י est ser-
uialis, vertitq; significationem futuri in
præteritum. vide par. 4. cap. num. 13.
Vox autem מַעֲלֵה est persona tertia
generis masculini, numeri singularis
futuri, in conjugatione Piel, cum affi-
xo tertiarum personarum pluralis masculini
generis. Radix est עַלְהָה, recessit: inde
עַלְהָה, remouit, eripuit: inde in futuro
עַלְהָה, eripiet, & cum affixo מַעֲלֵה, eri-
piet eos, & cum vau verso מַעֲלֵה, &
eripuit eos. vide de affixis verborum
in Piel, par. 3, cap. 6, num. 23.

Obseruandum est D. Hierony-
mum, & Lxx. interpretes, qui verte-
runt, & eripiet eos, non legisse vau
cum patach. sed cum chiric, hoc mo-
do. מַעֲלֵה, & eripiet eos.

ט

VERSUS VIII.

Dominus:	bonus	quoniam	videte &	Gustate,
וְהִווֹת	טוֹב	כָּרֶ	וַיַּרְאֵ	טַעַמְוִ
Adonai	tōv	chi	vren	Tanghami
eo.in	sperabit		vir ille	beatus
כוּ	יְחִסָּהֵ	הַגְּבָרָ	הַגְּבָרָ	אֲשֶׁרְיוּ
bo	iechse	bagghever	bagghever	ascre

טַעַמְוִ] *Gustate.* à præterito טַעַמְוִ, gustauit, fit in Imperatiuo secunda persona pluralis טַעַמְוִ, gustate: vbi patach est sub prima radicali pro sceua, aut chiric, propter sequentem gutturalem. vide par. 3, cap. 2, obseru. Kal.

וַיַּרְאֵ] *videte.* à præterito רָאֵה, videt, fit in imperatiuo רָאֵה, vide, & רָאֵה, videte. vide inflexionem verborum quiescentium Lamed he.

כִּי) Conjunctio est, significatque quoniam, quod, quia, & similia. vide par. 4, cap. 1, num. 24.

טוֹב) *bonus.* à verbo טֻוב, quod significat, bonus fuit, nomen טֻוב, bonus.

nus. Sciendum est autem subintelli-
gi verbum substantium, quum di-
citur, gustate, & videte, quoniam bo-
nus dominus.

בָּרוּךְ) *beatus*. A radice בָּרַךְ fit ver-
bum בָּרוּךְ ; beatificavit, & nomen
בָּרוּךְ, *beatus*, & *beati*. Est enim utrius-
que numeri, licet formam præferat
nominum numeri pluralis, & in re-
gimine existentium.

כָּבָד) *ille vir, o' ævng* Litera כָּבָד seruilis
est, vim habens pronominis demon-
stratiui, more Græcorum articulo-
rum. Punctum ejus solenne est pa-
tach sequente daghes. vide par. 4, ca.
i, num. 9. Nomen autem כָּבָד fit à ver-
bo כָּבַד, quod est roborare, & ideo
propriè significat virum, qui etiam
ipud Latinos à vīribus sic appella-
ur.

הַחֲזִיקִי) *sperabit*. Futuri tertia perso-
na singularis, generis masculini, à
erbo הַחֲזִיקִי, sperauit. vide inflexionem

verborum quiescentium Lamed he,
par.3, cap.4. Cur autem sub litera jod
sit segol, & sub chet gutturali sit sce-
ua, vide par.3, cap.2, obseru.6, & par.
1, cap.3, ap. nume. 2. Et quamuis הַסְׁנִי
sit futurum, tamen rectè vertitur à
D. Hienymo, & à LXX. interpretibus
per tempus præsens. Utuntur enim
Hebræi futuro pro præsenti, præfer-
tim quando significatur continua-
tio actionis, vel habet vim modi po-
tentialis, ut sit, confidit, pro confidere
solet. vide par.3, cap. 1. Notandum est
etiam deesse hoc loco pronomen re-
lativum, & subintelligendum esse, qui,
vide par.4, c. 5.

בָּנֵי eo. Litera seruilis cum affi-
xo. vide par.4, cap.4, num. 16.

VERVS IX.

non quoniam eius: sancti Dominum Timete
אֱנֹן כִּי־ קְדוֹשָׁנוּ אֶת־יְהוָה יְרָא
en chi ke loschian Adonai eih Ieru
defect

eum. timentibus defectus
 לִירָאוּ מַחְסֹר
 lirebas. machsor

וְיָרָא] Timete. Secunda persona pluralis numeri, generis masculini, modi imperatiui, à verbo וְיָרָא, timuit. Et quidem secundùm regulas deberet esse Imperariuus, וְיָרָא, time, וְיָרָא, timete. vide par.3, cap.5, numer.2. Quia tamen à verbo etiam רָאֵה, vidit, fit וְיָרָא, videbunt, ne ista verba confundātur, in priori dicimus וְיָרָא, cum Aleph penitus quiescente.

קָדוֹשׁ] sancti eius, à verbo קָדַם, sanctus fuit, deducitur nomen קָדוֹשׁ, sanctus in plurali קָדוֹשִׁים, sancti, cum affixione קָדוֹשָׁךְ, sancti ejus. vide de mutatione punctorum par.2, cap.5, nu. II.

בַּיִ] Vide supra versu 8.

אֲנָזֶן] Aduerbium negandi. vide par.4, cap. 1, num. 4.

מַחְסֹר] defectus, à verbo מַחְסֹר, deficit, formatur nomen per additio-

nem, quæ vna est ex literis Hebreo-
manticis, מחסור, defectus, inopia. vide
par. 2, cap. 2. Per additionem, &c.

(ליראון) timentibus eum. vide sup. v. 8.

ב

VERVS X.

Dominum quarentes & esurierunt: & egerūt Leunculi

והות בפירים רשו ורעו רשו ורעו רשו ורעו רשו ורעו

Adonai vedoresie veranglievus rasciu Chephirim

bene. omni deficient non

טובכ בל לא ימסרו בל לא ימסרו בל לא ימסרו

toz col iachiseru lo

{בְּפָר} Leunculi. à verbo fit no-
men, בְּפִיר, & significat propriè leun-
culum jam grandiusculum, & ad
prædandum idoneum, ut patet ex li-
bro Ezech. cap. 19. vers. 3: & per me-
taphoram intelligitur tūm hoc loco,
tūm apud Ezech. per leunculum ho-
mo diues, & potens, alienorum bo-
norum cupidus, direptorq;.

רשו] eguerunt. Tertia persona plu-
ralis, præteriti, à radice רשות, eguit. Sic
aut;

autem flectitur præteritum, רָשַׁת רָשַׁת. vide quiescentia nghain vau, par.3,cap.4.

רָעַב) esurierunt. à רָעַב, esuriit, inde in tertia persona plurali רָעַב, esurient, & propter accentum distinctum רָעַב. vide par.2,cap.5,num.2.

דוֹרְשִׁי) quærentes. Est participium actionis numeri multitudinis in regmine, à verbo דָרַשׁ, quæsiuit. Hinc enim דָרְשֵׁי, querens, & in plurali דָרְשִׁים, & quærentes.

לֹא) non. Aduerbiū negandi.

וְחַסְרוּ) deficient. à verbo וְחַסְרָה, defecit, sit futurum וְחַסְרוּ, deficient. vide par.3,cap.2,num.6.

כָּל) omnis. Vide suprà versu 1.

טוֹב) bono. Etsi propriè טֹב est non generis masculini, vnde fit scandininum טֹבָה, bona, & Hebrei plenunque vtuntur scandinino pro neutrō, quo carent, vt D.Hieronymus locet in cap.7.Ecclesiastē, tamen v-

314 EXERCITATIO
tuntur etiam non raro ipso mascu-
lino, ut hoc loco, & alibi.

ל

VERVS XI.

Domini timorem me, audite filij, Venite
יהוה וראית לוי שמעון בנים לכו^{לכו}
Adonai i'reath li scimnghs vanim Lechi
vos. docebo
אלמדכם
alammedchem.

] **Venite**, secunda persona plu-
ralis imperatiui, à verbo **לֹא**, venit
vide inflexionem quiescentium Pe-
jod par. 3, cap. 4. Sciendum tamen
est verbū **וְלֹא** non esse in vsu in præ-
terito, & participiis, sed pro eo usur-
pari verbum **חֲלֹךְ**, quod idem signi-
ficat, sicut è contrario verbum **לֹא**
raro est in vsu in infinituo, impera-
tuo, & futuro, & pro eo usurpatu-
verbum **וְלֹךְ**.

] **בָנִים** *[filij]*, à verbo **בָנָה**, ædificauit
sit nomē **בָן**, filius, quia filius est qua-

si opificium quoddam patris: in plurali בָּנִים, filij, in fœminino בָּת, pro בָּנָה, filia, in plurali בָּנוֹת, filiae. vide par. 2, cap. 5. except. 2.

שְׁמַע] audite, imperatiuus à radice שָׁמַע, sicut à לִמְדֹת fit לִמְדָה. vide par. 3. cap. 2. conjug. Kal.

לִי Articulus cum affixo primæ personæ. vide par. 2. cap. 4. numer. 2, & quamquam ל fere est articulus genitiui, aut datiui, tamen interdum etiam seruit accusatio. vide par. 2. cap. 2.

וַיַּרְאֵת timorem à verbo וַיַּרְא, timuit, fit nomen fœmininum וַיַּרְאָה, timor, & in regimine, genitiui וַיַּרְאָת. vide par. 2, cap. 2. Regimen, &c.

אֶלְפְּרַכְבָּם docebo vos. Prima persona futuri Piel cum affixo, à verbo לִמְדָה, didicit. Vide inflexionem sine affixo, par. 3. capite 2, & cum affixo par. 3. ca. 6, nu. 23.

מ

VERSVS XII.

days	diliget	vitam?	vult qui	vir ille	Quis
יום	אהוב	חיה	חפה	איש	מִרְאֵישׁ
iamim	oher	chayim	hechaphets	haish	Mā
		bonum		videndum ad	
	טוֹבָה			לְרוּאֹת	
	tor			Lireoth	

[מ] *Quis*, Pronomen relativum, & interrogatiuum, quod de solo homine dicitur. vide par. 2, cap. 4, nu. 8.

) *ille vir*. Litera ה deseruit demonstrationi, habet camets pro patach, quia sequens litera non est capax daghes. vide par. 4, cap. 2, num. 9. Vox אִישׁ est ipsa radix, & significat virum, ut à fœmina distinguitur, & ponitur pro marito siue masculo. Inde אִשָּׁה, mulier, fœmina, vxor. Dicitur etiam אִישׁ unusquisque, quilibet, qui cunque. Deest hoc loco verbum substantium de more Hebræorum, integra enim sententia est, *Quis est ille vir?* vide p. 4, c. 4. n. 6.

וְחַפֵּץ] qui vult. Litera ה præposita participio , seruit loco relatiui שָׁרֵךְ , qui, & habet segol, quia sequitur gutturalis affecta puncto camets. vide par. 4, cap. 2, nu. 9. except. 1. Vox autem חַפֵּץ est participium, à verbo חִפֵּזֶה , voluit. Hebræi pro præsenti, quo carent, vtuntur participio, præcedente pronomine. vide par. 3. cap. 1. Secundolo loco, &c.

וְחַיִם] Vitam , nomen est pluralis numeri, nec habet singularem, vt apud Latinos opes, deliciae, angustiae, &c. deducitur à verbo חִיַּה , vixit. vide par. 2, cap. 2, num. Porro, &c.

בָּתָן) A præterito אהָא , dilexit , sic participium numeri singularis אָזְחֵב , diligens , sed explicatur per præsens, diligit, quia pertinet huc etiam relationi præfixum participio חַפֵּץ .

וְיָמִים] dies. Radix est יָם , dies, in plurali יָמִים , dies, vide par. 2, cap. 5, num. 3, except. 1.

לְרֹאֹת *ad videndum.* Infinitiuus est cum litera lamed formatrice gerundij, à verbo רָאַה, vidit. inflexionem huiusmodi verborum habes: vide p. 3, cap. 4. De literis formatricibus gerundiorum vide par. 3, cap. 2, num. 5. Habet autem litera lamed sub se chiric pro sceua, ne duo sceuam initio concurrant. vide par. 3, cap. 2, num. 5.

טוֹב *bonum.* D. Hieronymus, & Lxx. interpretes, qui verterunt, dies videre bonos, non ad verba, sed ad sensum, respexisse videntur. Nam טֻוב singulare est, & in plurali habet טֻוביּם.

ג

VERVS XIII.

tua labia &	malo, à	tuam linguam	Custodi
וְשִׁפְתָּחָה	מֶרֶג	לְשׂוֹנָךְ,	גֵּזֹר
vesphatbecha	mer.ingh	lescionieba	Netfor
	dolum.	loquendo à	
	מְרַמֵּה	מְדַבֵּר	
	mirma	middaber	

נְצֹר *Custodi.* Imperatiuus à verbo

נְצֹר

נָצַר, custodiuit, esse debuit נְצִיר custodi. vide defectiua Pe nun , par. 3.ca. 3. Tamen interdum etiam verba ista defectiua sequuntur normam perfectorum, ut hoc loco נָצַר sic נָצֹר , si- cut à לְמַד sic לְמֹד . vide par. 3, c. 2, Kal, & cap. 3.

לְשׁוֹן) linguam tuam. à verbo לְשׁוֹן inusitato fit nomen לְשׁוֹן , lingua, in regimine לְשׁוֹן , cum affixo לְשׁוֹנָה , linguam tuam. vide par. 2.cap. 4, nu. 5.

מֵרָע à malo. Litera מ seruit loco præpositionis à, ab , & habet tsere, quia sequens non capit daghes. vide par. 4, cap. 2, nu. 7. Vox autem רָע deducitur à verbo רָע , malum esse. Dicimus enim רָע , malus , & malum , & רָעִים , mali, & mala, & scribitur quidē fere רָע , tamen hoc loco propter accentum distinctium habet cainets. vide par. 2, cap. 5. num. 2.

וּשְׁפְתִּיק & labia tua. Litera ו seruit loco coniunctionis, &. Habet verò pun-

punctum inventre loco sceua , propter sequens sceua.vide par.4, cap. 2. num.9. שְׁפָתִיךְ est nomen pluralis numeri,cum affixo. Radix est שֶׁפַה , labium,in duali שְׁפָתֵיכְם ,labia , & cum affixo שְׁפָתִיךְ ,labia tua.vide par.2.cap.4. num.5.

לֹבֶב à loquendo. Infinitiuus cum litera ב formatiuia gerundij , in conjugatione Piel,à herbo בָּבֶר ,quod est, loquutus est.vide par.3.cap.2.

דָּרְמָה dolum. nomen fœmininum heemanticum. Deriuatur à radice דָּרַת ,fraudavit.vide par.2, cap.2.ap. Pei additionem,&c.

VERVS XIII.

quare bonum: fac & malo à Declina

בְּקַשׁ	טוֹב	וְעַשֵּׂה	מְרֻעָה
bakkesc	tor	vanghase	merangh

cam. persequere & pacem

וְרֹדְפָהוּ	שְׁלֹום
verodphethu	sealom

סֹור à Declina. imperatiuus à præterito

erito סָר in Kal ex quiescentibus.
ghain vau.vide par.3.cap.4.Kal.

מְרַע à malo. vide superiori versu:
הַשְׁׁיַׁי & fac. Litera i seruilijs est si-
gnificans,&.Habet autem sub se pa-
ach,quia litera sequens est guttura-
is.vide par.4.cap.2.num.11.Vox au-
tem הַשְׁׁיַׁי, est imperatiuus in kal à
præterito הַשְׁׁיַׁי, fecit. vide inflexio-
nem par.3.cap.4. Habet verò הַשְׁׁיַׁי
pro scœua simplici scœua composi-
tum sub prima radicali,quia ea litera
gutturalis est.

טוֹב bonum,vide sup.ver.8.&c 12.

קָרֵב quare,imperatiuus in Piel,
i præterito קָרַב, quæsiuit, part. 3.
cap.2.

שְׁלִימָן pacem. nomen à verbo
שְׁלִם pacificum esse.

רְדֹפָה)persequere eam. Imperatiuus
cum affixo à præterito רְדוּי, perse-
quutus est.Imperatiuus est רְדוֹף, per-
sequere: sed propter affixum verti-

322 EXERCITATIO
tur sceua in camets chātūph, & cho-
lē in sceua, & addito affixo fit דָּרְפָּה.
vide par. 3. cap. 6. num. 15. & 20. No-
ta etiam illud הַesse affixum pro-
prium verborum. vide par. 3. cap. 6.
num. 4.

y

VERVS XV.

ejus aures & justos: ad Domini Oculis
עֵינִי וְהַהֲנָה אֶל־צְדִיקִים
yeqanu tsaddikim el Adonai Nghene
eorum. clamorem ad
אל־שׁוֹעֲבָם : el sciarrughasham

עֵינֵי Oculi. Radix est ry, oculus
in duali עֵינִים, oculi, & in regimine
עֵינַי, vide par. 2. cap. 1. nu. 6. & cap. 5
num. 14.

אֶל] ad, præpositio. Vide supra
ver. 5.

צְדִיקִים] Justos, à verbo צְדָקָה, justus
fuit, fit nomen sex punctorum pty
justitia, & פְּרִי, justus, in plural
פְּרִיִּים, justi. vide part. 2. capit. 1. nu. 4

אָנוֹנוּ יְאֻרֵס eujus. Radix est אָנוֹן, aus-
s, in duali אָנוֹנוּם cum affixo אָנוֹנוּ. vi-
de mutatione horum pūctorū,
ar.2,cap.4,& 5.

שְׁוּעָתָם) clamorem eorum. à verbo
שׁוּעַת, clamauit, fit nomen fœmininum
שְׁוּעָה, clamor, in regimine שְׁוּעָת, cum
fixo שְׁוּעָתָם, clamor eorum. vide par.
cap.5,numer.5.

פ

VERSUS XVI.

erdendum ad malum, facientes in Domini Vultus

להכricht	רֹעֶה	בָּעָשִׂי	יְהֹהָה	פָּנִי
lehachrith	rāng	benghose	Adonai	Pene
corum. memoriam			terra de	
זכראם :		מָרָץ		
Zichram		meerets		

Ultius. à verbo פָּנִה, aspexit, fie-
nomen plurale פָּנִים: facies, vultus, &
per metaphoram, ira, furor: in regimi-
ne פָּנִי. vide suprà versu 5.

בָּעָשִׂי) in facientes. Litera בּ seruilis
st, deseruitq; loco præpositionis, in.
vide par. 4.cap.2.num.14.Vox autem

שִׁיּוֹן est participium numeri multitudinis in regimine, à præterito עָשָׂה fecit. Dicimus enim עָשָׂה, fecit, עָשָׂה faciens, עָשָׂים, facientes, עַרְבֵּי שִׁיּוֹן, facientes mali, siue malum, ut requirit Latina Syntaxis.

עַרְבָּא malum. Vide sup. i 3. versu.

לְהַכְּרִית ad perdendum. Infinitiuus cum litera seruili formatrice gerundij, in coniugatione Hiphil, à verbo כְּרָת, exidit, perdidit. Vide inflexionem par. 3. cap. 2.

מֶאָרֶץ] de terra. Litera מ seruit loco præpositionis De, ex, ab, & habet tse-re pro chiric, quia sequens litera non est capax daghes. vide par. 4. c. 2. num. 7. Vox אָרֶץ est ipsa radix, & significat terram in genere.

זְכָרָם] memoria eorum, à verbo זְכַר recordari, fit nomen זְכָר, memoria, זְכָרָם, memoria eorum. vide par. 2, ca. 4, nu. 5. De mutatione horum punctorum vide par. 2, cap. 5, nu. 18.

ע

VERVS XVII.

mnibus ex & audiuist, Dominus & Clamauerunt,

וּמְכֻלָּם שָׁמַע וְהֹהֶן עֲזַקְנִי
 vnicoll sciamenagh Vadonai Tsanghaku
 eos.eruit eorum angustiis
 הַצְוָלָם אֶרְזָתָם
 hittsilam tsarotham

עֲזַקְנִי] Clamauerunt. Tertia perso-
 na præteriti pluralis Kal verbi עֲזַקְנִי,
 clamauit. Habet autem sub secunda
 hematis sceua cōpositum pro sim-
 plici, quia ea litera gutturalis est.

שָׁמַע] audiuit. vide suprà ver.6.

וּמְכֻלָּם] ex omnibus. vide su.v.4.

אֶרְזָתָם angustiis eorum. à verbo
 ut nomen עֶרֶה, in plurali עֶרְזָתָם, cum
 affixo tertiae personæ pluralis עֶרְזָתָם.
 vide par.2, ca.4, num.5.

הַצְוָלָם] eruit eos. à radice נָצַל fit in
 Hiphil חָצַל. vide Pe nun par.3, cap.3,
 & cum affixo הַצְוָלָם. vide par.3, cap.6.
 num.24.

P

VERSVS XVIII.

attritos & corde: contritis Dominus Propinquus

קרוב יהוה לנשבריו לב ואת-דפאי
dacee reeth lev lenischbere Adonai Karoi

saluabit. spiritu

וז羞ע רוח

iosciangh ruach

קָרֹב [קרוב Propinquus. nomen à radic
קרב, appropinquauit.

לְנִשְׁבָּרֵי] contritis. Litera ל seruili
est, seruitq; pro articulo datiui case
vide par. 2. cap. 2. numer. 10. Vox au
tem, est נִשְׁבָּרֵי participium numeri
multitudinis, in regimine, à verb
שָׁבַר, in conjugatione Niphal. Dici
mus enim שָׁבַר, contriuit. Inde in Ni
phal נִשְׁבָּר, contritus est. Inde partici
piū נִשְׁבָּרִים, contritus. In plurali
contriti in regimine נִשְׁבָּרִים.

לְבָב] cor. Radix est, quod ei
nomen integrum, & cor significat.
Inde per syncopen dicitur לב, & id
significat. Vide de hujusmodi nomi
nun

num formatione par. 2. cap. 2. ap.

תְּאַתִּיכָּו) Articulus est accusatiui. Vide par. 2. cap. 1. num. 16.

תְּאַתִּיכָּו **דְּבָאָרָה**) attritus. à verbo **דָּבָא**, quod in Piel significat, attriuit, fit nomen **דָּבָא**, attritus, in plurali **דָּבָאִים**, attriti, in regimine **דָּבָאֵי**. vide par. 2. cap. 1. num. 13.

רוּחַ spiritus, à verbo **רוֹחַ**, quod est, respirauit, fit nomen **רוּחַ**, spiritus, ven-
tus, mens: estq; nomen fœmininum
habens in plurali **רוּחוֹת** vide par. 2.
cap. 1. n. 3. except. Sunt, &c.

יְשִׁיבָה) saluabit, futurum Hiphil à
radice **יָשִׁיבָה**. vide suprà ver. 6.

ג

VERVS XIX.

omnibus his ex &	justi,	afflictiones	Multa
וּמְכֻלָּת	צָהִים	דְּעוֹת	רְבָות
muccullam	tsaddic	rangoth	Rabboth
Dominus	eum eruet		
: וְהַזָּה :	צָלָנוּ		
Adonai	iaufilem		

רְבָות Multæ, à verbo **רְבָבָה**, multi-
X 4 plic

plicauit, sic nomen רַב, multus, רְבִיס, multi, & in fœminino רַבָּה, multa, in plurali רַבּוֹת, multæ: ubi punctum dā ghēs est propter defectum alterius ב radicalis. vide par. 2. cap. 5.

תְּעֵנָה] mala, afflictiones, à verbo עֲנָה, malus fuit, sic nomen עָרָב, malus, עֲרָבִים, mali, עֲרָבָה, mala, עֲרָבָות, malæ. Remanet autem ubique camets sub prima radicali, ad significandum defectum secundæ radicalis. vide par. 2. cap. 5. nu, 7. ubi etiam notandum tum עַ, tum עַיָּה accipi in Scripturis, & pro adjectuo, malus, & mala, & pro substantiuo, malum, seu malitia, siue afflictio.

צְדִיקָה] justi. Vide suprà ver. 15.

וְמַכְלָם] Et ex omnibus illis. Litera vau est seruilis, significans & habetq; punctum in ventre, quia litera sequens est labialis. vide par. 4. cap. 2. num. ii. Litera ו est etiam seruilis, significans, ex, habetq; chiric sequen-

te daghēs , quia integra præpositio
est ™, sed vltima litera ornatus gra-
ia abjicitur, & ejus defectus noratur
per dāghēs infixū in sequenti lite-
ra. vide par. 4. cap. 2. num. 7. Illud au-
tem בְּ compositum est ex בָּל, id
est, omnes, & בְּ, id est, ipsi. Et quidē
בָּל, de quo suprà versu 1. cum affixis
mutat cholem in kibbutz, quia tunc
incipit apparere daghēs forte, quod
latebat in litera ל, ob defectum alte-
rius נ radicalis. Radix enim est בְּלָל,
perfecit, nec potest commodè ante
daghēs forte poni longum punctū.
Itaque ex בְּלָם & בְּ, fit בְּלָם vide par. 2.
cap. 5.

[יִצְלַח] eruet eum. à radice נָצַל fit
præteritum in Hiphil הִצְלָה, eruit: in-
de est futurum יִצְלַח eruet, & cum af-
fixo יִצְלַח, eruet eum. Vide suprà
versu 4.

ט

VERVS XXX.

eis ex	vnum	ejus: ossa omnia	Custodiens
מַהְנָה mehenna	אֶחָת achas	כָּל־עַצְמוֹתָנוּ nghat'smothan	שׁוֹמֵר Sciomer
		col contritum.est	non

נִשְׁבָּרָה :   לֹא
nischara   lo

שׁוֹמֵר] Custodiens. à præterito שׁמֵר, custodiuit, fit participium שׁוֹמֵר, custodiens, quamquā etiam rectè vertitur, custodit, à D. Hieronymo, & à LXX. interpretibus, quia Hebræi sæpe vtuntur participio præsenti, pro præsenti Indicatiui, quo carent.

עַצְמָתָנוּ] ossa ejus, à verbo עצָם, corroborauit, fit nomen עצָם, os, robur, fortitudo, in plurali עצָמים & תִּזְמָתָן, ossa: inde cum affixo עצָמָתָן, ossa ejus.

וְאֶחָת] una, est numerus cardinalis generis fœminini, sicut etiam os ossis hoc loco est generis fœminini. vide tabellam numerorum par. 2. cap. 3.

מַהְנָה

מִהְנָה *Ex eis*, præpositio cum pronome generis fœminini numeri multitudinis. vide par 2. cap. 4. nume. 2. Est autem daghes in litera nun post longam vocalem ratione accentus. vide p. 1. c. 2. ap. 2.

אַלְאֵת *non*. Aduerbium negandi. vide par. 4. cap. 1. num. 4.

נִשְׁבָּרָה *contritum est*. à radice **שִׁבָּר**, contriuit, fit præteritum in Niphal, **נִשְׁבָּר**, contritus est, & in fœminino **נִשְׁבָּרָה**, contrita est. Vertimus tamen hoc loco, contritum est, quia os apud Latinos est generis neutri. Porro sub litera **ב** est camets pro sceua, propter accentum. vide par 2. cap. 5. num. 2.

ת

VERVS XXI.

qui oderunt & malitia,	impium	Interimet	
וְשׁוֹנָאִי	רָעָה	רָשָׁע	תָּמוֹתָה
<i>resonee</i>	<i>rangha</i>	<i>rasciangh</i>	<i>temotheih</i>
			iustum

desolabuntur. iustum
 יְאַשְׁמָנוּ צִדְיק
 iestramus tsaddik.

תְּמִוֵּת Interimet. à verbo מַת, mor-
 tuus est, fit in conjugatione Poel
 מוֹתָה, interemit, inde in tertia perso-
 na futuri generis fœminini, numeri
 singularis תְּמִוֵּת, interimet. Vide in-
 flexionem par. 3, cap. 2, conjug. 5, &
 c. 4, quiescentium nghain.

רַשֵּׁע Impium. à verbo עַשְׂרֵה, impius
 fuit, fit nomen עַשְׂרֵה, impius.

רַעַת malitia. Vide versu 19.

שׂוֹנְאִי qui oderunt. à præterito אָנָה,
 odit, fit Benoni אָנָה, odiens, qui o-
 dit. in plurali שׂוֹנְאִים, odientes, & in
 regimine שׂוֹנְאִי: participia enim fle-
 etuntur more nominum.

צִדְיק iustum. vide supra versu 15,
 deberet quidem verti, iusti, quia ge-
 nitiui casus est apud Hebræos, tamē
 vertimus justum propter Latinam
 Syntaxim.

וְאַשְׁמָנוּ] delinquent, vel desolabuntur: à præterito מֵשָׁנָה, deliquit, seu desolatus est, fit futurum וְאַשְׁמָנוּ, delinquēt, siue desolabuntur. Ponitur autem hoc loco camets pro sceua, sublitera ꝑ, propter accentum distinguentem. vide par. 2, cap. 5, num. 2.

ג

VERVS XXXII.

non & suorum, seruorum animam Dominus Redimēs

וְלֹא	עֲבָרִיו	נֶפֶשׁ	יְהֹהָה	פָּזָרָה
velo	nghavadan	nephesc	Adonai	Pode
co.in	confidunt	qui omnes	desolabuntur	
bo	bachosim	col	iesciemus	

פָּזָרָה Redimens, à præterito, redemit, fit Benoni פָּזָרָה, redimens, hoc est, redimit.

נֶפֶשׁ] animam, est ipsa radix, siue primitium nomen.

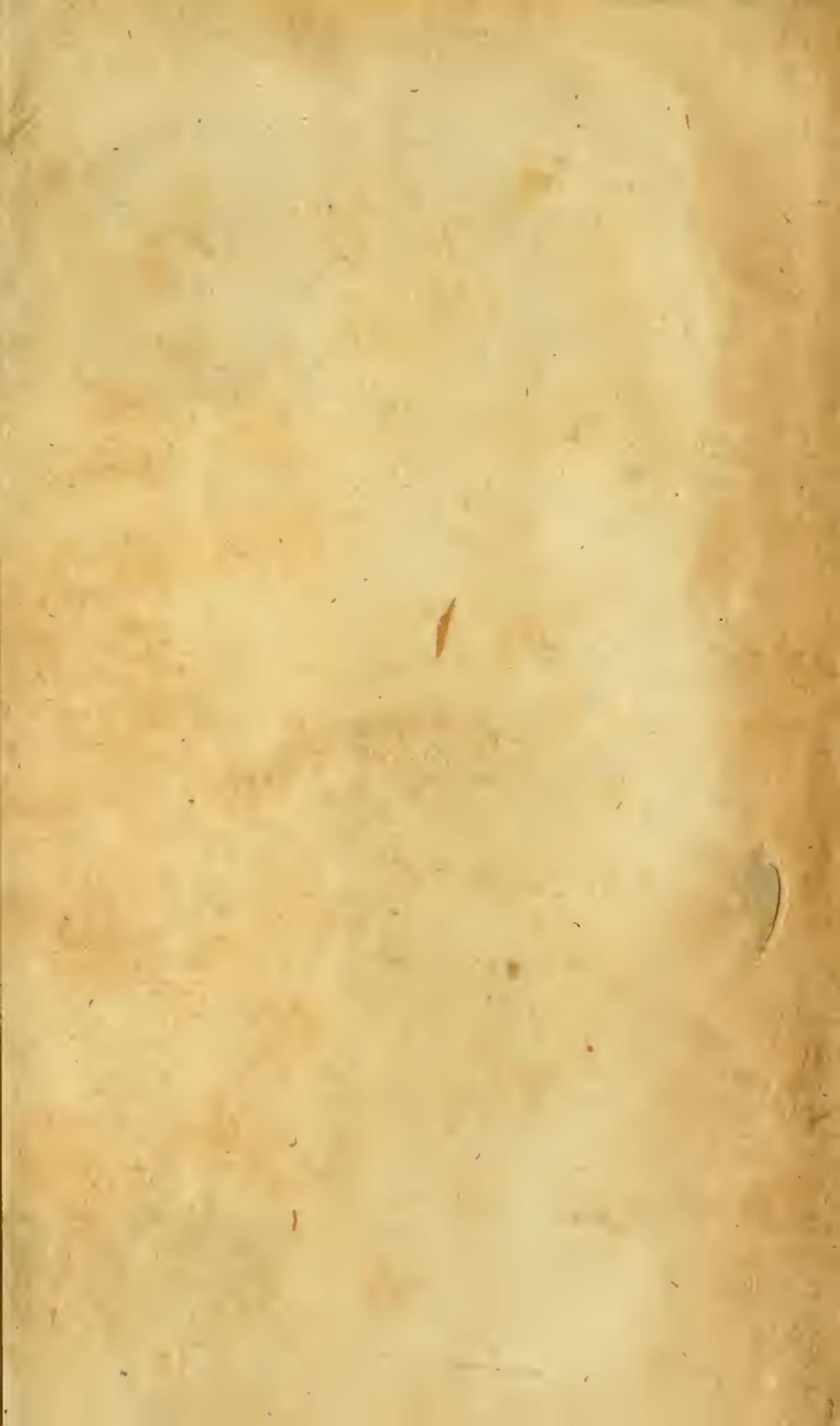
עֲבָרִיו] seruorum suorum, à verbo עבר, seruiuit, fit nomen בער, seruus: in plurali עֲבָרִים, serui, in regimine עֲבָרִי, & cum affixo עֲבָרִיו.

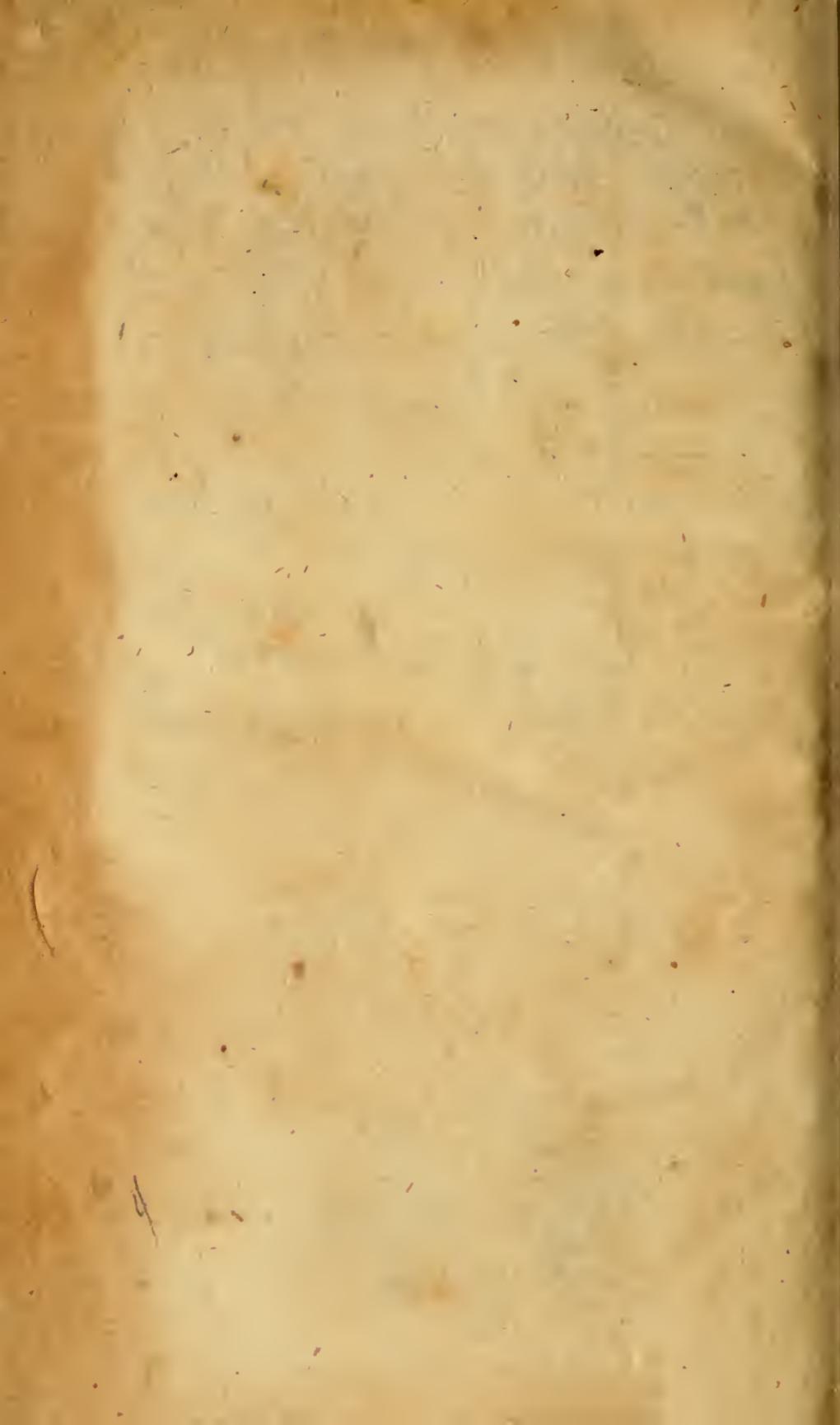
qui sperant. Literā præposita participio seruit loco pronominis relatiui. Illud autem **סְפִרְתָּם** est participium, à verbo **חָסַר**, sperauit. Hinc enim sic participium **חָסַר**, sperans, & in plurali **סְפִרְתָּם**, sperantes: vertimus tamen, qui sperant, quia vtuntur Hebræi participio loco præsentis temporis, & tunc maximè quum præcedit pronomen.

בְּ) in eo. præpositio cum affixo.
vide Quiescentia Lamed He, par. 3;
cap. 4.

FINIS, LAVS DEO.

APR 15 1936

